

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereniging „Oost en West”
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

14-daags tijdschrift onder
redactie v/h dagelijks Bestuur

CONTRIBUTIE:

Leden: minimum f 6.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

ADRES DER REDACTIE:

Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

ONZE VERENIGING

Als dit nummer verschijnt, wordt te Rotterdam al varende, de Jaarvergadering gehouden van onze Koninklijke Vereniging „Oost en West” Nu wij dit artikel schrijven, is nog niet bekend of een blauwe hemel en zonschijn de tocht onzer twee schepen op de Maas hebben begunstigd. Natuurlijk kan evenmin over het welslagen van deze varende vergadering nog iets gezegd worden dan alleen, dat de meer dan 2000 deelnemers, die zich opgaven, ongetwijfeld vol goede verwachtingen naar onze eerste koopstad zijn getrokken.

Het zal daarbij iedere deelnemer aan deze samenkomst hebben getroffen, dat men **UTERLIJK** een zekere tegenstelling zou kunnen ontdekken tussen dit feestelijk varen en vergaderen en de even sombere als gevaarlijke toestand, waarin ons Koninkrijk zich bevindt. **IN WERKELIJKHEID** was deze tegenstelling niet aanwezig. Er mogen dan nog altijd kringen in Nederland zijn, waar men maar niet beseffen kan hoezeer de toekomst, het bestaan en het welzijn van alle volken van Oost en West en Nederland zelf thans op het spel staan, in onze vereniging is dit een ieder duidelijk. Het is in dit verband, dat wij een ernstig woord tot onze leden zouden willen richten. Dit geldt zowel hen, die de jaarvergadering bezochten als degenen, die daarbij niet aanwezig waren.

Onze goede, oude, beproefde Kon. Ver. „Oost en West” is verreweg de grootste vereniging van Nederlanders, die bij Indië betrokken zijn of waren. Zij heeft zich na de oorlog snel hersteld; haar meer dan 13.000 leden vormen, met hun gezinnen, een grote krachtige en belangrijke vereniging.

Nochtans: onze vereniging zou groter, belangrijker en krachtiger moeten zijn. Zij zou het ook **KUNNEN** zijn. Zij **ZAL** het zijn indien al onze leden zich ernstig rekenschap willen geven van de noodzakelijkheid, die thans meer dan ooit aanwezig is om onze vereniging groter en sterker te maken.

De taak onzer vereniging is nuttiger en belangrijker dan zij ooit in de historie was. Het actief samenwerken van allen, die Indië kennen en liefhebben, is noodzakelijker dan ooit het geval was. Er ligt voor allen, die Indië kennen, een grote taak en het is aller plicht, die te vervullen.

De eerste mogelijkheid daartoe is de versterking van onze vereniging. Hieraan kunnen allen medewerken. Zonder twijfel hebben alle leden vrienden, bekenden en verwanten, die nog geen lid van de vereniging zijn. Zonder twijfel is het hun mogelijk in deze kring het werk van onze vereniging bekend te maken, het orgaan te laten lezen en over de taak van „Oost en West” te spreken. Zonder twijfel zullen alle secretariaten hen daarbij gaarne behulpzaam zijn. En eveneens zonder twijfel zal deze propaganda met welslagen bekroond worden. Zij behoeft daartoe maar aan één voorwaarde te voldoen: de voorwaarde, dat zij met warmte, met gloed en overtuiging wordt gevoerd.

Moge men die overtuiging, die gloed en die overredingskracht putten uit de ernst van de toestand waarin ons Koninkrijk verkeert. Moge men die kracht mede vinden in de stellige overtuiging, dat alleen een duurzame samenwerking tussen Indië, Suriname, Curaçao en Nederland de belangen dezer vier rijkdelen kan dienen. Moge men tenslotte begrijpen, dat ons Koninkrijk een zeer zware beproeving heeft te doorstaan en dat in deze hoogst ernstige tijd een harmonische en opbouwende vereniging als „Oost en West” een sterke kracht ten goede kan zijn. Zo wij onze vereniging versterken, versterken wij mede die onmisbare kracht. Zo moge, na onze varende jaarvergadering, elk lid onzer vereniging zich aangorden om met ernst en toewijding te streven naar een snelle en voortvarende uitbreiding van ons ledental en naar de versterking onzer Koninklijke Vereniging „Oost en West.”

Dit „Selamat Datang”, dit „welkom” prijkte boven de ingang van een kampong in West-Borneo tijdens het bezoek der Nederlandse ministers. Er was een tijd, waarin dit „welkom” de poort sierde van elke kampong op Java, op Sumatra en elders in de archipel, als Nederlandse gasten werden verwacht. En hoe van ganser harte zou de eenvoudige kampongbevolking in het gebied der Republiek, zo zij maar durfde, de Nederlanders weer verwelkomen met dit vrouwde „Selamat Datang”....

ROTTERDAMSCH LLOYD

Restaurant „Corner House“

ROTTERDAM

Telef. 31764 Mathenesserplein 31

Voor
speciaal *Indische Rijsttafel*

Café-Restaurant „WEST-END“

Telefoon 84817 AMSTERDAM, Overtoom 87
81576
86075 Aanbevelend: W. Planje

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

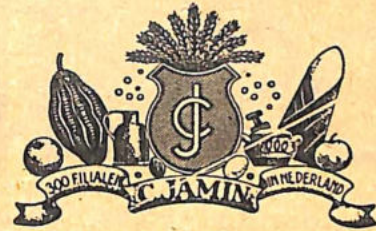
Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandsche Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

Oost West - Thuis Best

met *Cjamin* 't allerbest!

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pymontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Golfcarton en Papierwarenfabriek N.V.

Nijverheidstraat 39-49, Rotterdam
Telefoon 72714 (2 lijnen)

DE BRON

VAN PAKPAPIER

EN GOLFCARTON

Hoû en Trouw

bij

„De Schouw“

Witte de Withstr. 80

J. J. Dekker

ROTTERDAM

Operastudio

VAKOPLEIDING VOOR JONGE KUNSTENAARS
in vocaal-dramatische kunst, operette- en opera-koor

Instuderen ensembles en fragmenten, dramaturgie en analyse
inbegrepen. Opvoeringen door de jonge kunstenaars worden
voorbereid.

Inlichtingen: SCHEPENSTRAAT 89A, Tel. 45499, ROTTERDAM

Indisch allerlei

De situatie

Insteede van het gebruikelijk artikel, waarmede wij de afleveringen van ons orgaan plegen te openen, heeft men ditmaal een aansporing gevonden om onze vereniging te versterken. Meer dan ooit is in Nederland een vereniging als de onze nodig, die zich verre houdend van politieke bemoeiingen, nochtans dit hoge staatkundige doel dient: de banden tussen Nederland en de Overzeese gebiedsdelen te versterken.

Daarvoor worden de redenen met de dag meer klemmend.

Het is, méér dan ooit in het verleden het geval was, noodzakelijk dat wij allen, die Indië kennen en die van Indië houden als van ons eigen land, ons verenigen, allereerst teneinde de kennis van Indië in Nederland te verbreiden en te verdiepen. Men pleegt in zekere kringen in Nederland nog al gaarne te spreken van de fouten, welke inzake Indië begaan zijn. Met een eigenaardige behoefte aan zelfkwellend, ja aan zelfvernedering, miskent en verguist men in die kringen al het prachtige werk, dat onder het Nederlands bewind tot stand kwam. Eén fout is zeker begaan. De schuld daarvoor treft ons allen. Wij hebben verzuimd tijdig te zorgen voor een veel ruimere en een veel doeltreffender voorlichting omtrent Indië. Onze vereniging heeft gedaan wat zij kon. Maar het was niet genoeg. Brede volkslagen in Nederland zijn omtrent alles, wat Indië betrof, onkundig gebleven. Die brede volkslagen wisten niets van alles, wat in Indië aan groots verricht werd. Voor hen bleef Indië een afgelegen, onbekend land. Ver en vreemd.

Dit wreekt zich thans.

Het is uiterst moeilijk, in diezelfde kringen thans begrip te vestigen omtrent de tragedie, welke zich in Indië afspeelt. Het is moeilijk, die kringen thans van de waarheid te overtuigen, dat het welzijn, de veiligheid, het bestaan zelf van vele miljoenen Indonesiërs op het spel staat en dat zowel Indië als Nederland fatale en heilloze gevolgen zullen ondervinden, zo er geen radicale wending komt in de Indische situatie.

Op dit ogenblik zijn er weinig hoopvolle tekenen, die hierop wijzen. De Meimaand van dit jaar heeft Nederland opnieuw een kans gegeven. De ministers, die Indië bezochten, zagen dat de toestand onhoudbaar was. De heer van Mook en de twee leden der Commissie-Generaal zagen dit eveneens in. In regeringskringen in Engeland en Amerika was men tot hetzelfde inzicht gekomen. De ultimatieve nota werd naar Djocja gezonden. Een ogenblik scheen het, als was de definitieve wending gekomen, die alles nog ten goede kon keren.

De Republiek heeft geantwoord met een afwijzing.

De consequentie echter werd niet getrokken....

Opnieuw heeft Nederland een kans gemist....

De kans, om jegens de volken van Indië zijn plicht te doen.

Ir. Soekarno, de president, in admiraals-uniform.

De jonge mevrouw Soekarno, tweede echtgenote van de president der Republiek Indonesia....

„Pas Markeren”

Onlangs bezocht het gehele gezelschap van dr. P. J. Idenburg, dat in Djocja vertoefde, de kraton, waar het met grote hoffelijkheid ontvangen werd door de sultan. Dit bezoek bood gelegenheid om van gedachten te wisselen met zijn hoogheid en verschillende andere personen, die het bezoek bijwoonden. Tevoren had een deel van het gezelschap het ministerie van Binnenlandse Zaken bezocht, waar het ontvangen werd door vice-minister Wirjono, daar de minister, mr. Roem, op Sumatra verbleef. Daarna werd contact opgenomen met het ministerie van Financiën. Tevoren ontving het gezelschap een informeel bezoek van de heer „Setiaboedi” (Douwes Dekker) en diens jonge vrouw, met wie men zich een klein uur onderhield over verschillende hangende problemen. „Setiaboedi” is thans minister zonder portefeuille in het republikeinse kabinet.... Een ietwat merkwaardige keuze, dit bezoek aan D.D....

De gehele missie was gehuisvest in twee kleine villa's, die door het ministerie van Voorlichting ingericht waren voor de ontvangst van buitenlandse gasten....

Het was echter merkbaar dat, ofschoon de bejegening en het onthaal ongetwijfeld vriendelijk waren, het geheel niettemin gekenmerkt werd door een zekere lautheid van republikeinse zijde. Dit is wellicht deels verklaarbaar door de overweging, dat men van Indonesische zijde na de ontvangst van de nota, welke bij het bezoek aan president Soekarno en vice-president Hatta door dr. Idenburg aangeboden werd, de voorkeur geeft aan „pas markeren”, totdat het kabinet zal beraadslaagd hebben.

Vergeefs protest

Aan de luitenant-gouverneur-generaal, de minister-president, de minister van Overzeese Gebiedsdelen en de voorzitters der beide Kamers werd op 26 Mei door de Christelijk Staatkundige

Madoerezen op de vergadering te Soerabaja.

Partij, de Eenheidsgroep, de groep Mr. Slamet, de Groter Nederland-actie, de Indische Katholieke Volkspartij, de Perkoempoelan Kebangsaan Maloekoe, de Persatoean Timoor Besar, de Politiek Economische Bond en de Vaderlandse Club, een telegram verzonden van de volgende inhoud:

„Wegens dreigend verder atglijden, terwijl Nederlandse regering nog geen vaste lijn heeft getrokken aanziens Indonesische beleid, protesteren ondergetekende organisaties met klem eerstens tegen voorgenomen regeringsmissie—Idenburg—van Hoogstraten naar Djocja; tweedens, mede gelet ontwikkelingen Soendanese en Madoerese gebieden; tegen besluit liquidatie gouverneurs-functie Java Madoera”.

Ambtenaren t. b.

Bij besluit van de algemeen regeringscommissaris voor Borneo en de Grote Oost zijn ter beschikking van de staat Oost-Indonesië gesteld de in dit gebied werkzame ambtenaren van de weeskamer, het gevangeniswezen alsmede de ambtenaren, die rechterlijke betrekkingen vervullen en de bij een rechterlijk orgaan en bij parketten geplaatste administratieve ambtenaren. Voorts is bij besluit van de luit. g.g. bepaald, dat de rechterlijke hoofdambtenaren Mr. H. M. Kits van Heyningen, voorzitter van de Appèlraad, Mr. N. M. Vellenga, president van de temporaire krijgsraad en lid tevens plaatsvervangend voorzitter van de Appèlraad te Makassar ter beschikking van de staat Oost-Indonesië zullen worden gesteld. Ten slotte is bij besluit van de luit.-gouv.-generaal Mr. Oerip Kartodiardjo, thans fungerend lid van het hooggerechtshof te Batavia ter beschikking van deze staat gesteld.

Over de benoeming van een procureur-generaal verneemt de correspondent van Aneta te Makassar, dat dit pas mogelijk zal zijn, nadat het ontwerp rechtsreglement Oost-Indonesië tot wet geworden is.

Het republikeinse geld

De republikeinse vice-minister van Economische Zaken, Mr. Joesoef Wibisono, heeft volgens „Antara” tijdens een persconferentie de lage koers van het republikeinse geld toegeschreven aan de werkzaamheden van een „dumping company”. De heer Wibisono zeide, dat de dalende koers in geen dele samenhangt met de hoeveelheid republikeinse goederen, die in de stad zijn ingevoerd. „In Maart bijvoorbeeld werden 6.600 ton goederen geïmporteerd, terwijl deze hoeveelheid in de maand April steeg tot 6.900 ton en toch bleef de koers van het republikeinse geld laag”, voegde de vice-minister hier aan toe. Volgens de heer Wibisono is de republikeinse regering van plan de koers te doen stijgen door de aankoop van 75 % van de goederen, die in Batavia worden ingevoerd en die dan later over te dragen aan distributie-winkels voor de verkoop aan het publiek, tegen de laagst mogelijke prijs. Hij verklaarde, dat dit streven echter met moeilijkheden gepaard zal gaan door het gebrek aan opslagplaatsen en kapitaal. Vervolgens „onthulde” de vice-minister, dat de republiek van plan is meer artikelen uit het binnenland, zoals timmerhout, suiker, rubber, thee en cacao, te exporteren. Tevens kondigde hij aan, dat binnenkort een geldmarkt zal worden ingesteld als beveiliging van de waarde van de republikeinse roepiah. De „Bank Ra’jat” zal op deze geldmarkt het toezicht uitoefenen. De heer Wibisono zeide volgens „Antara” ten slotte, dat deze geldmarkt gerechtigd zal zijn handel te drijven in buitenlandse valuta.

Na de recente gebeurtenissen in het Buitenzorgse is de koers van het republikeinse geld vrij aanzienlijk gedaald in deze gebieden. Zo noteerde de roepiah o.m. in Buitenzorg en Singdanglaja nog slechts 24 Ned. Indische centen.

De koers te Batavia daalde van 40 cent tot 32 cent. Men verwacht nog verdere daling. Reeds hebben verschillende Chinese handelaren geweigerd republikeins geld als betaling aan te nemen. Voorts zijn gevallen gemeld van niet-Indonesische bezitters van republikeins kapitaal, die trachten „in goederen” te vluchten.

Inmiddels heeft de daling zich voortgezet. Ook in Batavia is de republikeinse gulden geen kwartje meer waard.

Generaal Spoor vertelt

Tijdens zijn bezoek aan Palembang heeft luit.-generaal S. H. Spoor aan een vertegenwoordiger van Aneta verklaard, dat de nota, die de commissie-generaal der republikeinse regering heeft aangeboden, geenszins een verandering in de richtlijnen van de regering beoogt, doch uitsluitend een poging is, om de overeenkomst van Linggadjati met spoed ten uitvoer te leggen, hetgeen voor beide partijen een noodzakelijkheid is. De generaal achtte een vredelievende oplossing van het probleem zeer waarschijnlijk. De legercommandant merkte op, dat de toestand, speciaal op Java na de ondertekening van de overeenkomst van Linggadjati, steeds is verslechterd; niet alleen op financiële en economisch terrein, doch ook zeer zeker op militair gebied. De generaal haalde hierbij de voorbeelden aan van Semarang — waar de bouw van stellingen aan de demarcatielijn doorgaat — en de voortdurend toenemende moeilijkheden in Modjokerto. In de thans aangeboden nota zet de commissie-generaal in verschillende hoofdpunten haar standpunt ten aanzien van de economische, politieke en militaire toestand duidelijk uiteen. Generaal Spoor merkte op, dat in het huidige tijdsbestek de militaire problemen geheel met de economische en politieke zijn verweven, zodat de militaire gedachtengang daaraan dient te worden aangepast. Een opperbevelhebber, die zich uitsluitend militair oriënteert, is derhalve in de moderne tijden ondenkbaar. Generaal Spoor ziet als eerste doel, dat nagestreefd dient te worden, een gecombineerde gendarmerie voor geheel Indonesië, een politiemacht dus, die boven alle

(Vervolg op pag. 15)

De Madoerezen, de honger en de republiek

Een medewerker schrijft in „Het Dagblad“:

Ten einde een zuiverder beeld te krijgen van wat er woelt in de Oosthoek, waar de Madoerese bevolking zich georganiseerd heeft in de Persatoean Kebangsaan Madoera (P.K.M.), die naar de onafhankelijkheid der Madoerezen streeft, los van de republiek, hebben wij in Soerabaja een onderzoek ingesteld naar de drijfveren van deze volksbeweging. Uit talloze gesprekken, die wij er hadden en uit de dingen, welke wij er zagen, kwamen wij tot de volgende conclusies:

Duizenden Madoerezen vergaderden te Soerabaja en protesteerden tegen de terreur der Republiek op hun eiland, waar de Javaanse machthebbers de bevolking laten verhongeren.

De voornaamste grieven van de Madoerezen tegen de republiek zijn wel gebleken te zijn de noodtoestand op Madoera, waar men de Javaan de volledige schuld geeft; voorts het gebrek aan een vrije menigsuiting (toeroet toeroet sadja!); dan het feit, dat de leiding van de T.R.I. uitsluitend uit Javanen bestaat, die alle binnenkomende rijst in beslag nemen ten eigen bate en een groot gedeelte er van verkopen aan Chinese handelaren, die het weer naar Java terugbrengen; verder het gebrek aan medische verzorging en het onthouden van alle obat; ten slotte de vrees der godsdienstige groepen (Partai Kiai Madoera) voor de steeds sterker wordende communistische invloeden in de republiek.

Wij brachten een bezoek aan Sidokapasas, waar talloze Madoerezen een onderdak vinden. De woningtoestanden zijn daar allerbarmelijkst. Vaak wonen de mensen met hun twintigen in een stal. Zij geven daaraan echter de voorkeur boven het leven op Madoera en zelfs, boven de kolonie van het Rode Kruis, waar ze gewoonlijk niet langer dan enkele dagen blijven om een beetje op krachten te komen. Voelen ze zich in staat hun eigen weg te gaan, dan verdwijnen ze en trachten in hun eigen onderhoud te voorzien.

Zo vindt men ze dan opeengehoopt in de Madoerese buurten, te trots om de hand op te houden en dankjewel te zeggen. Men ziet aan hun uiterlijk onmiddellijk of ze pas zijn aangekomen of reeds sinds langeren tijd hier zijn. De nieuw aangekomenen zijn vel over been. Het zijn hoofdzakelijk mannen, omdat de overtocht te gevaarlijk en vermoeiend is voor vrouwen en kinderen. Al te dikwijls worden hun prauwen beschoten en moeten ze trachten zwemmend de wal te bereiken. Tallozen vallen daarbij als slachtoffers van de haaien, zover de kogels hen ongemoeid laten.

Een jongeman vertelde ons het volgende verhaal:

„Ik verliet Madoera in een prauw, waarin ook enkele vrouwen en twee sapi's waren. We waren nog niet ver van de kust af, toen de T.R.I. ons opmerkte en begon te schieten. Zij verwondden twee vrouwen. Ik sprong overboord met een stuk hout om me drijvende te houden en ben zo naar de overkant gekomen. De prauw werd door de T.R.I. in beslag genomen en de opvarenden werden gevangen genomen. De sapi's hebben ze gehouden. De gevangenen worden door de T.R.I. pas losgelaten, zodra er een losgeld voor betaald wordt. Dat proberen ze van de familie te krijgen, maar als die niet betaalt, laten ze de gevangenen toch op de duur maar gaan, omdat ze te veel rijst kosten“.

„Laat men de gevangenen werk verrichten?“ vroegen wij. „Ze moeten de doden begraven, die langs de weg worden opgeraapt. Ze moeten ze naakt in de grond stoppen als beesten“.

„Zijn er dan geen kains of tikkers?“ „Nee, die hebben we niet meer, maar wij wikkelen onze doden tegenwoordig in pisangbladen. Zelfs dat staat de T.R.I. niet toe, wanneer de mensen van de straat worden gehaald. Zij worden als dieren begraven“.

Een ander vertelde ons: „Mijn vrouw en kinderen zijn nog op Madoera. Ze krijgen echter geen distributie, omdat ik in Soerabaja ben en dat beschouwen ze als vijandelijk gebied“.

„En als u terug zoudt gaan, krijgen uw vrouw en kinderen dan wel hun distributie?“

Hij begon luid te lachen. „Als ik terug zou gaan, dan maken ze me meteen dood!“ zei hij. „En ik ben nu juist weg gegaan omdat mijn vrouw en kinderen van de republikeinse distributie niet kunnen leven. Tiga boelan makan djagoeng, sembilan boelan makan merdeka. „Drie maanden eten wij mais, negen maanden consumeren wij vrijheid“. Dat is wat we op Madoera van de republikeinse distributie zeggen“.

„En wat kunt u dan van hieruit voor uw familie doen?“ „Wij kopen hier kains en proberen hen die toe te zenden. Van een kain kan mijn familie ongeveer een week leven. Maar de handel is in handen van rijke Chinezen en Arabieren, die de prijzen vaststellen, daarom krijgen zij er lang niet de prijs voor die men er hier in Soerabaja voor moet betalen“.

„Hoe krijgt u die kains over?“ „De laatste keer heb ik ze aan een neef van mij meegegeven, die naar Madoera is teruggegaan“.

„Is dat niet gevaarlijk?“ „Het is gevaarlijk, maar we moeten het contact onderhouden“. Wij spraken een man, die ons vertelde, dat hij van zijn vrouw bericht had ontvangen, dat een van de kinderen ernstig ziek was. Ze vroeg hem om obat.

„Is er dan geen djamoe (geneeskrachtig kruid) meer op Madoera?“ vroegen wij hem.

„Al lang niet meer“, antwoordde hij. „De mensen denken alleen nog maar aan hun maag. Ze hebben alles opgegeten of verkocht. Er is niets meer om djamoe uit te maken“.

„Wat eten de mensen er dan op het ogenblik?“ „Hoofdzakelijk mangapitten, boomschors en zeewier, dat men drie dagen lang moet weken in water en dat dan nog bitter smaakt“.

We zagen een jongeman, die er nog mager en ziekelijk uitzag. We vroegen hem, hoe lang hij in Soerabaja was. Hij vertelde ons, dat hij zeventien dagen geleden was aangekomen. Hij was in de T.R.I. geweest, maar gevlucht, omdat de toe-

standen er onhoudbaar waren voor gewone soldaten. In geen drie maanden had hij gadjì ontvangen en het voedsel was schandelijk.

„Wat kreeg u daar te eten?”

„Ons dagrantsoen was 200 gram”, zei hij.

„Tweehonderd gram rijst?”

„Rijst en cassavebladeren door elkaar, tezamen 200 gram per dag, gekookt”.

„Krijgt iedereen dat?”

„De officieren niet, die krijgen heel andere dingen, maar dat zijn Javanen en die hebben alle rijst in handen, die ze opslaan in eigen goedangs en er van verkopen, wat ze niet voor zichzelf nodig hebben. Daarom probeert iedereen op het ogenblik uit de T.R.I. te vluchten”.

Een grote grief, die men tegen de republiek heeft, is, dat zij 80% van de rijsttoegst in de Oosthoek opeist, die ze tegen haar eigen prijzen koopt. Hiertegen verzet de Madoerees zich met alle geweld. Dit systeem beschouwt hij als communisme en het staat lijnrecht tegenover zijn eigen opvattingen, want de Madoerees is een individualist bij uitnemendheid.

Ook de kiais maken zich zeer bezorgd over het gevaar van communisme, want de communisten beschouwen zij à priori als godsdienstlozen. Om deze zelfde reden verzetten zij zich tegen het systeem, dat de republiek van de Jap heeft overgenomen: het organiseren van de jeugd in pemoeda-groepen in plaats van hen naar de Moskee te zenden voor de studie van de Koran, terwijl de kinderen als vagebonden over de straten zwerven op zoek naar voedsel. Talloze jongelieden worden gedwongen in de T.R.I. dienst te nemen, omdat dit voor hen de enige manier is om aan voedsel te komen.

Wij hebben de sterke indruk gekregen, dat de tegenstellingen tussen Madoerezen en Javanen zeer diep geworteld zijn. De republiek heeft vele tactische en psychologische fouten gemaakt, die de Madoerezen haar niet spoedig zullen vergeven. We spreken dan nog niet eens van de materiële ellende, die zij over dit volk heeft gebracht, en die het beschouwt als een grove onrechtvaardigheid. Een uiting, die in de gesprekken telkens weer terug kwam was: „Men behandelt ons niet als mensen maar als beesten”. Dit vooral is iets, wat de Madoerese bevolking niet gemakkelijk zal vergeten.

In Soerabaja is op het voorplein van de Al-Irsjadschool een massavergadering gehouden door de Persatoean Kebangsaan Madoera, de enige tijd geleden opgerichte vereniging van Madoerezen. Ondanks de regen waren 1500 tot 2000 Madoerezen bijeen gekomen, terwijl ook Javanen, Arabieren en Chinezen van hun belangstelling blijken gaven.

De heer Asmorojoedo, voorzitter van de P.K.M., opende de vergadering en maakte gebruik van de Madoerese en Indonesische taal. Na een uiteenzetting te hebben gegeven van het streven van de P.K.M. bracht Asmorojoedo in herinnering, hoe reeds in de tijd van de Japanse bezetting het Madoerese volk geleden heeft. De „Merdeka-tijd” daarna, schetste hij als een „Neraka-tijd” (helse tijd). Terwijl Madoera honger leed, riep men in Djocja merdeka.

„Wij Madoerezen willen welvaart voor ons land”, aldus spreker, „natuurlijk verlangen wij ook naar vrijheid, doch niet slechts in woorden. Wij willen vrijheid en welvaart. Wij willen ons niet verspreiden zoals thans, gedreven door de honger, waarbij de Madoerezen, die naar Soerabaja willen uitwijken daarin zelfs belemmerd worden door de republikeinse „werk-tuigen” op Madoera”.

Asmorojoedo's redevoering werd onderbroken door geestdriftige uitingen van bijval, zoals: „Op naar Madoera om het te bevrijden van de onderdrukkers met hun Japanse methoden”.

Als volgende spreker kwam de vice-voorzitter van de P.K.M., de heer Hafidjoedin aan het woord, die de Madoerezen opriep om zich te verzetten tegen de overheersing, waar men in Soerabaja reeds mee is begonnen, Hafidjoedin wees erop, dat ofschoon de vereniging „Persatoean Kabangsaan Timoer” is genoemd, ook personen van andere landaarden lid kunnen worden. „Wij weten, dat op deze wereld de volken broederlijk moeten samenwerken om vrede en welvaart te verwerven”, aldus Hafidjoedin. „De P.K.M. wenst niet alleen Madoera van de republiek te bevrijden, maar wij moeten ook samenwerken om heel Oost-Java van de onderdrukking te bevrijden om vervolgens een vrije staat te vormen in het kader van de Verenigde Staten van Indonesia”.

De vergadering werd besloten met een optocht naar het gebouw van de P.K.M., waarbij de deelnemers rood-blauwe vlaggen meevoerden. Vele jongeren droegen kledingstukken van deze kleuren. Gamelanorkesten en zingende Madoerezen in rood-blauw versierde gróbacks en voetgangers met trommels zorgden voor een levendig verloop van de optocht.

De vrouw, die in December 1945 te Bandoeng tijdens de terreur in het Zuiden der stad verscheidene Nederlanders doodde en liet doden. Zij was „rechter” in de „Volksrecht-bank”, die elke Nederlander, welke de extremisten in handen hadden gekregen, ter dood „veroordeelde”. De vrouw werd door de Indonesische kranten van die dagen „de amazone van Bandoeng” genoemd....

TERRORISME GESTRAFT

Onlangs hield de Temporaire Krijgsraad te Bandoeng zitting in het gebouw van het Landgerecht aan de Riouwstraat. De Raad was als volgt samengesteld: luit.-kolonel mr. A. A. Kroon, president; majoor Mr. H. C. C. Staring en kapitein L. J. Prummel, leden; 1e luit. Mr. A. G. van der Hoogte, secretaris, terwijl auditeur-militair was Mr. A. Winsser.

In behandeling werd genomen de zaak contra Bardjah alias Bardjat, leeftijd 30 jaar, van beroep landbouwer, tevens handelaar, te Tjimahi, wien ten laste werd gelegd dat hij omstreeks December 1945 ter hoogte van Passar Antri te Tjimahi met voorbedachte rade W. C. L. Magnee van het leven heeft beroofd, door hem met een mes steken in de buik te geven. Mr. Liem trad als verdediger op. Bekl. bekende op de zitting volkomen zijn daad te hebben gepleegd en wel met het mes, waarmee hij gewoonlijk het touw sneed voor zijn vishandel. Als motief gaf beklagde op in opdracht te hebben gehandeld van enige leden van de „Kepala Banteng”-organisatie.

Door een viertal leden van bovengenoemde organisatie was dan ook met beklagde afgesproken, dat men iedere Europeaan, die zich vertonen zou, zou afmaken.

Beklaagde was op de dag van de moord na een onderhoud met de andere leden even weg geweest en zag bij terugkomst deze in gevecht met het slachtoffer, dat toen reeds op de grond lag en door vier man werd vastgehouden. Op dat moment heeft beklagde de jongeman dodelijke steken toegebracht, waarbij volgens het antwoord op een desbetreffende vraag hij volkomen bewust was, dat de plek waar de steek werd toegebracht zeer kwetsbaar was. De verklaring, dat het slachtoffer overleed stond en beklagde zou hebben geslagen, zoals laatstgenoemde aanvankelijk ter rechtzitting verklaarde, trok deze naderhand terug.

Na zijn daad was beklagde met het mes in de hand wegge-lopen in de richting van de Aloon-aloon waar hij door verschillende getuigen was gezien en zijn ongewone houding bij enkelen was opgevallen. Aan een der getuigen vertelde hij nog, dat er een Europeaan was vermoord.

Uit de getuigenverklaring van een der beide voorgeroepen getuigen kwam ook vast te staan, dat beklagde om zijn pols en als insigne rood-wit droeg, terwijl dit ook zeer duidelijk het geval was geweest met enkelen der andere vier Bantengleden.

Uit de verklaringen van beide getuigen bleek ook duidelijk, dat men hier elkaar aanzette tot Europeaanmoord in het algemeen, terwijl ook aan het adres der Chinezen een duidelijke waarschuwing was gegeven.

De auditeur-militair achtte in zijn requisitoir uit de afgelegde verklaringen de schuld van de beklagde, die bovendien een volledige bekentenis had afgelegd, wettig bewezen. Beklaagde behoorde tot de „Banteng”-organisatie, welke ten doel had alle Europeanen te vermoorden. Hier had men duidelijk niet een bepaald Europeaan doch een willekeurig Europeaan op het oog gehad, waarbij men toevallig tegen Magnee op was gelopen, die aldus het slachtoffer was.

Ten aanzien van de strafmaat wilde de auditeur-militair terug-gaan naar een der donkerste bladzijden in de geschiedenis van Nederlands-Indië, welke kort volgde na de capitulatie van Japan, een tijdperk waarin zg. een gezagsvacuum was, waarbij men zich wel eens afvraagt of een mensenleven toen geen waarde had? De auditeur moest deze vraag positief ontkennen. De wetgever stelt kapitale straffen op een misdrijf als waarvan hier sprake is in normale tijd, laat staan in een tijd van oorlog, waarbij het leven van ieder juist dient gewaarborgd te worden. Ook het antwoord op de vraag of hier verzachtende omstandigheden vallen aan te merken, moet ontkennend luiden. Men wil dit soort misdaad wel eens met min of meer idèle motieven als een zg. vrijheidsstrijd motiveren, doch in de rechtzaal dient men zich slechts af te vragen: welk motief heeft de schuldige geleid? Daarom eiste spreker de doodstraf, die later in het vonnis werd uitgesproken.

Het drama der Evacuatie

Voor het eerst heeft de R.V.D. in Indië zich iets duidelijker, ja zelfs iets krachtiger dan lange tijd gebruikelijk was, uitgesproken over het feit, dat de Republiek nog vele duizenden Europeanen gevangen houdt. Wij citeren:

Het Republikeinse persbureau „Antara” meldde op 23 Mei het volgende:

„Het Republikeinse Ministerie van Voorlichting deelt mede, dat de evacuatie van geïnterneerden uit het republikeinse binnenland naar door de Hollanders bezette gebieden op 30 Mei zal eindigen met een laatste transport.

De Popda, het republikeinse comité, dat de evacuatie geleid heeft, zal het feit, dat haar werk geëindigd is, en zij er in geslaagd is, haar taak tot een goed einde te brengen, herdenken”.

Tot dusverre zijn rond 37.000 Apwi's uit het binnenland op Nederlands gebied aangekomen. Met de aankomst van de trein van 30 Mei kan men inderdaad zeggen, dat de evacuatie van de Apwi's — gesproken in termen van massa-transport afgelopen is. Druppelsgewijs zullen in de toekomst zeker nog wel Apwi's binnenkomen, maar aangenomen mag worden, dat dit beperkt zal zijn tot kleine aantallen.

Indien de Popda het alleen voor het zeggen had gehad, dan zouden alles vermoedelijk veel vlotter verlopen zijn. Men kan enerzijds zeggen, dat het een reden tot voldoening is, dat de evacuatie van de Apwi's practisch is beëindigd, anderzijds mag er toch op gewezen worden, dat er nauwelijks reden is tot uitbundig enthousiasme, aangezien immers de voltooiing van deze evacuatie plaats heeft één jaar en 8 maanden na de capitulatie van Japan.

Het betreft hier tenslotte zuivere oorlogsslachtoffers, mensen, die met politiek niets te maken hebben en er zou alle reden geweest zijn, om deze mensen zo spoedig mogelijk na de capitulatie van Japan te helpen. Er is nog een ander facet, waarop wij in dit verband de aandacht willen vestigen. Er schijnt in de Republiek een ministeriële beschikking te zijn, waarin wordt bepaald, dat de uitvoer van waardepapieren, van geld boven een bepaald bedrag, van goud en juwelen, verboden is. Dit heeft ten gevolge, dat dergelijke zaken aan de evacuerende Apwi's zijn ontnomen. Men heeft in vele gevallen dit uitvoerverbod, waarvan wij dus aannemen dat het bestaat, veel te streng toegepast. Van verschillende mensen zijn b.v. trouwring, ringen met een familiewapen en dergelijke afgenomen. Dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn. Er is weliswaar door de Republiek voor inbeslaggenomen artikelen een bewijs afgegeven en de bedoeling schijnt te zijn, dat de Nederlandse en de republikeinse commissie voor rechtsherstel, ressorterend onder de beide ministeries van Financiën, deze affaire gezamenlijk zullen gaan uitzoeken, maar er wordt over het algemeen in de Republiek niet zo vlot gewerkt, dat men daar binnen afzienbare tijd resultaten van kan verwachten.

Er zijn overigens belangrijke dingen, die een schaduw werpen over het op zich zelf heuglijke feit, dat de evacuatie der Apwi's vrijwel beëindigd is. In het Antara-bericht wordt o.a. gezegd, dat de Popda haar werk beëindigd heeft en dat haar taak tot een goed einde is gebracht.

Zo gesteld, geeft het een volkomen verkeerd beeld van de situatie. Men kan hoogstens zeggen, dat de eerste phase van het evacuatie-probleem achter de rug is. Verder kan men zeker niet gaan, want tal van andere problemen, eveneens van andere op het terrein van de evacuatie, wachten nog op een oplossing. In de eerste plaats heeft men aan Nederlandse zijde een lijst van vermiste personen, waarop zeker 2000 namen voorkomen. Men heeft van deze mensen taal noch teken gehoord en het wordt langzamerhand toch wel tijd, dat de republiek ons opgeeft, waar deze mensen zijn gebleven. Vervolgens

De herinnering aan dit moedwillig platgebrande deel van Bandoeng wordt weer levendig, nu de Republiek openlijk met „de politiek der verschroeiende aarde” dreigt, nu haar drieste eisen niet worden ingewilligd.

is daar het probleem van de Warga Negara's. Hun aantal wordt geschat op ongeveer 8000. Dit zijn dus de mensen, die een verklaring hebben getekend, waarin zij het republikeinse staatsburgerschap aanvaardden.

Men kan wel met zekerheid aannemen, dat velen dit hebben gedaan om van de soesah af te zijn. Immers, die een dergelijke verklaring tekende, werd niet in een kamp ondergebracht, kon in zijn huis blijven wonen en kon dus op die wijze zijn bezittingen behouden. Velen hebben dus deze verklaring getekend uit praktische overwegingen. Politieke overtuiging heeft daar over het algemeen vermoedelijk geen rol bij gespeeld. Dit wordt ook geïllustreerd door het feit, dat reeds ongeveer 2000 Warga Negara's de wens te kennen hebben gegeven naar Nederlands gebied te worden geëvacueerd. Dit cijfer zal vermoedelijk nog wel stijgen en volledigheidshalve zij hierbij aangekend, dat met een der laatste treinen reeds een aantal Warga Negara's in Batavia is aangekomen. Wij zeiden hierboven, dat men door de bewuste verklaring te tekenen in het bezit kon blijven van zijn huis, meubilair en dergelijke. De mensen, die thans de wens te kennen hebben gegeven naar Nederlands gebied te worden overgebracht, moeten als dat gebeurt, hun bezittingen natuurlijk toch achterlaten.

Uit het bovenstaande is al duidelijk, dat van een beëindiging van de taak geen sprake is, maar dat integendeel nog vele duizenden er op wachten om de republiek te kunnen verlaten. Dat zal dan moeten gebeuren in een belangrijk sneller tempo dan dat, waarin de evacuatie tot dusverre heeft plaats gehad. Van December af liggen aan Nederlandse kant de plannen gereed om tot een snellere afvoer te komen. Dit zou op verschillende manieren kunnen gebeuren. De republiek zou b.v. de geïnterneerden of in het algemeen degenen, die wens te evacueren, kunnen afvoeren naar Modjokerto en daar zouden ze dan in ontvangst genomen kunnen worden door Nederlandse instanties. De republiek zou de evacuerenden ook op de rede van Probolinggo kunnen brengen, vanwaar zij dan met Nederlandse schepen naar Soerabaja zouden kunnen worden gebracht. Dit laatste plan is reeds enige maanden in de pen. Men zou op die wijze 2000 personen per week kunnen afvoeren.

En nu komt steeds weer van republikeinse zijde de mededeling, dat men met dit Probolinggo-plan in beginsel accoord gaat, maar... en dan komen de restricties. Die restricties zijn dan „militaire complicaties” of althans argumenten van dat soort. Op die wijze komen we uit de aard der zaak niet veel verder: het blijft sukkelen en de aantallen geëvacueerden blijven veel lager dan nodig is.

Het geeft voldoening dat de Apwi's thans practisch allen op Nederlands gebied zijn aangekomen, maar wij mogen niet vergeten, dat het meer dan anderhalf jaar heeft geduurd, eer het zover was. De taak, welke bovendien nog wacht, is net zo groot en wellicht groter, dan dat gedeelte, waarmee men thans gereed gekomen is.

U bezocht onze jaarvergadering,

Gaat U nu meer leden werven !

Republiek wil hegemonie

Openlijker dan ooit sprak Sjahrir zich uit *tegen* de constructie der Verenigde Staten van Indonesië, die te Linggadjati werd overeengekomen. Een redacteur van de „Kedaulatan Rakjat” heeft Sjahrir zijn mening gevraagd over de bestaansmogelijkheid, gezien uit politiek en economisch oogpunt, van de staat Oost-Indonesië.

„Niet mogelijk”, antwoordde de premier met beslistheid. Hij voegde hierbij, dat thans bijna alle intellectuele krachten, uit Oost-Indonesië afkomstig, zich in het gebied van de republiek bevinden en juist deze heeft men zo nodig bij de opbouw van een staat. Economisch is Oost-Indonesië volgens Sjahrir over het algemeen niet sterk, zodat de staat economisch onvermijdelijk afhankelijk moet worden van de republiek. Afgezien van de andere, denke men slechts aan het rijstprobleem.

„Wordt het op zichzelf staan toch geforceerd”, aldus Sjahrir volgens de interviewer, „dan zal Oost-Indonesië uiteenspatten. De gewesten, die „selfsupporting” kunnen worden geacht, zullen niet voortdurend de last op de schouders willen hebben om voedsel te verstrekken aan de gebieden, die gebrek hebben en zullen zeker vragen om zelfstandig te worden”.

De verwezenlijking van art. 4 van Linggadjati is nu nog in overweging, zeide Sjahrir, maar aan republikeinse zijde staat men beslist op het standpunt, dat dit moet worden overgelaten aan het volk van Indonesië zelf.

Op een vraag betreffende Borneo zeide Sjahrir, aldus de „Kedaulatan Rakjat”, dat Borneo geen probleem meer is. Het staat volgens hem reeds vast, dat dit eiland zich bij de republiek wil voegen; zeker 80 % van de bevolking zal vragen bij de republiek ingedeeld te worden.

Een correspondent van Aneta te Makassar informeerde bij de minister-president van Oost-Indonesië naar diens visie ten aanzien van deze mededelingen van Sjahrir. Hij vernam, dat naar Nadjamoeddins stellige overtuiging de intellectuelen, die zich op Java bevinden en van Oost-Indonesië afkomstig zijn, bij de opbouw zullen medewerken, zodra de republiek, handelend in de geest van Linggadjati, ronduit en broederlijk die intellectuelen daartoe in staat stelt.

Nadjamoeddin betreurde de foutieve inlichting t.a.v. de afhankelijkheid van de rijst. Een feit is, dat de productie van gepelde rijst per jaar gesteld kan worden op 1.050.000 balen gepelde rijst, waarvan 20.000 voor export naar de gebieden buiten de negara Indonesia Timoer.

De consumptie komt neer op honderd kilo gepelde rijst per hoofd per jaar, echter leveren de rijstgebieden meer rijst en de overige gebieden rond 60 kilo per hoofd per jaar. Voor de oorlog vertegenwoordigde het rijstsurplus een geldswaarde van een millioen. De prognose voor dit jaar is, dat na de moeilijkheden van het afgelopen jaar, toch nog een surplus valt te verwachten, alhoewel dit niet groot zal zijn. Het hoogste vooroorlogse surplus bedroeg 65 duizend ton rijst. Bij het consumptiegebied van Oost-Indonesië is meegerekend Oost-Borneo.

Arbeidsverhoudingen en oorlogsslachtoffers

Een hoogst belangrijke ontwerp-ordonnantie is 1 Juni te Batavia bekend gemaakt. Het is opmerkelijk, dat hieraan in Nederland nog zeer weinig bekendheid is gegeven. Toch bevinden zich tallozen der direct betrokkenen en belanghebbenden in Nederland.

De ontwerp-ordonnantie voorziet in een regeling van de betalingen aan alle werknemers, die het slachtoffer zijn geweest van de Japanse bezetting.

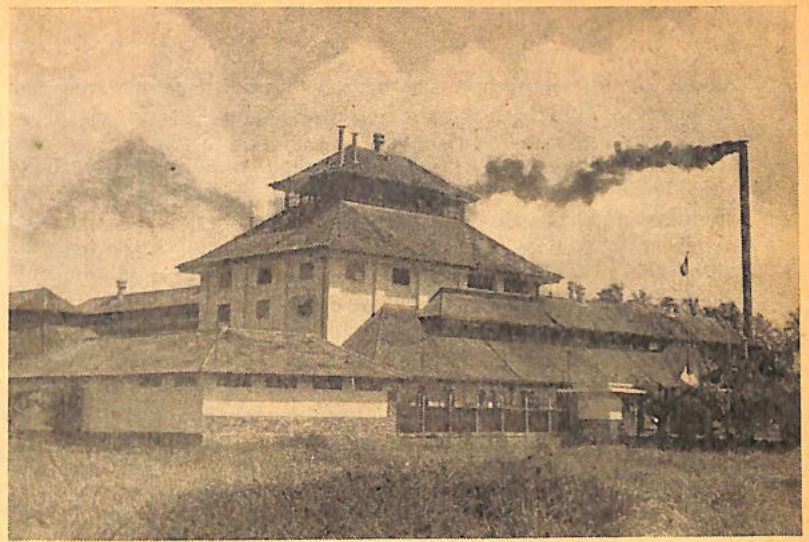
Voorts voorziet zij in de verhouding tussen de werkgevers en deze oorlogsslachtoffers. Zodra ons het bericht heeft bereikt, dat deze ontwerp-ordonnantie inderdaad van kracht is geworden, zullen wij dit vermelden.

Het Departement van Sociale Zaken te Batavia deelde mede, dat enige tijd geleden aan de Regering is aangeboden een ontwerpordonnantie „Regeling Arbeidsverhoudingen Oorlogsslachtoffers”. De daarin vervatte voorstellen zijn het resultaat van het reeds eerder gemelde, uitgebreide overleg tussen overheid, werkgevers en werknemers. Ofschoon de Regering ten aanzien van verscheidene punten, waarover tijdens het tripartite-overleg geen overeenstemming kon worden bereikt, alsnog een beslissing zal moeten nemen, heeft zij machtiging verleend de algemene beginselen der voorgestelde regeling bekend te maken.

De bezetting van Nederland, aldus ontleen wij aan de Memorie van Toelichting op het ontwerp, en de daaruit voortvloeiende verbreking van de verbanden tussen het moederland en Nederlands-Indië, brachten voor tal van bedrijven hier te lande in 1940 en 1941 aanzienlijke moeilijkheden mede, als gevolg waarvan grote onzekerheid ontstond betreffende de toekomst dier ondernemingen. Deze stand van zaken noopte de regering destijds tot het in het leven roepen van een overheidstoezicht op de arbeidsverhoudingen, ten einde te voorkomen dat de maatregelen, welke de werkgevers meenden ten uitvoer te moeten leggen, de belangen der werknemers verder zouden aantasten dan de toestand der bedrijven onvermijdelijk maakte. Zulks geschiedde bij de Regeling Arbeidsverhoudingen (Staatsblad 1940 no. 569), waarbij o.m. een Commissie voor Arbeidsaangelegenheden werd ingesteld.

Door de Japanse bezetting met haar nasleep werd een groot deel van de bevolking volledig uit zijn economisch bestaan gestoten. Grote groepen van werknemers, die van alles beroofd waren, wendden zich na de bevrijding tot hun werkgevers. Deze waren echter als gevolg van de politieke gebeurtenissen veelal niet in staat hen dadelijk weer in het arbeidsproces in te schakelen, dan wel beschikten niet over voldoende kasmiddelen om hen bij te staan. In verband hiermede werden de werkgevers door middel van voorschotten van gouvernementwege in staat gesteld aan hun werknemers, die op 1 Maart 1942 nog in dienst waren, doch na de bevrijding nog niet werkzaam konden zijn, een wachtgeld te verstrekken met als basis een non-activiteitsloon, berekend op de voet van de terzake voor overheidsdienaren vastgestelde regeling. Met voldoening kan worden geconstateerd, dat de Indische werkgevers in het algemeen hun sociale plicht in deze, ondanks de onzekere vooruitzichten, loyaal hebben verstaan.

Daar echter enerzijds de bedrijven hier te lande menigmaal niet in staat zullen zijn alle uit een sociaal oogpunt wenselijke verplichtingen na te komen en van de andere kant de sociale rechtvaardigheid eist, dat de lasten van de oorlog, voorzover deze de arbeidsverhoudingen betreffen, niet geheel en uitsluitend worden afgewenteld op de werknemers (b.v. dat het

De bierbrouwerij der N.V. Oranje Brouwerijen, die te Batavia dezer dagen weer in bedrijf werd gesteld.

dienstverband als verbroken wordt beschouwd of dat ongunstige wijzigingen in de arbeidsvoorwaarden zouden worden aangebracht), zijn naar de mening der overheid bijzondere voorzieningen in deze onontbeerlijk.

De onderhavige regeling gaat allereerst uit van de band tussen werkgever en werknemer, niet alleen in juridische, doch ook in sociale zin. Daarom wordt als sociaal-rechtvaardige eis gesteld, dat deze band geacht moet worden niet te zijn verbroken tegelijk met de feitelijke beëindiging der werkzaamheden als gevolg van de bezetting en als zodanig geacht moet worden verplichtingen mede te brengen. Van de werkgevers kan anderzijds niet worden geëist dat de band met de werknemers zou blijven voortduren, daar zulks de noodzakelijk geworden bedrijfsreconstructie en personeelsreorganisatie in de weg zal kunnen staan, alsmede een niet te dragen last op de betrokken bedrijven zou leggen.

Het in de regeling nagestreefde doel is tweeledig. In de eerste plaats het z.g. rechtsherstel in de arbeidsverhoudingen. Ten aanzien hiervan werd uitgegaan van de gedachte dat de op het tijdstip der Japanse bezetting bestaande arbeidsverhoudingen, welke door die bezetting feitelijk werden verbroken, over deze periode dienen te worden hersteld, voorzover de band van de werknemer met het bedrijf althans een reële was. Van een algemene nietigverklaring van ontslagen, verleend voor het in werking treden dezer regeling is echter afgezien daar anders de z.g. normale ontslagen daarbij ook zouden worden betrokken. Een dergelijke nietigverklaring zou verder tot gevolg hebben, dat partijen na de verbreking der dienstbetrekking, door de wetgever achteraf gedwongen bij elkaar worden gebracht, hetgeen in het algemeen minder wenselijke verhoudingen zou scheppen. De regeling voorziet er echter in, dat belanghebbenden tegen ontslagen, welke verband hielden met de bijzondere omstandigheden, in beroep kunnen komen. Eenzelfde voorziening geldt met betrekking tot de wijziging van arbeidsvoorwaarden. De gevolgen van de bestending der arbeidsverhouding met betrekking tot de rechten en verplichtingen over de periode, waarin geen feitelijke werkzaamheid heeft plaats gehad, zullen nader worden geregeld.

Het tweede doel van de regeling bestaat hierin, dat betrokkenen, wier dienstverband met ingang van 1 Maart 1946 over een bepaalde periode, afhankelijk van hun dienstdtijd, een redelijk levensonderhoud wordt gewaarborgd. De periode van de capitulatie van Japan af tot aan 1 Maart 1946 kan als een verlengstuk van de bezettingstijd worden gezien. Allerlei instanties verleenden gedurende die periode steun in Japans courant en op ruime schaal, terwijl velen nog leefden in kampverband. Ieders levensonderhoud was zodoende, zij het dan op bescheiden wijze, gewaarborgd. De betaling der tegemoetkoming aan de werknemers van 1 Maart 1946 af vond, ten einde deze een redelijk levensonderhoud te waarborgen, bij de sociaal-voelende werkgevers reeds vrijwillig plaats. De omzetting van deze morele plicht in een wettelijke is echter

nodig ten aanzien van die werkgevers, die menen zich aan deze sociale plichten te kunnen onttrekken.

Aangezien natuurlijk de onderhavige regeling, in verband met de daaraan verbonden financiële consequenties, geen vergoedingsregeling op algemene schaal kan worden — vrijwel iedereen is immers in meer of mindere mate als oorlogsslachtoffer aan te merken — is naar een rechtvaardige en logische, doch ook te verantwoorden beperking gestreefd, welke is gevonden in een nadere omschrijving van het begrip „oorlogsslachtoffer“ in de zin van deze regeling. Deze beperkt zich daardoor tot werknemers, die hun inkomsten uit de dienstbetrekking, welke op het tijdstip der Japanse bezetting bestond, hebben verloren en gedurende de bezetting niet in de gelegenheid zijn geweest inkomsten te verwerven om op redelijke wijze in het levensonderhoud van zich en de hunnen te voorzien. Uiteraard moet een bepaald causaal verband bestaan tussen de omstandigheden en bedoeld verlies. Twee andere — logische — begrenzingen zijn de realiteit van de band tussen werkgever en werknemer en het uitzonderen van die groepen werknemers, voor wie terzake reeds andere speciale regelingen gelden (hierbij is b.v. gedacht aan met overheidsdienaren gelijk te stellen personen).

Meldingsplicht

Uiterst belangrijk is de vraag of het oorlogsslachtoffer zich, nadat daartoe na het einde der Japanse bezetting de gelegenheid voor hem was ontstaan, bij zijn vooroorlogse werkgever heeft aangemeld. Immers is deze melding achterwege gelaten, dan wordt de dienstbetrekking geacht niet bestendig te zijn. Deze bestendiging heeft voor de werkgever zodanig verstrekkende gevolgen dat het billijk moet worden geacht de eis te stellen, dat het oorlogsslachtoffer van zijn kant heeft getoond op het behoud van de band met zijn vooroorlogse werkgever prijs te stellen. Het is alleszins te verdedigen voldoende aan die eis te verlangen binnen een in het verleden liggende termijn, daar hij iedere betekenis zou verliezen wanneer daaraan na die termijn zou kunnen worden voldaan.

Er kunnen zich echter gevallen voordoen, waarin het te ver zou gaan het oorlogsslachtoffer van de werking dezer ordonnantie uit te sluiten. Derhalve is bepaald dat in gevallen, waarin het oorlogsslachtoffer geen schuld bij het achterwege laten der aanmelding kan worden verweten, met een latere aanmelding kan worden volstaan.

Het toezicht op beëindiging van dienstbetrekkingen en verslechtering van arbeidsvoorwaarden is bij deze ordonnantie opgedragen aan een nieuw te installeren Commissie voor Arbeidsaangelegenheden, met een ambtelijke voorzitter en een gelijke vertegenwoordiging van werkgevers- en werknemersbelangen. De vooroorlogse Commissie voor Arbeidsaangelegenheden zal in de oude vorm niet herleven.

Drie perioden

Ten einde een sluitend geheel te krijgen is het nodig geacht de tijd waarin tegenmaatregelen door de werkgever in verband met de bijzondere omstandigheden ten nadele van het oorlogsslachtoffer genomen, kan worden opgekomen, te verdelen in drie perioden, n.l.: a. een periode liggende vóór de Japanse bezetting; b. de bezettingsperiode zelf en c. het tijdvak liggende tussen het einde der bezetting en het tijdstip van inwerking-treding dezer ordonnantie.

De periode sub a. zou niet in beschouwing behoeven te worden genomen indien de toenmalige Commissie voor Arbeidsaangelegenheden alle maatregelen van de werkgever, waartegen de werkgever kon opponeren, had kunnen afhandelen. Zulks is echter niet het geval geweest. Als aanvangsdatum is hier gekozen 1 November 1941. Deze laat, naar het voorkomt, voldoende ruimte om het oorlogsslachtoffer te beschermen, indien de werkgever voor de bezetting maatregelen heeft getroffen welke zonder wettelijke regeling het oorlogsslachtoffer zouden beletten om het bestendigingsbeginsel te effectueren.

De bezettingstijd eist zijn eigen voorzieningen, afwijkende van die, geldende voor de twee andere tijdvakken en verband

houdende met de zeer uitzonderlijke toestanden, welke toen hier te lande heersten.

In de derde periode gaat het om werkgevers die, bevrijd van bezettingsdruk, zich voor ernstige moeilijkheden geplaatst zien bij de reconstructie van hun bedrijven.

Op deze wijze is bereikt, dat in aansluiting aan het vooroorlogs overheidstoezicht de belangen der werknemers-oorlogsslachtoffers op bevredigende wijze onder controle der overheid zijn gesteld. De Commissie voor Arbeidsaangelegenheden welke deze controle uitoefent, ontleent haar bevoegdheid tot ingrijpen aan het verband tussen de aangevochten maatregel en de bijzondere omstandigheden (causaal verband). Ontslagen, die in normale tijden ook zouden zijn verleend, b.v. wegens het bereiken van een pensioengerechtigde leeftijd, komen niet in aanmerking voor toepassing dezer ordonnantie. Als beginsel is aangenomen dat de Commissie geen ontslagen zonder meer nietig verklaart. Een uitzondering op dit beginsel is echter gemaakt met betrekking tot ontslagen, verleend aan gemobiliseerden of verband houdende met een oproep voor militaire dienst of burgerdienstplicht, welke ontslagen nietig zijn. Ook zijn bepalingen opgenomen met het oog op ontslagen op staande voet wegens een dringende reden, die in het verleden onder de toen heersende omstandigheden achterwege zijn gebleven, doch alleszins gerechtvaardigd zouden zijn geweest. Voor het begrip „dringende reden“ is een ruimere omschrijving gegeven. Zoals reeds opgemerkt, herstellen de commissies, wanneer zij tot nietigverklaring van een verleend ontslag overgaan, niet gedwongen de band tussen werkgever en oorlogsslachtoffer. Zij verschuiven dan slechts het einde der dienstbetrekking naar een later, door hen te bepalen tijdstip. Deze verschuiving brengt voor de werkgever financiële consequenties mede.

Karakter der tegemoetkoming

Gedurende een redelijke periode dient het oorlogsslachtoffer verzekerd te zijn van een uitkering, tegemoetkoming genoemd, welke overeenstemt met hetgeen gedurende het jaar 1946 als een algemeen als billijk erkend wachtgeld is uitbetaald. Deze periode wordt gevolgd door een tweede, kortere met een geringere percentage van het vooroorlogse loon. Daarbij zal in beschouwing worden genomen, welke inkomsten het oorlogsslachtoffer gedurende de maanden heeft genoten, waarover de werkgever de verplichting wordt opgelegd de tegemoetkoming te betalen. Deze inkomsten dienen te worden verrekend, hetzij ze van de werkgever zelf afkomstig zijn dan wel van derden. Grondslag voor de verplichting van de werkgever is dus de garantie, dat het oorlogsslachtoffer de tegemoetkoming als minimuminkomen zal genieten, zodat er geen aanleiding bestaat door de werkgever over een gelijke periode betaald loon, verlofsbezoldiging, pensioen of onderstand niet te verrekenen. Zijn dergelijke bedragen door derden in die periode betaald, dan heeft verrekening slechts plaats in bepaalde gevallen.

Voorschotten aan werkgevers

De financiële positie, waarin vele werkgevers verkeren maakt het noodzakelijk dat het land voorschotten verleent ter financiering van de door de werkgevers te betalen bedragen ingevolge het bij deze ordonnantie bepaalde indien zulks noodzakelijk mocht zijn. Hiertoe is de mogelijkheid geopend. Ook bestaat de mogelijkheid, dat het land de uitbetaling, conform de commissie-uitspraak, rechtstreeks aan het oorlogsslachtoffer doet, waardoor het land in de rechten van het oorlogsslachtoffer tegenover de werkgever treedt.

Een neutrale instantie ten slotte zal uitmaken of, wanneer en in hoeverre terugbetaling der voorschotten zal geschieden. Op deze wijze zal kunnen worden bereikt, dat steun van overheidswege aan de werkgever wordt verleend daar, waar deze werkelijk nodig is.

Het Verre Oosten

Een modeshow in Sjanghai. Tweehonderd Parijse modellen-1947, gedragen door exquise mannequins. Cabarets met internationale programma's. Overvolle hotels, druk bezochte restaurants, concerten en theaters. Een niet eindigende wedloop tussen de prijzen en het dagelijks in waarde verminderende geld. In bars en clubs handelt men in diamanten. Dat is het leven in Sjanghai, de poort van China.

De poort geeft toegang tot een gespleten land. Er is ellende in China, maar er was altijd ellende. Er sterven mensen van honger in China, maar er zijn altijd mensen van honger gestorven. Er woedt een burgeroorlog in China, maar onze generatie heeft er nooit anders dan burgeroorlogen gekend. Alleen: er is nu meer ellende, er heerst meer honger en de burgeroorlog is ernstiger dan ooit tevoren het geval was.

Sinds vele jaren bestaat er een communistisch deel van China. Het wordt gevormd door enige centraal gelegen provincies, waar reeds sinds 1930 enige communistische gouverneurs en generaals zich als heersers weten te handhaven. Zij hebben tijdens de oorlog tegen de Japanners gevochten; zij vechten thans weder tegen Nankin en de regering van Tsjang Kai Sjek.

Tot voor kort kon men dit een binnenlandse aangelegenheid noemen. Er was geen enkel contact tussen het communistische deel van China enerzijds en Sovjet-Rusland anderzijds. Er waren in dat communistische deel van China geen Russische consuls, noch militairen, noch adviseurs. Moskou heeft zich vele jaren lang opmerkelijk afzijdig gehouden. Zozeer, dat men wel als vaststaand aannam, dat het Kremlin een weloverwogen politiek volgde van totale afzijdigheid in China.

Dit is thans anders geworden. Niet alleen dringt de Sovjet-involed sterk op in Mongolië, maar hij laat zich in Mantsjoerije zeer duidelijk gelden. Dit is thans voor het eerst te Nanking openlijk uitgesproken en wel het nadrukkelijkst door Pan Chao Ying, een bekende Chinese katholiek, die deel uitmaakt van Tsjang Kai Sjek's regering. Hij beschuldigde de Sovjet-regering er openlijk van, dat zij het Chinees-Russische verdrag van 1945 had geschonden. Hij verklaarde, dat in Mantsjoerije Sovjet-piloten en artilleristen de Chinese communisten helpen. Hij adviseerde de snelle bezetting van Dairen en Port Arthur, een beroep op de verenigde naties inzake Mantsjoerije en opzegging van het Chinees-Russische verdrag.

Zo'n vaart zal het niet lopen; nochtans blijven in China honger en burgeroorlog kenmerken van deze tijd.

Scherper nog botst men tegen Rusland in Korea. Dit schiereiland, bevoond door 18 miljoen Koreanen, die een onafhankelijk volk waren totdat de Japanners hun land annexeerden, is sinds Japans capitulatie door Russen en Amerikanen bezet. De Russen hebben hun noordelijke gedeelte rigoureuze geboljeweerd; zij hebben zelfs de schijn gewekt als bereiden zij zich op een langdurige bezetting voor. De Amerikanen bezetten het zuidelijke deel. Maar eens moet toch de tijd komen, waarin de aan Korea beloofde onafhankelijkheid metterdaad wordt verleend. Dit is een zeer moeilijke zaak. De Amerikanen zijn niet van plan een onafhankelijk Korea te creëren waarvan het noordelijke deel een Russisch protectoraat zal blijven. Nu zijn reeds verscheidene Russisch-Amerikaanse conferenties gehouden. Daarin stond de Amerikaanse generaal Albert E. Brown tegenover de Russische generaal Terenty Shtytkow. De Rus blijkt een taal volhardende, koppige Bolsjewist. In taalheld en koppigheid wordt hij echter door de Amerikaan zo mogelijk nog overtroffen.

De Amerikanen betwijfelen of zij met de Russen tot zaken kunnen komen. Inmiddels gaan zij voort hun zuidelijke deel van Korea van dollars, crediten en Amerikaanse goederen te voorzien. De arme Koreanen, zo menen zij, zullen de ene Amerikaanse vogel in de hand meer appreciëren dan de tien Russische beloften in de lucht. Er gaat in verarmde landen als het door de Japanners leeggeplunderde Korea een zeer sterke overredingskracht uit van tastbare goederen.

In Japan is een nieuw kabinet gevormd. Het is een ministerie, zoals Japan nog nimmer heeft gekend. Het heeft een premier-minister, zoals Japan nog nimmer heeft gehad. Deze Katayama is voorzitter van Japans „socialistische partij“. Dit is op zichzelf een nieuwe creatie, die bij de verkiezingen enkele zetels meer behaalde dan de sterkste der vier andere grote partijen. Zij kan echter niet zelf regeren, daar zij slechts 23 pct van de zetels heeft en moet daarom een coalitie aangaan. Zij doet dit met de meer rechtse „democraten“. In het algemeen heeft men van dit ministerie niet veel verwachtingen. Men meent, dat het geen krachtige politiek zal voeren. Dit zou trouwens voor geen enkele Japanse regering mogelijk zijn: de krachtige politiek wordt in Japan door generaal McArthur zelf gevoerd.

Zijn forse leiding heeft in Japan zeer veel bereikt en zeer veel tot

Veel is veranderd in Japan. Maar niet: het eerbetoen van geisha's en leerling-geisha's bij plechtige gelegenheden.

stand gebracht. McArthur is zonder twijfel de enige leider van de troepen ener bezettende mogendheid, die in het door hem bezette land de populairste figuur is geworden. In politiek opzicht heeft hij zekere vooruitstrevende elementen in Japan enigszins kunstmatig naar voren getrokken; hij heeft tegelijkertijd alle communistische elementen zeer nadrukkelijk op de achtergrond geschoven. Of de Amerikaanse politiek in Japan, die uiteraard gericht is op consolidatie van de Amerikaanse positie in het gehele Verre Oosten en op het voorkomen van elke mogelijkheid ener nieuwe Japanse agressie, zal slagen kan niemand zeggen. Ook zij kunnen dit niet zeggen, die menen dat generaal McArthur de enige geslaagde politiek in enig bezet land ter wereld voert. In Oosterse landen werkt de historie niet met jaren, doch met generaties. Daar de Amerikanen zelf, ondanks hun natuurlijke onstuimigheid, zelf een politiek op lange termijn voeren en voorbereiden, zal men eerst veel later over het welslagen van hun beleid kunnen oordelen.

Lange tijd heeft men in Engeland, eenmaal besloten om Brits-Indië prijs te geven, vastgehouden aan de politiek om Brits-Indië eerst dan te verlaten, wanneer het onafhankelijk nationaal bestaan van een verenigd, een en ondeelbaar India verzekerd zou zijn. De jarenlang gerekte onderhandelingen hebben nimmer tot overeenstemming gevoerd. De Labourregering heeft ten slotte enige tijd geleden een termijn van 18 maanden gesteld, waarbinnen de Indiërs maar door onderling overleg tot de creatie van zo een onafhankelijke staat moesten komen. Zij zijn er niet in geslaagd.

Lord Mountbatten, de onderkoning — een figuur aan wiens staatsmanschap wij inzake ons Indië niet al te opgewekte herinneringen hebben — reisde naar Londen. Hij keerde in India terug en riep nog eens alle leiders van Hindoe's, Mohammedanen en Vorsten bijeen. Nog eenmaal trachtte hij hen te overreden naar het verenigde, geunificeerde India te streven. Het ontstond niet. Toen kwam Mountbatten met het alternatief: het voormalige Brits-Indië zal in drie delen worden gedeeld. Twee delen zouden samen het Mohammedaanse Pakistan vormen en het overblijvende gebied der Hindoe's zou Hindoestan worden. Alle drie delen zouden als volledig bevoegd dominions deel van het Britse gemeenbest kunnen vormen. De Engelsen zouden nog enige maanden blijven om de drie onafhankelijke staten op de been te helpen en daarna zou het Britse bestuur in India ten einde zijn. De meeste leiders van Hindoe's en Mohammedanen hebben dit plan aanvaard. Zelfs Ghandi, tot voor kort een onverzoenlijk tegenstander van elke staatkundige verdeling van zijn land, heeft het plan aanvaard.

SURINAME

Het Rapport Staatkundige Hervormingen (ter voorbereiding van de Rijksconferentie) is dezer dagen in Suriname (verlaat) in druk verschenen. Aan het slot van haar beschouwingen verenigt de Surinaamse Commissie zich met de mening, dat de geestelijke ontwikkeling en het welvaartspeil zullen moeten worden opgevoerd, voordat deze gemeenschap een grondslag zal kunnen vormen voor volledige en krachtige zelfregering verwacht mag worden, dat wanneer de geestelijke ontwikkeling en de financiële middelen in voldoende mate aanwezig zijn, Suriname zelf de maatregelen, welke nodig zijn voor de volksverheffing, zal treffen.

Het slotwoord gaat verder:

„De politieke toestand staat echter niet toe daarop te wachten alvorens met het proces van ontvoogding een aanvang wordt gemaakt. Op de weg naar volledige zelfregering zal dadelijk een goed eind voorwaarts moeten worden gegaan.

Wordt bij de wens en het streven van de meerderheid naar zelfregering gevoegd de mening van velen, dat voor volledige zelfregering nog verschillende voorwaarden dienen te worden vervuld, dan levert dit tot resultaat op: zelfregering thans zo ver mogelijk, gepaard met het nemen van de maatregelen, welke nodig zijn om zo spoedig mogelijk volledige zelfregering te bereiken.

Aan de in het uitzicht gestelde zelfregering moet onder de bestaande omstandigheden de betekenis worden gegeven, dat niet slechts dadelijk, tot zover als de omstandigheden, waarin het land verkeert, dit mogelijk maken, zelfregering zal worden verleend, doch tevens dat Nederland een krachtige poging zal doen om deze omstandigheden zo spoedig mogelijk zodanig te verbeteren, dat dit land in staat zal zijn in werkelijkheid zelfstandig te zijn. Stellig zal dit financiële en andere offers van Nederland vergen, doch Nederland is er meer mede gebaat een evenwichtig Rijksdeel steunende op eigen kracht in het Koninkrijk naast zich te hebben dan een wantrouwend gebiedsdeel, dat nog in lengte van dagen een financiële lastpost zal zijn, onvoldaan met zijn afhankelijke positie, doch niet in staat geheel zelfstandig te zijn.

Voor de opbouw van Suriname zal immigratie nodig zijn. In een land, waar de staatkundige toestand instabiel is, waar het gezag gewantrouwd wordt en een gevoel van achteruitstelling heerst, zal immigratie nieuwe tegenstellingen ten gevolge hebben. In een zelfregerend Suriname of een Suriname, dat uit de feiten weet, dat het moederland zich inspant om haar naar wezenlijke zelfstandigheid te leiden, zal de gemeenschap goede immigranten als waardevolle elementen in zich opnemen“.

* * *

In de Memorie van Antwoord op de Surinaamse begroting antwoordt de gouverneur op een opmerking van de Staten, dat „het inderdaad te betreuren valt, dat de omstandigheden het nog niet toelaten een gefundeerd plan voor de toekomstige structuur van het overheidsapparaat aan de Staten voor te leggen“. Gewezen wordt op de aan deze toekomstige structuur verbonden financiële consequenties en de aanwerving van het daarvoor benodigde personeel. In Nederland zullen besprekingen worden voortgezet omtrent de toekomstige financiering van de Surinaamse begroting. In afwachting van het verloop dezer besprekingen worden in de M. v. A. als uitbreiding van overheidsbemoeienis genoemd: reorganisatie van het onder-

wijs, uitbreiding van het politietoezicht, verbetering van de dienst der volksgezondheid (met inbegrip van volkshuisvesting), aanzienlijke uitbreiding van de mijnbouwkundige en bosbouwkundige dienst e.a.

Overeenkomstig de wens van de Staten is bij de minister op een spoedige bijeenroeping van de Rijksconferentie aangedrongen.

* * *

Het rapport van de Surinaamse gouvernementscommissie, die besprekingen met een delegatie van de „Freeland League“ heeft gevoerd, is ter kennis van de Surinaamse pers gebracht.

Het dagblad „Het Nieuws“ schrijft hierover:

„Uit het lijvige en zeer lezenswaardige rapport met de bijlagen blijkt, dat aan de afgevaardigden van de Freeland League positief en zonder enige mogelijkheid van misverstand het concrete voorstel is gedaan als basis voor verdere besprekingen om 30.000 Joden te doen immigreren naar Suriname en dit wel zo spoedig mogelijk — welke laatste toevoeging tot dusver niet bekend was“.

Het blad citeert een gezamenlijke verklaring, die door beide afvaardigingen was getekend: „Anderzijds gedooft het landsbelang niet, dat de aanvang van de immigratie op grote schaal langer wordt uitgesteld, weshalve de commissie een onmiddellijke immigratie van 30.000 door de Freeland League aan te wijzen Joden aanbeveelt“ en tekent hierbij aan: „Uit de notulen blijkt, dat geen der leden van de commissie hiertegen bezwaar heeft ingebracht, wel dat allen vasthielden aan de eis een bepaald aantal te stellen en wel 30.000 nu, de vrijheid latend aan het Landsbestuur om later te beslissen over toelating van meer Joden“.

Het blad merkt op, dat een beslissing door de commissie niet kan worden genomen, doch dat Suriname in deze zaak „niet geheel vrij“ meer staat. In een vroegere briefwisseling tussen de Staten en de gouverneur hebben de Staten verklaard „in principe geen bezwaren“ te hebben tegen de vestiging van een Joodse kolonisatie. Het blad besluit: „Reeds uit een oogpunt van fatsoen kunnen wij ons hiervan niet met een handomdraai afmaken“.

Het nieuwsblad „De Surinamer“ (R.K.) zegt onomwonden, dat de gang van zaken, zoals die tot nu toe gaat, „niet deugt“, terwijl het blad „Suriname“ voor een beslissing naar de Staten verwijst.

* * *

De heer Peeperkom, directeur van de Herstelbank, werd 27 Mei voor besprekingen in Suriname verwacht.

Van Bruynzeels fabrieken arriveerde Ir. R. van Meeuwen in Suriname, die mededeelde, dat gehoopt wordt op 1 Jan. 1948 een triplexfabriek in werking te stellen.

De export van hout uit Suriname bedroeg in 1946 34.000 ton, tegen 1.000 tot 3.000 ton voor de oorlog.

De Surinaamse Bauxite Mij verscheepte gedurende 1946 799.762 metr. ton bauxiet tegen 590.037 metr. ton het vorige jaar, aldus een mededeling van de president van de Aluminium Co of America. Aan belastingen werden in 1946 in Suriname betaald f 2.331.303 tegen f 1.032.961 in 1945, terwijl aan Ionen f 1.700.000 (het vorige jaar f 1.590.000) werd uitgekeerd.

Dr. I. Steinberg, secretaris van de „Freeland League“ is 23 Mei voor verdere besprekingen in Suriname aangekomen.

KRONIEK VAN CURAÇÃO

Begroting (I)

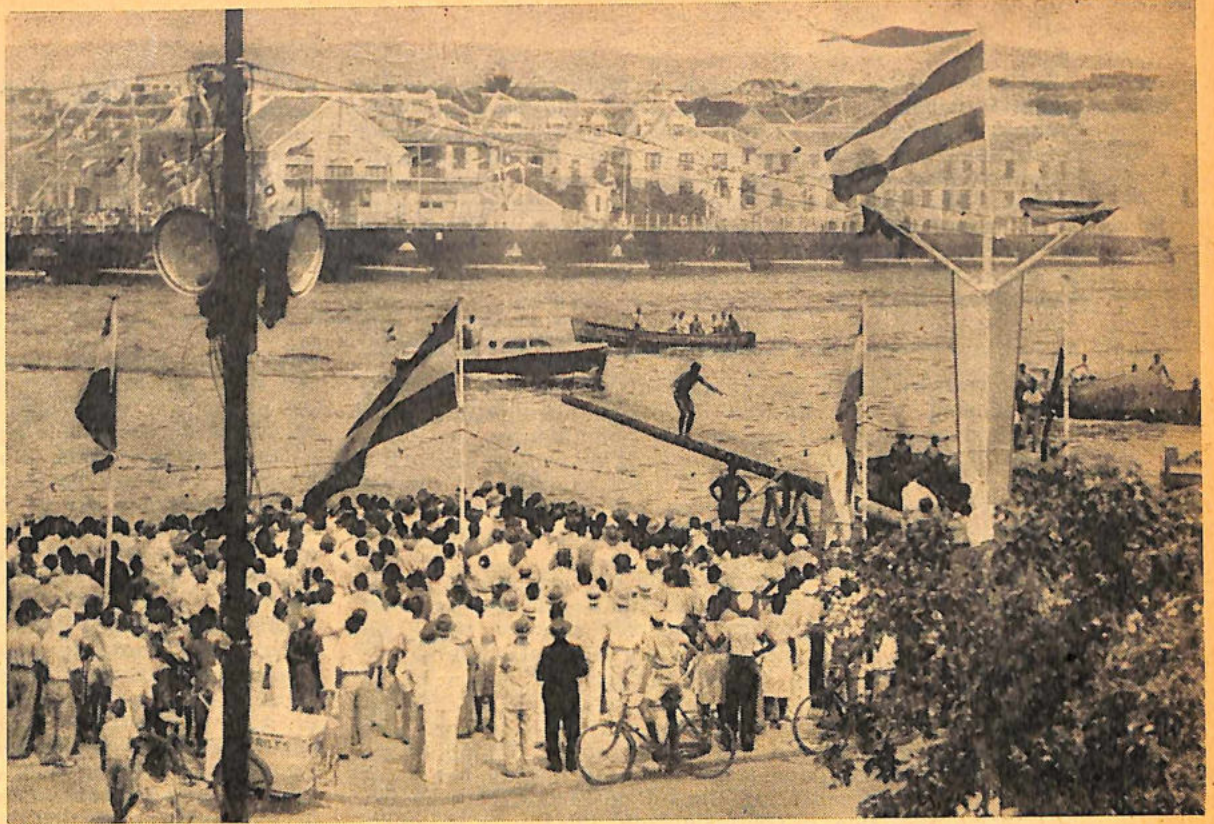
De begroting van Curaçao, die sluit met het ongekende eindcijfer van ongeveer 50 miljoen Nederlandse guldens is aangenomen met twee stemmen tegen. Wij hebben dat bericht in geen enkel van de vele Nederlandse dagbladen, die wij plegen te lezen, aangetroffen. Heeft de Aneta-correspondent in Curaçao dit feit niet de moeite van het seinen waard geacht? Of deed hij dat wél en vonden de Nederlandse bladen het niet belangrijk genoeg om het op te nemen? In ieder geval: de Curaçaose driedaagse is geëindigd. Het is er nogal dramatisch naar toe gegaan in de keurige Statenzaal aan Willemstad's Wilhelmplein. De heren E. Jonckheer en arts Harry Maal hebben geobstructioneerd door over iedere post hoofdelijke stemming te vragen. Zodat van de tweede op de derde begrotingsdag het hoog College heeft moeten dóór vergaderen, de gehele nacht en een goed stuk van de morgen erbij. En het resultaat? Geen ander dat met op twee na algemene stemmen de begroting is aangenomen. Alleen de beide obstructionisten hebben tegen gestemd. De Democratische Partijfractie is er bij uiteen gevallen, want de beide Arubanen (Eman en Kwartz) hebben vóór gestemd. Wil men de Curaçaose pers geloven, dan heeft de Democratische Partij, die bij de laatste Statenverkiezingen zulks een éclatante overwinning behaalde en van welker optreden in de Staten velen veel verwachtten, haar „greep op de massa" goeddeels verloren. *Beurs- en Nieuwsberichten* schreef in een nabeschouwing:

„Opmerkelijk was het in de vergadering te zien, hoe weinig persoonlijke kracht en inzicht er van de ledepop E. Jonckheer uitgaat, die zijn redevoeringen op een briefje meekrijgt en dan als stroman fungeert voor machten, die achter de schermen aan de touwtjes trachten te trekken. Is het briefje uitgeput dan is het stromannetje ook uitgeput en weet niet veel meer te zeggen. Het is onder deze omstandigheden onbegrijpelijk, dat er in de boezem van de Democratische Partij, hoe deze ook de laatste tijd verlopen moge zijn, geen ernstige protesten tegen de door haar „leiders" gevoerde politiek opgaan. Wij geloven, dat nog enkele ernstige en goedwillende elementen in deze partij, wier oprichting wij indertijd als een middel tot de politieke emancipatie van het Curaçaose volk hebben toegejuicht, aanwezig zijn en wij doen een beroep op hun gezond verstand en liefde voor het Curaçaose volk, om de kanker, die in hun partij is doorgewoekerd, tot in de wortel uit te roeien".

Begroting (II)

De heer Harry Maal is hevig van leer getrokken. Wellicht was het culminatiepunt van zijn philippica toen hij Nederland „een roofstaat" noemde. De goede dokter was telkens zeer onvriendelijk. Hij had het óók begrepen op dr. da Costa Gomez van wien hij zeide: „de afgevaardigde in Den Haag is de onderdanige dienaar van Z.E. den Gouverneur geworden". En dan dit, ontleend aan het verslag van *Beurs- en Nieuwsberichten*:

Dr. Maal: Henny Eman kreeg van de Gouverneur zijn haven en werd kind in huis op het Fort Amsterdam. Nog een verhaal over Duitsers, die hier niet werken mogen, volgt en dit geeft een gedachtenassociatie van Hollanders, die denken dat zij een „Herrenrasse" zijn en dit associeert zich waarschijnlijk weer met revolvers, want er volgt een onthulling, dat wanneer Dr. Maal de Gouverneur moest spreken, hij nooit alleen met

Een volksfeest te Curaçao.

Z.E. was, maar altijd de adjudant met een grote revolver opzij het onderhoud bijwoonde. De Heer Maal mompelt iets, dat hij er zich van bewust is, dat hij enige symptomen van Lombroso vertoont en dan stelt hij de vraag, of de Gouverneur ook een kogelvrij vest draagt en of de nieuwe Ford gepantserd is. En wanneer deze vertegenwoordiger van Nederland dan de Nederlandse Leeuw...

De Voorzitter: blijft U bij het onderwerp. De begroting heeft niets te maken met decoraties.

Dr. Maal: Moet een Statenlid de gedachtengang van de Voorzitter volgen?

De Voorzitter: Ik heb het recht een Statenlid tot zijn onderwerp terug te brengen.

Dr. Maal: Wij zijn geen baas in eigen huis en wij worden geen baas in eigen huis. Dan volgt een zin in het Papiament en Dr. Maal vertaalt: Met lijdelijk verzet heeft het Ierse volk het juk van Engeland afgeschud.

Wij zullen het hierbij laten voorzover de opposerende, de steeds opposerende heer Maal betreft. Blijkens de eindstemming heeft deze afgevaardigde alléén de heer E. Jonckheer naast zich staan. Maar niettemin kan het nuttig zijn, dat men ook in Nederland eens verneme op welke wijze de Curaçaose die-hards zich soms uiten.

Wij hebben de verslagen der begrotings-driedaagse met nauwkeurigheid gelezen, doch er niet veel belangrijks ter reproductie of bespreking in de kolommen van *Oost en West* uit kunnen putten. Een redevoering in grote stijl is niet gehouden en hier deed de afwezigheid van da Costa Gomez zich gevoelen. Juist in dit tijdsbestek is het te betreuren dat het peil der begrotingsvergaderingen niet hoger gelegen heeft. Het belangrijkste feit van deze vergaderingen is wellicht het negatieve, dat de door het Bestuur voorgestelde lening er niet is doorgekomen. De meerderheid der Statenleden achtten lenen niet gewenst zolang er nog andere bronnen kunnen worden aangeboord. De bedoeling was voor deze lening grote, noodzakelijke werken te doen uitvoeren: de verbinding van beide Willemstadse delen Poenda en Otrabanda op andere wijze dan door de huidige schilderachtige doch volstrekt-ondoelmatige schipbrug; verbetering van de havens van Curaçao en Aruba; de bouw van een groot, alle departementen omvattend Bestuursgebouw; een nieuw postkantoor, nu dat kleine, primitieve gebouwtje in Fort Amsterdam al jaren veel en veel te klein is; een gebouw voor de Algemene Middelbare School en tenslotte, het zo zeer noodzakelijke nieuwe hotel. In het bloeiende, groeiende Curaçao, dat steeds maar uit zijn kleren blijft groeien, is de uitvoering van al deze werken volstrekt noodzakelijkheid. Zijn, nu de lening geweigerd is, deze plannen nu van de baan? Wij geloven het niet, want de Staten hebben de mogelijkheid opengelaten om gelden voor deze werken op de suppletore begroting te brengen.

Zoals wij zeiden: redevoeringen in grote stijl zijn niet gehoord. Men had die, in dit belangrijke tijdsgewricht voor Curaçao's staatkundige en economische ontwikkeling, mogen verwachten. Wij verwachten deze nu wel in de komende Statenvergaderingen. Mr. dr. da Costa Gomez althans heeft zich van Den Haag naar Willemstad gespoed om zijn zetel in de Statenzaal in te nemen. Ongetwijfeld zal zijn aanwezigheid het peil der komende discussies, vergeleken bij dat waarop de begrotingsvergaderingen hebben gestaan, een goed stuk doen rijzen.

Gecommitteerden

De Gouverneur heeft den Staten van Curaçao een stuk doen toekomen, waarin hij een uitvoerige uiteenzetting geeft van het toekomstige College van Gecommitteerden, een instituut, dat door de komende Staatsregeling zal worden ingevoerd. Het zal — mutatis mutandis — een soort ministerraad worden en de hoofdamttenaren en hoofden van dienst, die thans in de Statenvergaderingen als Bestuursgemachtigden optreden als zodanig elimineren en vervangen.

Het wordt zó dat de Gouverneur in overleg met de Voorzitter van het College iederen Gecommitteerde een of meer takken van dienst als voorwerp van zorg aanwijst, terwijl de Gecommitteerden, zowel als college als ieder afzonderlijk, de bevoegdheid erlangen de beraadslagingen der Staten bij te wonen, aldaar het woord te voeren en gevraagde inlichtingen te verstrekken. Het officiële karakter van het ambt komt niet alleen tot uiting in de eed van trouw aan de Koning en de daaraan voorafgaande zuiveringseed, maar ook in het recht de Memoriën van Toelichting, die bij de Staten in te dienen ontwerpen vergezellen, te contrasigneren, dan wel in een daaraan toegevoegde nota van zijne zienswijze te doen blijken. Een meer verwijderd verband ontstaat er ook tussen de Gecommitteerden en de bevolking, want verwantschap tussen de Staten en het College wordt geschapen door de bepaling, dat de Gecommitteerden benoemd worden voor dezelfde tijd als waarvoor de Staten zitting hebben, met het gevolg, dat na het verstrijken van de parlementaire periode de leden van beide lichamen tegelijk aftreden en de nieuwe Staten in contact zullen komen met personen, die geacht mogen worden hun vertrouwen te genieten.

Teneinde de Gecommitteerden in staat te stellen de hun opgedragen taak naar behoren te vervullen, moeten zij in verbinding staan en rechtstreeks overleg kunnen plegen met hoofdamttenaren nopens aangelegenheden, die de betrokken tak van dienst raken. Dat ook de Gecommitteerden daarbij zekere geheimhouding en de bestaande ambtelijke verhouding moeten in acht nemen, brengt hun positie vanzelf met zich mee. In de Staten zijn zij gebonden aan het voorschrift, dat het verlenen van de inlichtingen niet strijdig mag zijn met 's Lands belangen, een uitzondering die volgens de Staatsregeling eveneens voor de Gouverneur geldt. Ofschoon de ambtenaren als zodanig buiten de politiek worden geplaatst en geen deel nemen aan de gedachtenwisseling in het vertegenwoordigend lichaam, is de mogelijkheid geopend, dat zij de Gecommitteerden bijstaan en namens deze in de vergaderingen van de Staten het woord voeren, als wanneer het door hen gesprokene als van de betrokken Gecommitteerde afkomstig moet worden beschouwd. Uit een en ander vloeit voort, dat er nauw contact moet bestaan tussen een Gecommitteerde en het hoofd van de aan zijne zorgen aanbevolen tak van dienst.

Voeling enerzijds tussen de Gecommitteerden onderling en anderzijds van het College met de Gouverneur — noodzakelijke voorwaarden voor het opstellen van plannen en programma's die door gezamenlijke inspanning moeten worden uitgevoerd — is verzekerd door vergaderingen, al dan niet met de Gouverneur en desgewenst bijgewoond door een of meer daartoe uitgenodigde ambtenaren. Onmisbaar is de hulp van een secretaris; een secretariaat van het College van Gecommitteerden wordt dan ook in het leven geroepen.

Stichting

Aan het leggen van de fundamenten waarop de „Stichting Curaçao—Nederland” zal moeten verrijzen, wordt met ijver gewerkt. De bijeenkomst van belangstellende deskundigen die in het Indisch Instituut te Amsterdam werd gehouden (zie het vorige nummer van „Oost en West”), heeft geleid tot de formering van enige subcommissies, die bezig zijn hun inzichten in korte rapporten te formuleren. De informatie Curaçao—Nederland en vice versa, waarmede de komende Stichting zich zal gaan bezig houden, omvat een zeer grote materie, een uitgebreid terrein van werkzaamheden waarvan de omvang nauwelijks is te overzien. Alle middelen tot informatie moeten

erbij worden betrokken op alle terreinen des levens, van actuele nieuwsvoorziening tot culturele uitwisseling. Het zal nog wel even duren alvorens de Stichting met haar werkzaamheden zowel in Nederland als in Curaçao zal kunnen beginnen. Uiteraard hangt het welslagen grotendeels af van hare functionarissen. Alles bevindt zich nog in een beginstadium. Doch de geestdrift waarvan nu reeds wordt blijk gegeven, doet het beste hopen door dit even moeilijke, uitgebreide als noodzakelijke werk.

Diversen

Op Aruba heeft zich een nieuwe advocaat gevestigd: mr. J. W. I. M. Swane. Nadat vijf jaar geleden mr. Frerker van dat eiland was vertrokken was er geen „Hollandse” advocaat op Aruba. In het gehele rijkdeel zijn nu vijf Hollandse advocaten gevestigd (mrs. Burghardt, van der Meer, Jessurun Cardozo, Ginsburg en Swane) en een steeds groter wordend aantal praktizijns, die de zelfde bevoegdheid (in Curaçao) bezitten als meesters in de rechten....; dr. Max Euwe werd ere-lid van de Schaakvereniging die zijn naam draagt....; tegelijk met de nieuwe, mooie bioscoop op Aruba is — in hetzelfde gebouw — een dansgelegenheid geopend, die, naar New York's voorbeeld „Flamingo-Room” heet; een aanwinst voor het steeds belangrijker wordende eiland....; Siem Bosma, een Hollandse Voordrachtkunstenaar, oogstte bijval; „Assid” een Surinaamse danser kreeg zeer slechte critieken in de Curaçaose pers....; dr. A. J. C. Krafft doet in een interessant artikel in Beurs- en Nieuwsberichten mededeling van de oudste grafsteen op de Protestantse begraafplaats op Ohabanda: die van Hendrick de Wit, geboren in Amsterdam in 1679 en ontslapen op Curaçao in 1739, een aanzienlijk burger die niet minder dan tachtig slaven bezat....; de heer Eugene Th. Waaldijk heeft een klein boekje doen verschijnen over een wel eigenaardige gemeenschap op Curaçao: Surinamedorp, waar een groot deel woont van de Surinaamse werknemers van het oliebedrijf; er wonen zevenhonderd mensen en het heeft een eigen postkantoor, bibliotheek, leeszaal, sportstadion, hospitaal, openluchtbioscoop, centrale keuken....; op Aruba is een Maandblad voor de Handel verschenen, officieel orgaan van de Vereniging van Handelaren op dat eiland, die onder voorzitterschap staat van de onvermoebare heer Louis Posner.

ONS ORGAAN

Dit nummer opent met een oproep aan de leden. Wij hopen, dat zeer velen er gevolg aan zullen geven.

Een nuttig middel is daarbij, ons orgaan ter lezing te geven aan degenen, die men wil overreden lid van „Oost en West” te worden.

Wie daarvoor zijn eigen nummer niet wil afstaan, of meer dan één vriend wil overtuigen, kan een extra-nummer aanvragen bij het Hoofdbestuur, Dr. Kuypersstraat 5, den Haag.

Zolang de voorraad strekt, die uiteraard niet onbepaald is, worden deze propaganda-nummers dan aan de aanvragers toegezonden.

Men kan er degenen, wie men een nummer ter inzage geeft, nog bij vertellen, dat het in de bedoeling ligt ons blad eerlang, zowel naar vorm als naar inhoud, nog actueler, boeiender en aantrekkelijker te maken.

Verenigingsnieuws

Een onzer leden van het dagelijks bestuur heeft een dezer dagen een bespreking gehad met een der bestuursleden van de „NIWIN“, over de mogelijkheid om ook voor onze militairen in Suriname en Curaçao voor verstrooiing te zorgen.

AFDELING EDE.

Voor deze afdeling sprak op 23 Mei j.l. de luitenant ter zee 1ste klasse J. K. Kempees over „De oorlog in de Pacific“. De spreker gaf een goed overzicht van de gevoerde strategie in de oorlog.

AFDELING ROTTERDAM.

De heer J. P. C. van Dam besprak „Nederlands taak in Indië“ voor leden en introducés der afdeling Rotterdam en gaf daarbij een resumé van de gebeurtenissen in Oost-Indië van 1938 tot heden, waarin oorzaken en gevolgen duidelijk en objectief werden uiteengezet.

ORGAAN.

De nummers 1, 2 en 7 van het orgaan (lopende jaargang) zijn niet meer verkrijgbaar.

INDISCH ALLERLEI (Vervolg van pag. 4)

plaatselijke politiecorpsen wordt gesteld en de taak van het leger om de rust en orde te handhaven, zal overnemen. Het leger immers is uiteindelijk bestemd voor defensieve doeleinden en niet voor een politie taak. De legermacht moet bestaan uit Nederlanders en Indonesiërs, waarbij de Indonesiërs uiteindelijk de meerderheid moeten vormen. Het Indonesische element zal voornamelijk gerecruteerd kunnen worden uit de gendarmerie. Indonesië ligt in de raaklijn van verschillende belangen en politieke sferen, zodat op dergelijk gebied het voor de weermacht een eerste vereiste is, zowel voor een actie naar buiten als voor zuiver defensieve doeleinden geschikt te zijn. De legercommandant ziet deze weermacht als een klein, modern uitgerust, mobiel leger met een goede luchtmacht en vloot in de eerste plaats.

Op een vraag betreffende de demobilisatie zei generaal Spoor, dat de technische uitvoering voortgang vindt en de praktische uitvoering afhangt van het tempo, waarin de aflossing geschiedt. De troepen van het K.N.I.L. komen in de eerste plaats voor demobilisatie in aanmerking, daar deze reeds sedert 1941 onder de wapenen zijn. De regering heeft dit ingezien en gaat hiermede accoord. Na de onderdelen van de K.N.I.L. komen de O.V.W.'ers aan de beurt, met uitzondering van de tweede helft hiervan. Over de Pasoendan was de legercommandant van oordeel, dat deze beweging uit historisch oogpunt gezien logisch en daarom zeer levenskrachtig is. Uiteraard zal de regering wel degelijk met deze stroming rekening houden. Tot dusverre heeft de ontwikkeling zonder ernstige schokken en incidenten plaats gehad, maar er bestaat een tegenstelling met de zuivere Javaanse elementen in de republiek, die niet weggecijferd kan worden. Voor Madoera geldt hetzelfde.

Voor Sumatra bestaat de mogelijkheid, dat de verschillende bevolkingsgroepen hun wensen tot uitdrukking zullen brengen met gebruikmaking en toepassing van de artikelen drie en vier van Linggadjati. Hetgeen de legercommandant te Palembang heeft gezien, stemt tot grote tevredenheid. De stemming onder de troepen is uitstekend en de verhouding tussen de militairen laat niets te wensen over. Generaal Spoor, die inmiddels naar Padang is vertrokken, zou daarna een bezoek brengen aan Sabang, Medan, Bangka en Billiton.

De Schade-Enquête-Commissie, Nijmegen

vraagt voor onderzoek naar de oorlogsschaden aan bedrijfsuitrusting en handelsvoorraden

Actieve personen

Vereisten: o.a.: Boekhoudkundig inzicht, alsmede behoorlijke algemene ontwikkeling.

Uitsluitend schriftelijke sollicitaties te richten aan de Secretaris van voormelde Commissie, Keizer Karelplein 2, Nijmegen.

Persoonlijk bezoek alleen na oproeping.

Oost - West

KOLEN KEMELING

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243
Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811
Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

INDISCH RESTAURANT

„Ardjoena“

Groot Hertoginnelaan 68,
Den Haag, Telef. 391332

Dagelijks Rijstafel

 vanaf 12 uur

RESERVEERT TIJDIG UW TAFEL

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

Hoofdkantoor: Amsterdam - Kantoren in Binnen- en Buitenland

FINANCIERING VAN IM- EN EXPORTEM

Unox

fijnste
vleeschwaren

VAI 0365

Engageert voor Uw Voorstellingen, Feesten, Partijen, het
„Musica Cabaret” van „MARTIN RIJKEN”

Uitsluitend prominente Ned. artisten en musici
Verstrekt U vrijblijvend alle gewenste inlichtingen

MARTIN RIJKEN

Artiest en Ondernemer, Nieuwe Binnenweg 346b
ROTTERDAM (West) Telefoon 30126 (K 1800)

Programma's in iedere prijs en genre

Indisch
Restaurant

„Waroeng Djawa”

Gev. Deynootplein 40,
Telefoon 557422 en 23

J. & K. SMIT'S Scheepswerven
KINDERDIJK Machinefabrieken

Baggermaterieel

Goud- en Tinmolens

Zeesleepboten

Vracht- en Passagiersschepen

Stoommachines

Scheeps- en Landketels

SMIT-M. A. N.

DIESELMOTOREN

SCHEVENINGEN

„Snafager” Bureau voor
Recherche en Informatie
's-Gravenhage

INFORMATIES EN NASPORINGEN
OP ELK GEBIED

Stationsweg 133c, Telefoon 116510—110565

Bij Uw bezoek
aan Rotterdam

„L' Ambassadeur”

ROCHUSSENSTRAAT 172
Cor van Eck

Naar een NIEUWE toekomst

Zelden is een jaarvergadering van de Kon. Ver. „Oost en West” zó druk bezocht, zelden zó volkomen geslaagd, als op 20 Juni 1947 het geval was, toen meer dan 2400 leden, gasten en genodigden op een tweetal schepen op de Maas voer. Er was een goede stemming. Een stemming van

vertrouwen — ondanks alles — in de toekomst. Er was een goede organisatie, waarvoor de afd. Rotterdam en voorzitter Daubanton warme hulde en erkentelijkheid verdienen. Er was de rede van de algemeen voorzitter, de heer Ch. J. I. M. Welter, waaraan het volgende ontleend is :

De Koninklijke Vereniging Oost en West houdt ditmaal haar jaarvergadering op een enigszins ongewone wijze, n.l. op het water, en in de tegenwoordigheid van een gezelschap, zo uitgebreid, als wellicht nog nooit een vergadering van Oost en West heeft bezocht. Het initiatief tot deze wijze van vergaderen komt toe aan de voorzitter van de afd. Rotterdam, de heer Daubanton, die ook de organisatie van deze tocht grotendeels voor zijn rekening heeft genomen, en ik meen dus goed te doen bij de aanvang van onze tocht hem in de eerste plaats hulde te brengen en de dank van ons allen voor wat hij ter gelegenheid van deze jaarvergadering voor onze vereniging heeft gedaan.

Het lijkt eenvoudig om 2400 mensen gedurende enige uren te laten varen en die vaart zoveel mogelijk instructief te maken, maar als men er even dieper over nadenkt zult U begrijpen dat er een massa van overleg en voorbereiding is nodig geweest om deze tocht mogelijk te maken. De heer Daubanton en zijn

staf komt daarvoor ons aller zeer hartelijke dank toe. En nu rust op mij de aangename plicht U allen welkom te heten op deze varende vergadering, die, naar ik hoop, een nieuw tijdperk gaat inluiden in het leven van de Koninklijke Vereniging Oost en West. Onze vereniging is vele jaren min of meer te vergelijken geweest met een bloempje dat in het verborgen bloeide en dat met dergelijke bloempjes gemeen had dat men het wel speurde maar niet zag. Maar nu, nu zijn wij groot geworden en wel zo groot, dat iedereen ons moet zien. En wij hebben met behulp van ons orgaan een stem gekregen, die iedereen horen moet, of hij wil of niet. Onze vereniging telt thans meer dan 13000 leden en is al alleen uit dien hoofde een vereniging die gezag en invloed heeft in het land. En dit temeer, omdat zij, als zijnde een vereniging met een ideële doelstelling, uit haar aard niet wordt gezocht door de willekeurige man van de straat, maar door personen die zich reken-schap geven van dat doel en zich voor dat doel een opoffering willen getroosten. Met andere woorden niet alleen het aantal, maar ook de hoedanigheid van de leden legt een groot gewicht in de schaal bij de beoordeling van de betekenis van onze vereniging.

Volgens de nieuwe statuten is het doel der vereniging, getrouw aan de historisch gegroeide roeping en taak van Nederland t.a.v. de gewesten overzee, de betrekkingen van het Rijk in Europa met deze gebieden te ontwikkelen en te versterken. En het merkwaardige feit valt te constateren dat, naarmate het slechter ging in het grootste gedeelte van het Koninkrijk, dat volgens de wet nog altijd de naam Nederlands-Indië draagt, des te meer het aantal leden toenam. Het kan niet anders of daar moet een relatie zijn tussen deze twee feiten en die relatie kan geen andere zijn dan dat het intellectuele Nederland zich dieper is gaan interesseren voor Indië naarmate het, politiek en economisch, daar slechter ging. Ook voor dit feit moet een verklaring zijn en die kan geen andere zijn, naar mijn mening, dan dat intellectueel Nederland, juist in deze tijden van nood en ellende voor Indië, zich scherper dan ooit bewust is geworden van zijn taak en zijn roeping in dat land.

Ik heb Nederlands-Indië wel eens meer genoemd het grootste en het meest grootste monument dat de Nederlandse stam zich in de loop zijner geschiedenis heeft gesticht. Een monument, zo groots van afmetingen, zo harmonisch in zijn details, zo sprekend tot de verbeelding, dat het landgenoot en vreemdeling met eerbied en bewondering vervulde voor het volk dat tot zulk een prestatie in staat was. Ik wil niets tekort doen aan de niet genoeg te waarderen en niet hoog genoeg te schatten medewerking van onze Indonesische vrienden, zonder wie het monument nimmer zou kunnen zijn gesticht, althans niet in de afmetingen die het tot voor kort bezat. Maar het is een historische waarheid en daardoor onweerlegbaar, dat de impuls tot het stichten van het monument uitging van het Nederlandse volk en dat het Nederlands organisatievermogen, Nederlandse

4 Juli 1947

40ste Jaargang

Nummer 14

OOST en WEST

14-daags tijdschrift onder redactie van het dagelijks Bestuur

ADRES DER REDACTIE :

Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag ;
tel. redactie : 115936 ; giro 14574

CONTRIBUTIE :

Leden : minimum f 6.— per jaar
Donateurs : minimum f 10.— p. j.

Officieel orgaan der Koninklijke Vereen. „Oost en West”
Uitgave Three Castles, Vondelstr. 11D, A'dam, Tel. 81909
Druk Schefferdrukkerij - Dordrecht - Telefoon 5700

Losse nummers 20 ct.

energie, Nederlandse daadkracht is geweest, die Nederlands-Indië gemaakt hebben tot wat het was. Het is een historische waarheid tevens dat Nederlandsch-Indië, hoewel gelegen in het Verre Oosten, of liever in het Verste Oosten, in feite was een Nederlandse enclave, waarop duidelijk was gedrukt een Nederlands stempel. Wie na 3 weken reizen uit Europa in Sabang aankwam moest, ook zonder de Nederlandse vlag te hebben gezien, zich dadelijk bewust worden dat dit een stuk Nederland was, door de orde, de netheid, de behoorlijkheid, die hij daar aantrof. En als hij na 3 weken reizen door de Archipel ergens in het Oosten daarvan een of andere uitpost bezocht, dan moest weer die gedachte bij hem opkomen: ook dit is Nederland. En zonder in politieke besprekingen te vervallen, die hier en nu niet op haar plaats zouden zijn, wil ik toch constateren dat dit een factor is die in de hele Indische kwestie tot dusver veel te weinig naar voren is gekomen. De factor n.l. dat Nederl.-Indië zoals het was voor de Japanse bezetting, was een schepping van de Nederlandse geest en van het Nederlandse volk in zijn geheel en in al zijn lagen.

Ik wijt deze omissie aan de ongelukkige omstandigheid, dat de kringen die na de bevrijding van Nederland zich met de Indische politiek hebben bemoeid, in hoofdzaak waren degenen die, om welke reden dan ook, tot dan toe zich het verst van Indië verwijderd hebben gehouden. Zij kenden Indië niet, zij kenden niet de volken, hun talen, hun zeden, hun gewoonten, en daar onbekend onbemind maakt, *hielden* zij ook niet van Indië. Want het merkwaardige feit doet zich voor, dat de Nederlanders, die door ambt of betrekking Indië kenden, *hielden* van dat land en van zijn volken met een grote, diepe genegenheid die eigenlijk hun gehele leven, ja sterker hun gehele zijn, hun gehele wezen beheerst.

En het moet mij hier van het hart dat het al deze tienduizenden, die schatten van kennis en ervaring bezaten, veredeld door hun genegenheid, diep heeft gegriefd, dat zij volstrekt en ten enen male werden genegeerd door hen die de politieke leiding t.a.v. de Indische zaken in handen hadden en terzijde gesteld als nutteloze en waardeloze elementen.

Dit is niet alleen ondemocratisch, maar bovendien onnatuurlijk, omdat Indië was de prestatie van het ganse Nederlandse volk in al zijn geleidingen en zeer stellig niet de prestatie van hen die zich op het laatste moment met Indische aangelegenheden hebben bemoeid.

Ik zal hierover verder zwijgen en alleen mijn diep gegrondvest vertrouwen uitspreken dat ten slotte, zoals altijd, de zin voor redelijkheid, gematigdheid en het gezonde verstand van het Nederlandse volk het zal winnen van het on-Nederlandse streven om leuzen te stellen boven de werkelijkheid. Het ware in strijd met de historische ontwikkeling indien de Nederlandse invloed in Indië in de loop van enkele jaren zou worden weggevaagd. Want de geschiedenis, wier loop bepaald wordt door de wet van oorzaak en gevolg, is altijd uitermate logisch. En het ware in strijd met de logiek ook maar een ogenblik te veronderstellen dat het edele en onbaatzuchtige werk, door vele generaties van Nederlandse mannen en vrouwen in Indië verricht, plotseling zou kunnen worden ongedaan gemaakt en niet

Onze varende jaarvergadering was een getuigenis van de geest van volharding, de frisse moed en het vertrouwen in de toekomst, dat de leden van „Oost en West” bezielde. Zoals de algemeen voorzitter daar aankondigde, zal ons orgaan in nieuw gewaad verschijnen. Dit nummer is het eerste, dat zich toilt in het nieuwe kleed. De vraag evenwel, of de verdere verbetering van ons orgaan bestendig kan worden — dus of de stem van „Oost en West” sterker en helderder kan blijven klinken — kan alleen door de leden worden beantwoord. Met dit antwoord: méér leden.

de vruchten zou kunnen dragen, die goed en edel werk altijd moeten dragen, omdat het gebaseerd was, niet op macht en geweld, maar in de harten en in de genegenheid van de volkeren ginds, met wie wij zo lang zijn verbonden geweest. Er komen betere tijden. Er moet weer komen de tijd dat Nederlandse jongemannen en jonge vrouwen zich in grote getale opmaken om in samenwerking met de besten onder de volkeren ginds de Nederlandse beschaving en de Nederlandse gedachten te verbreiden in het Oosten. Niet om die op te leggen aan de volkeren ginds, maar om in een vrijwillig aanvaarde samensmelting van Oost en West te komen tot een nieuwe structuur en tot een nieuwe maatschappij, die, hoewel in wezen

Oosters, de kenmerken zal blijven dragen van de vermenging met het beste wat Nederland te geven had. Daarin ligt voor onze vereniging een grote en dankbare taak, een taak die haar statutair is opgelegd en die bovendien door vele duizenden harer leden van ganser harte zal worden opgenomen en uitgevoerd, omdat zij in overeenstemming is met hun diepste gevoelens.

Over de Nederlandse gebiedsdelen in de West kan ik tot mijn grote vreugde eigenlijk zonder voorbehoud in optimistische zin spreken. Curaçao verheugt zich in een toenemende bloei en vormt door zijn sterke economische positie in verband met zijn geografische ligging een schitterende voorpost van Nederland in dat deel van het Westelijk Halfrond, Zuid-Amerika, dat ik wel eens heb genoemd de wereld van morgen. Hetzelfde geldt voor Suriname, dat op het vasteland zelf gelegen is en door zijn ligging aangewezen een knooppunt te worden van luchtverbindingen tussen Nederland en Zuid-Amerika. Voor hem die gelooft, dat er een Macht is die het wereldgebeuren richt, kan het geen toeval zijn dat het Koninkrijk der Nederlanden zodanig over de wereld is verspreid, dat het zowel in het Oostelijk als in het Westelijk Halfrond steunpunten heeft van zo uitnemende betekenis als de gebiedsdelen in Azië en in Amerika.

Dit wijst er naar mijn mening op, dat ons Koninkrijk voorbestemd is in de wereld een grote rol te vervullen, dat de Nederlandse geestkracht en Nederlands organisatievermogen, die naar mijn op jarenlange ervaring gegronde overtuiging, door die van geen enkel ander volk in de schaduw gesteld kunnen worden, nog een grote taak hebben te verrichten.

Ik zie de Koninklijke Vereniging Oost en West als een exponent van Nederland en als een van de draagsters van de Nederlandse cultuur die, uitsluitend op het gebied van de geest werkzaam, in grote mate ertoe kan bijdragen dat de betrekkingen tussen Nederland en de gebiedsdelen overzee versterkt en gevestigd worden op de enige basis die blijvend is en die de tijden kan doorstaan, dat is de geestelijke verbinding en de culturele samenwerking van vrije mannen en vrouwen uit alle volkeren van het Koninkrijk.

Ik vermeldde in de aanvang met enige voldoening het aantal onzer leden, maar wil er dadelijk aan toevoegen, dat, indien onze vereniging haar statutair doel op snelle en doeltreffende wijze wil bereiken, dit aantal ten minste op korte termijn verdubbeld moet worden. En ik doe een krachtig beroep op allen, leden en geïntroduceerden, om daartoe hun uiterste krachten

in te spannen en om met het hoofdbestuur en de afdelingsbesturen samen te werken aan de uitbreiding en de vergroting van Oost en West, opdat zij worde tot de belangrijkste factor in het echt nationaal Nederlandse werk om de betrekkingen tussen Nederland en zijn gebiedsdelen overzee te ontwikkelen en te versterken. In het afgelopen verenigingsjaar heeft onze vereniging zich formeel in een nieuw kleed gestoken door de vaststelling van nieuwe statuten en een nieuw huishoudelijk reglement. Haar orgaan wordt binnenkort in een meer sprekend en meer aantrekkelijk kleed gehuld, meer in overeenstemming met zijn innerlijke betekenis. En zo gaat onze vereniging uitwendig en inwendig vergroot en versterkt een nieuwe toekomst tegemoet, welke naar mijn vaste overtuiging voor haar en voor de volkeren in Oost en West nog vele blijde verschieten bevat.

Moge deze varende vergadering, waarvan de aanwezigen tot mijn grote voldoening in duizenden moeten worden geteld, een symbool zijn voor de toekomstige grote en grootse ontwikkeling van de Koninklijke Vereniging Oost en West.

INDISCH ALLERLEI

Raad van oorlogsschade

Bij besluit van de lt. gouv.gen. is besloten in te stellen een Raad voor Oorlogsschade, welke voor zover terzake geen nadere regelingen worden gesteld, bij uitsluiting tot taak heeft: a. de Regering te adviseren nopens vast te stellen regelingen betreffende oorlogsschade en daarmee samenhangende onderwerpen; b. de regelingen nopens onder a. bedoelde onderwerpen uit te voeren met inachtneming van door of vanwege de Regering te geven aanwijzingen en vast te stellen richtlijnen.

De onderwerpen welke in ieder geval tot de taak van de Raad behoren, zijn:

- a. de opsporing, de terugvorderingen, het beheer van uit Nederlands-Indië weggevoerde eigendommen;
- b. de aanwijzing, het vervoer en het beheer van uit Japan aan te voeren reparatiegoederen;
- c. het ontwerpen van regelen voor de vergoeding van oorlogsschade;
- d. het in ontvangst nemen van schadeclaims en het toetsen van deze claims aan de daarvoor vastgestelde regelen;
- e. het taxeren van de uiteindelijke oorlogsschadeclaim op Japan;
- f. de toewijzing van activa, waarover de Raad ten behoeve van het Land de beschikking krijgt en de uitvoering daarvan;
- g. de behartiging van reconstructiebelangen, voor zover daarbij oorlogsschade is betrokken.

De Raad voor Oorlogsschade regelt overigens zijn eigen werkwijze en organisatie met inachtneming van de bepalingen van dit besluit. De Raad voor Oorlogsschade kan zich bij de uitvoering van zijn taak doen bijstaan en vertegenwoordigen door personen en instanties in het buitenland, die daartoe door de Gouverneur-Generaal of namens deze door de Raad in overleg met de bevoegde gezaghebbenden van de buitenlandse dienst zullen worden aangewezen.

Restitutie claims op Japan

Het Batavia-Kantoor van de Nederlandse Missie voor Japan, Raden Salehlaan 39, verzoekt een ieder die op grond van hem bekende feiten aannemelijk kan maken, dat naar Japan zijn afgevoerd hem toebehorende voorwerpen, welke hij gedurende de bezetting van Ned.-Indië door Japan door roof of gedwongen verkoop of inbeslagneming heeft verloren, zich met genoemd kantoor in verbinding te stellen, wanneer hij er prijs op stelt, dat in Japan pogingen worden ondernomen om tot eventuele restitutie te geraken.

*K.L.M.-directeur Dr A. Plesman
in gesprek met President Soekawati van Oost-Indonesië.*

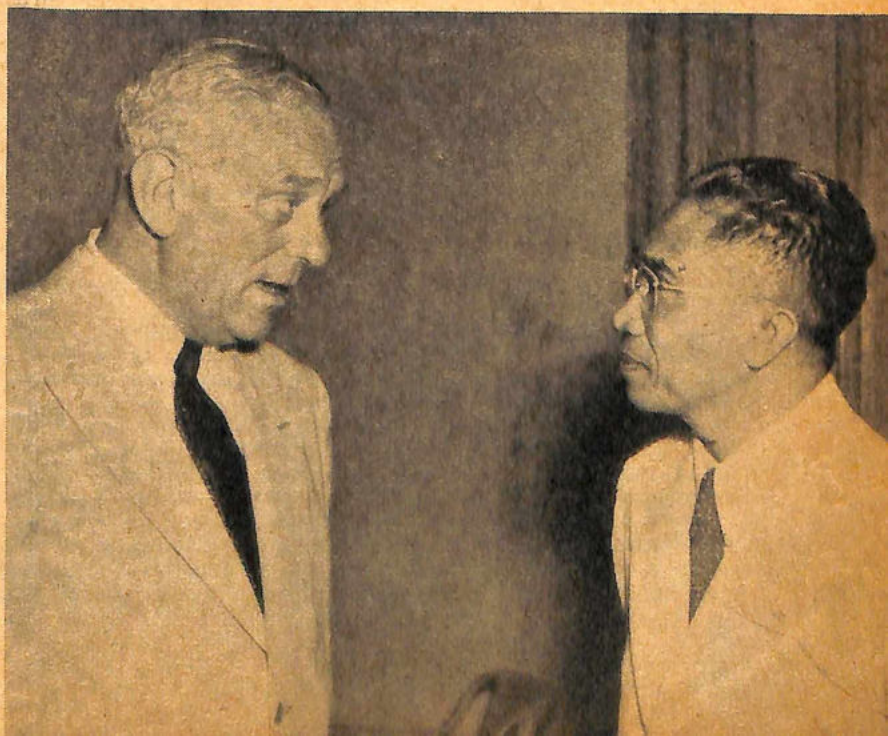
Te dien einde wordt men verzocht stukken over te leggen welke moeten bevatten:

1. een nauwkeurige omschrijving van het verloren voorwerp zo mogelijk met tekeningen en andere identificatiegegevens (gewichten en waarde ingeval van edele metalen en stenen);
2. bewijsmiddel voor eigendom of bezit, zoals gewaarmerkte uittreksels uit polissen of boedelscheidingsacten of verklaringen van twee getuigen dat men eigenaar of bezitter was.
3. een verklaring van de wijze waarop, de plaats waar en de tijd wanneer het bezit verloren ging, de daarbij betrokken Japanners of instellingen, de wijze waarop de voorwerpen naar Japan zijn afgevoerd en de daarbij betrokken Japanners of Japanse instellingen.

Verzoeken tot restitutie waarvoor de onder 1, 2 en 3 gevraagde stukken niet in vijfvoud in de Engelse taal worden ingediend en welke niet voor 1 Augustus 1947 zijn verzonden, kunnen niet in behandeling worden genomen, in verband met een beslissing van de „Far Eastern Commission” waardoor verwacht wordt, dat vrij kort na die datum geen verzoeken tot restitutie van geroofde eigendommen meer bij S.C.A.P. (Supreme Commander of Allies Powers in Japan) kunnen worden ingediend.

Na die datum mag S.C.A.P. indien hij daartoe bereid wordt gevonden, zijn medewerking nog slechts verlenen voor behandeling van restitutie-claims van eigendommen waarvan reeds voor die datum bekend gesteld is dat zij geroofd zijn, doch welke niet voor behandeling in aanmerking kwamen wegens onvolledigheid der daarvoor vereiste gegevens.

Vervolg op pag. 6

De Regering en Zuid-Borneo

Nadat resident Deelman te Bandjermasin was teruggekeerd van een dienstbezoek aan Batavia, heeft een redacteur van de „Borneo Post” met hem een onderhoud gehad, waarin de resident een verklaring aflegde in verband met de ontwikkeling van de politieke situatie in Zuid-Borneo. Resident Deelman verklaarde, dat de regering niet bereid is, een conferentie te houden met betrekking tot de status van Borneo, zoals door het hoofdbestuur van de S.K.I. wordt beoogd. Indien eventueel een conferentie zou worden belegd met West-Borneo, Oost-Borneo, Groot-Dajak en Borneo Tenggara ter bespreking van de belangen van het eiland, achtte de resident het bezwaarlijk, zolang Bandjermasin en de Hoeloe Soengei niet op democratische wijze zijn georganiseerd, de bevolking van deze gebieden in de gelegenheid te stellen, aan zulk een conferentie deel te nemen. De bevolking van deze gebieden zou, aldus de resident, goed doen zich te realiseren, dat door de non-coöperatieve houding, welke de S.K.I. voorstaat, een steeds grotere achterstand in de politieke ontwikkeling wordt teweeggebracht.

Op de vraag, wat de juiste houding werd geacht van dat deel der bevolking van Bandjermasin en Hoeloe Soengei, dat wel sympathiseert met een spoedige vorming van een staat Borneo, antwoordde resident Deelman, dat zij zich het best zou kunnen verenigen met allen, die van mening zijn, dat niemand in Borneo met de huidige gang van zaken is gebaat. Zij die heil verwachten van samenwerking, kunnen zich organiseren en nadat de achterstand op het gebied van de staatkundige ontwikkeling is ingehaald, zou desgewenst alsnog tot vorming van de staat Borneo kunnen worden overgegaan.

De T. R. I. betrouwbaar ?

Een bericht, waaraan in Nederland vreemd-weinig publiciteit is gegeven, luidde in de Indische bladen van 17 Juli aldus:

T.R.I. levert handgranaten om massa-meeting van de Partai Rajat Pasoendan te verstoren. Brandstichtingen op last van T.R.I.-leden. De jeugdvereniging organiseert onder het mom van vredes-offensief sabotage en spionage. Van officiële zijde vernemen wij, dat de huiszoekingen te Bandoeng bij en de arrestaties van verschillende Indonesiërs, bestuursleden en adviseurs van de jeugdvereniging G.I.M. (oorspronkelijk Gerakan Indonesia Moeda doch kortgeleden veranderd in Gerakan Indonesia Merdeka) alsmede bij B.P.I. (Badan Penasihat Indonesia) — leden tevens adviseurs van de G.I.M. zeer bezwarend materiaal opgeleverd hebben voor verschillende personen. Onder het mom van een vredesoffensief, verbetering van de verhoudingen tussen de verschillende bevolkingsgroepen en met een programma dat overvloedige van waardering voor Linggadjadi, blijkt genoemde G.I.M. met als voorzitter Brotokoesoemah in nauw contact gestaan te hebben met 'n sabotage- en spionageorganisatie van de T.R.I. Met het doel tijdens de massameeting van de Pasoendan-beweging de orde te verstoren, zijn enkele dagen tevoren T.R.I.-officiëren, voorzien van handgranaten uit het zuiden te Bandoeng geïnfiltreerd, alwaar G.I.M.-leider en een der B.P.I.-adviseurs. Dank zij geëigende tegenmaatregelen konden de plannen tijdig vrijdeld worden. Verder werden door tussenkomst van Brotokoesoemah en anderen, infiltraties voorbereid om bepaalde vitale objecten op te blazen. Verschillende figuren uit G.I.M. en B.P.I. zijn reeds in volledige confessie; het onderzoek wordt voortgezet en waarschijnlijk zijn nog meer arrestaties te verwachten, waar er ernstige vermoedens zijn, dat de B.P.I. achter de schermen gewerkt heeft en, daarbij de G.I.M. naar voren schuivende, deze het vuile werk liet doen om zelf buiten schot te blijven. Na de aan het licht gekomen schandalen te Buitenzorg betreffende sabotage in de Goodyear-fabrieken heeft de T.R.I. weer een nieuw bewijs geleverd, dat het haar met de oprechte naleving van Linggadjadi nog niet bijzonder ernst is.

Een Brits protest

Zo menigmaal is — ook in ons blad — gewezen op minder-gelukkige handelingen, van Britse zijde inzake Indië, dat wij niet willen nalaten het volgende bericht (in Nederland veelal zeer verkort gepubliceerd) te vermelden:

Op de jaarvergadering van de Britse Kamer van Koophandel voor Nederlands-Indië heeft de voorzitter, sir John Hobhouse, deelgenoot van de firma Alfred Holt en Co., verklaard dat het eenvoudig kwaadaardig is om de wereld verstoken te houden van de talloze voortbrengselen, die Indonesië kan verschaffen en die de wereld zozeer behoeft en dat het daarbij ongelofelijk dom is om aan de bewoners van Java en Sumatra de goederen en diensten te onthouden, welke zij daarvoor in ruil zou kun-

nen ontvangen. Hij zei dat — zij het informele — krachtige stappen moeten worden gedaan bij de republikeinen, want voor de buitenstaander schijnt de verantwoordelijkheid vooral bij hen te berusten. Weinig valt te merken dat de republikeinen hebben beproefd samen te werken voor het scheppen van de minimum-voorwaarden voor de welvaart of waardering hebben getoond voor de edelmoedige geest, waarin de Nederlanders hen tegemoet waren gekomen.

Anderzijds tonen de Nederlanders een voorbeeldig geduld onder de meest beproevende omstandigheden, aldus Hobhouse, die de positie van Borneo en Oost-Indonesië kenschetste als „een praktische betoging voor de republikeinse regering van de zegeningen der Nederlands-Indonesische samenwerking”.

De verantwoordelijke Indonesiërs dienen te beseffen, dat de tijd van uitstel en woordengescherp thans voorbij is; de massa dient thans te leren, dat democratie niet slechts rozengeur en maneschijn is doch ook hard werken en een zware verantwoordelijkheid betekent. Hij besloot: Zonder sterke regering is de zogenaamde vrijheid twijfelachtig geluk.

Uitgewezen

In Oost-Indonesië wordt men zeer ongeduldig over de republikeinse agitatie, die van Java uit gestimuleerd wordt. Met enige onsteltens meldde het republikeinse persbureau Antara, dat de uitwijzing naar Java van de heer Soegardo, voorzitter van de Partai Kedaulatan Rakjat — de democratische partij — te Makassar door de regering van Oost-Indonesië wordt gemotiveerd, met de uitspraak, dat Soegardo een gevaar vormde voor de staat Oost-Indonesië.

Soegardo zal per boot naar Java worden overgebracht.

Verboden

Terwijl van Celebes een Javaanse extremist werd uitgewezen door de regering van Oost-Indonesië, werd op Bali door het N.I. Gouvernement bij G.B. van 14 Juni 1947 de Partai Rajat Indonesia — een op Bali werkende organisatie — met haar vertakkingen (de Madjelis Pendidikan Rajat, de Barisan Boeroeh Indonesia en de Kepandoean — padvinderij) verboden. „Verklaard in strijd te zijn met de openbare orde”, zoals de term luidt. Dit houdt in dat ingegrepen is tegen een organisatie, die in verbinding stond met ondergrondse acties op Bali, welke terreur en moord aanmoedigde, waarvan vele leden zelf zich aan dergelijke schuldig maakten, die de bevolking van Bali opnieuw dreigden te storten in chaos en ellende.

De Partai Rajat Indonesia (Parrindo) werd op 17 November 1946 opgericht, op instigatie van de Javaanse arts Soewarno, die zelf vice-voorzitter werd, doch die later naar Java werd overgeplaatst. Het werd al spoedig duidelijk dat de Parrindo direct contact onderhield met op Bali rondzwervende verzetsgroepen, die tenslotte de Parrindo, als voortzetting van de K.N.I., aan de macht zouden moeten helpen. De secretaris van de Parrindo, lid van het hoofdbestuur, I. G. de Poeger, was b.v. leider van de ondergrondse verzetsbeweging, Ida Bagoes Mabadewa, commissaris van het hoofdbestuur, bleek plaatsvervangend verzetsleider te zijn. Bestuursleden van Bangli hadden contact met de ondergedoken verzetsleiders, Anak Agoeng Moeditha en Anak Agoeng Ngoerah, die zich in het Banglische schuldig maken aan ontvoering van en moord op desalieden, die niet veel voor de beweging gevoelen.

Zoals de gestapo...

Onlangs zijn weer enkele vluchtelingen uit Madoera te Soerabaja gearriveerd, die verklaarden dat verwanten van voormannen der Persatoean Kebangsaan Madoera op Madoera door de Republikeinse politie van Pamekasan zijn gearresteerd. De voorzitter van de P.K.M., Mh. M. Asmorojoedo, heeft hierop vandaag een telegram gezonden aan de Commissie-Generaal, waarvan de inhoud als volgt luidt:

„Naar aanleiding gevangenneming familieleden voormannen P.K.M. wordt namens Madoerese volk van Soerabaja dringend verzocht maatregelen te nemen om genoemde slachtoffers te bevrijden ingevolge de jure verantwoording van het Nederlandse Koninkrijk over Madoera in het bijzonder en over het Indonesische volk in het algemeen”.

De organisatie der Madoerezen te Soerabaja, die zich onlangs uitsprak voor een afzonderlijke status buiten de Republiek, kreeg hiermede slechts een voorproef.

Nu volstaat de Republiek er nog mede, de familieleden, de vrouwen en de kinderen van haar onwelgevallige Madoerezen te arresteren. Maar later, als er eens geen gebieden meer zouden zijn, waar Nederlandse troepen het recht handhaven...

Mr. M. Slamet

Reeds te veel

STUK gemaakt

De Pasoendan-beweging is een der wrange vruchten (naast de actie van de Persatoean Timoer Besar en andere corporaties) van het gewelddadige optreden van de Japanse republiek Soekarno en het daarop afgestemde beleid der Nederlands-Indische regering. De grondtoon toch is aversie en verzet tegen de JAVAANSE overheersing! Hoewel het niet duidelijk is wat met dit laatste bedoeld wordt (overheersing door de Javanen of die van Java uit) slaat de leuze overal geweldig in. Plotseling komen onaangename herinneringen uit de dagen van Modjopahit te voorschijn en raken „knevelarijen” uit de tijd van de V.O.C. en daarna in het vergeetboek.

De Pasoendan is dan ook een spontane volksbeweging. Met de dag wint zij aan kracht. Reeds voor de oorlog stelde de vereniging van gelijke naam (Pasoendan) zich teweer tegen opslorping door Parindra, op dezelfde overwegingen als de nieuwe vereniging thans t.o. de rep. Soekarno. Haar kansen zijn derhalve zeer groot. Bovendien krijgt zij de wind mee. De Europese en Chinese bevolkingsgroepen staan met grote sympathie bereid hulp te verlenen. Een handicap staat haar slechts in de weg. Op dit moment heeft zij te weinig mannen van formaat die zij tegenover het heir van republikeinse intellectuelen kan stellen. Slaagt zij er in haar doel te bereiken, dan is zulks te aanvaard als noodzakelijk kwaad.

De „innerlijke” verbrokkeling veroorzaakt door de republiek krijgt dan uitwendige vorm.

Laat Persatoean Timoer Besar, K.N.G., en G.N.A. haar zin krijgen, wat krijgen we dan in ruil voor het „vermaledijde koloniale „Nederlands-Indië? Van „Oost Indonesia” blijft dan weinig over. Naast en buiten de „Verenigde Staten van Indonesië” staat dan een brok, dat rechtstreeks staat onder de Kroon (als 12de Provincie)!

De eenheid welke aan het groeien was, zoals ik in mijn lezingen in Nederland heb uiteengezet en die volgens Dr. Koets

STELLIGER GELUID

De Regerings Voorlichtings Dienst in Indië, die haar taak steeds heeft opgevat als propaganda-orgaan voor het beleid der Indische regering, laat de laatste weken positiever geluiden horen. Zeer opmerkelijk was de radio-uitzending van de R.V.D.-woordvoerder op 17 Juni, die betoogde, hoezeer de „progressiviteit” toch het gebruik der wapenen niet uitsluit.

De Nederlandse regering, aldus de R.V.D.-spreker, heeft in Linggadjati de vormgeving gevonden van wat zij krachtens haar progressieve instelling wilde bereiken, en van wat zij krachtens haar verantwoordelijkheid kon bereiken. Een en ander in nadrukkelijk overleg met de republiek en rekening houdend met de belangen van Oost-Indonesië en Borneo.

Linggadjati is echter geen manifest, of een platonisch adres tot de republiek, Linggadjati is een accord, een overeenkomst tussen twee partijen, die op zich nemen deze overeenkomst uit te voeren.

Het antwoord der republiek op de nota van de Commissie-Generaal heeft vrij algemeen de conclusie doen ontstaan, dat de republiek dit alles niet kan of wil begrijpen. Het Linggadjati-accord komt derhalve als overeenkomst tussen twee partijen op losse schroeven te staan.

Links en rechts is men het hier in grote trekken en met een enkele uitzondering over eens. Maar ten aanzien van het „wat nu” lopen de meningen wel zeer uiteen. Het is speciaal van progressieve zijde, dat wordt aangedrongen op voortgaan

„Verschroeiende aarde”. Zo zag een stadswijk in Zuid-Bandoeng er uit toen in December 1945 extremisten de „politiek der verschroeiende aarde” toepasten, waarmede de Republiek thans weer dreigt....

het kostbaarste goed is, dat de Nederlanders hebben gebracht, blijkt dan getransformeerd te zijn in onherkenbare scherven.

Wanneer b.v. het beleid van Dr. van Mook heeft gefaald, dan zie ik de oorzaak daarvan in het „onwaarachtige” dat het aankleeft. Ervaringen van velen gevoegd bij de mijne leveren het bewijs, dat in het beleid niet zelden beginselen van recht en van fatsoen met voeten worden getreden. Vaak hoor ik grote politieke figuren de vraag stellen welke groepen achter iemand staan, nadat die iemand zijn standpunt heeft uiteengezet. Een dergelijke vraag verradt m.i. een geest van de vrager, die kennelijk alleen belang heeft bij en geïmponeerd wordt door de (domme) kracht van de massa (het geweld).

Ik hoop dat die geest behoort tot de naoorlogse mentaliteit en niet te lang de boventoon voert in de Nederlandse politiek. Er is reeds te veel stuk gemaakt dan dat men zich de weelde kan veroorloven verder af te glijden langs de weg van de minste weerstand.

met onderhandelen, c.q. het aanknopen van nieuwe besprekingen. Men vindt in de antwoord-nota van de republiek aanknopingspunten voor verder overleg, zo zegt men. Men begint echter niet veel met aangrijpingspunten, wanneer niet aan elk van beide zijden de wil aanwezig is, om die in een concreet acceptabel geheel om te zetten.

Het voornaamste argument stamt evenwel uit het negatieve; men vindt gewapend ingrijpen heilloos, omdat men de oorlog verafschuwt en elke vorm van bloedvergieten wil vermijden. Dit argument is zeer sterk. Niemand zal dit ontkennen. Men kan echter ook aan geen regering, wil men haar regering laten, het recht ontzeggen om per ultimum remedium geweld te gebruiken.

De mogelijkheid om gewapend door te zetten is ook onmisbaar bij een progressieve politiek. Overigens is officieel nog niets gezegd over een gewapend doorzetten. Immers het advies van de Commissie-Generaal moet nog worden toegezonden aan de Nederlandse regering en deze moet zich daarover nog beraden. Alle mogelijkheden zijn dus nog open en men kan veilig aannemen, dat aan gebruik van machtsmiddelen eerst in de laatste plaats zal worden gedacht.

De progressieve politiek van de Nederlandse regering is echter tot dusverre gefrusteerd door de republikeinse regering, die de Nederlandse regering zou willen dwingen tot een progressiviteit, welke uitsluitend tot chaos zou leiden. Dit noopt de regering een grens te trekken, zoals is gedaan in de nota der Commissie-Generaal en wat er verder ook gebeurt, het zal alleen ja zijn om de voorgenomen progressiviteit ten uitvoer te brengen, om het programma van Linggadjati te verwezenlijken.

herleefde RADIO in Indië

De heer F. L. A. Nieuwenhuis schreef in I.N.:
Indië slaapt van 2 tot 5. Tenzij het werk zulks niet toelaat. In beide gevallen staat de radio stil. Hetgeen hier normaal is. Abnormaal is alleen maar, dat de radio op die andere uren draait. Dat is te danken aan een stelletje verbeten enthousiastelingen, die begonnen aan het schijnbaar onmogelijke.

Zonder zender doe je niets, dus sleepten ze verleden jaar in Soerabaja een zender uit wijlen een vijandelijke duikboot. En reden er mee de uitgebrande Nirom-studio voorbij naar een paar huizen, die geschikt leken voor noodstudio. Alle hands aan dek: de zender in de keuken, de hal wordt controlekamer, de omringende kamers worden „studio”. Zes weken hard werken en dan het grote moment: „Hier is Radio Soerabaja...” Dit is een thema con variazioni.

In Bandoeng was het weer anders. Daar stond een kleine reserve-studio boven in de bergen. De studieruimten waren leeg op de kolossale betonblokken na, die de Jap er in had aangebracht. Want daaronder in de zwaar versterkte kelder stond de grote Niromzender. Die was onklaar gemaakt. Maar 8 Maart 1946 was ook radio Bandoeng weer in de lucht.

En Makassar was door de Jappen met een erfenis bedacht. Die bestond uit een, wel is waar haast onbruikbaar nood-studiotje, maar daar hoorde een flinke 10 kilowatt-zender bij. Een „Jappenzender”. Voor de technici zit daar een bijsmaak aan, want ze denken onmiddellijk aan het reservemateriaal, dat er nodig is om zo'n ding in bedrijf te houden. Zo lang hij draait is de kwaliteit wel goed. Maar hij scheidt er nogal eens uit. Het lijkt wel of de Jap zijn zenders opbouwde met onderdelen uit de vijftcentsbazaar, zo slecht zijn ze.

In Batavia was het beter. Niet wat de zender betreft, want die haalde de rand van de stad nauwelijks. Maar daar stond de bekende oude Niromstudio nog, die tijdens de oorlog door de vijand zelfs was uitgebreid.

Hij had alleen last van overbevolking. Er zaten Engelsen in, Republikeinen, Hindustani en Nederlanders. Van die laatsten een paar hele taaie, die niet weg te krijgen waren. Het geheel heette: „Allied Forces Radio in Batavia” oftewel Atrib. Ook dat is geschiedenis. De Engelsen zijn weg en met hen de Hindustani, de Brits-Indiërs. Gebleven zijn de Nederlanders en Republikeinen. In afwachting van de samenwerking. En in de Nederlandse helft van de studio is er wel iets veranderd ook. Naast de ene studieruimte die ons daar ter beschikking stond, komen er door een kleine verbouwing vier bij. Dit is het hoofdmotief van ons thema con variazioni: verbeteren en uitbreiden.

Het begin is zeer moeilijk geweest. De omroeporganisatie bestond niet meer, de mensen waren verspreid en het materiaal was stuk of weg. Ook de verbindingen tussen de verschillende plaatsen waren aanvankelijk nog gebrekkig. Het zijn de enkelingen geweest, die de moed hadden aan te pakken en naar hun oude liefde, de radio, terug te keren. Zij verzamelen enthousiaste nieuwelingen om zich heen en zo hier en daar kwam ook weer een oude bekende opdagen. Toch is dat een

mooie tijd geweest. De regering begreep het belang van de radio en de goede invloed, die er van kan uitgaan en hielp prompt mee orde in de chaos te scheppen. Waarvoor een organisatie nodig was. Zodat besloten werd, dat de regeringsvoorlichtingsdienst tijdelijk voor de programma's moest zorgen, terwijl aan de P.T.T. werd opgedragen te zorgen voor de techniek. En dat is de eerste phase geweest van de herleving van een omroep in Indië.

Moeilijk? Ja. Onbegonnen werk, onmogelijk? Dat staat niet in de vocabulaire van deze werkers. Men had over de hele linie met dezelfde moeilijkheden te kampen. Nemen we bijvoorbeeld Soerabaja. Die zender die ze daar vonden, was een noodzakelijke bof. En een gebouw redelijk geluidsdicht maken ging nog wel. Maar nu de rest. Er zijn heel wat radiotoestellen bij elkaar geslept en gesloopt om uit de onderdelen versterkers te bouwen. En om een microfoon te vinden moest je een speciale neus hebben. Er hing er één midden boven het altaar van een kerk. Die had daar de hele oorlog door gehangen, op de plaats waar een technicus hem anno 1942 had neergehangen voor een misuitzending die nooit heeft plaats gehad. En hij hing er in 1946 gelukkig nog.

De benodigde kabels en snoeren? Die moesten worden gesloopt uit ruïnes. Electriche gramfoonmachines? Ze werden bij elkaar gezocht uit de verlaten en kapotte huizen. Gramfoonplaten? De winkels waren niet alleen gesloten maar ook leeg. Je moest toevallig een stapel tegenkomen tussen de puinhopen van het voormalige gebouw van de bekende kunstkring. En als je eenmaal aan het draaien bent, dan zijn er nog wel luisteraars die iets voor de radio over hebben en... voor de soldaat die op een eenzame post bij zijn toestel zit omdat hij een wachtje moet kloppen. Er worden heel wat platen gebracht.

Maar gramfoonnaalden waren toch maar kostbare voorwerpen. U moet niet denken, dat het in het begin mogelijk was een oude gramfoonnaald na gebruik weg te gooien zoals het behoort. Ze werden zorgvuldig bewaard en uit de hand bijgeslepen. Om nog eens dienst te doen en nog eens. Maar intussen hebben die radiostations elk hun eerste verjaardag achter de rug. En nieuwe gramfoonnaalden zijn er ook. Evenals het aantal zenders, dat van de oorspronkelijke vier gestegen is tot 21, groot en klein door elkaar. Waardoor het mogelijk is dat in Batavia, Soerabaja en Bandoeng twee programma's gelijktijdig kunnen worden gegeven over verschillende zenders: Indonesisch en Nederlands. Hetgeen binnen zeer kort in Makassar ook het geval zal zijn.

Tentoonstelling

door A. J. de Lorm

Van de schoonheid der materiële uitingen van de Indische Archipel een beeld te scheppen, is het doel dat voor ogen is gesteld bij het inrichten van de tentoonstelling, die sedert 21 Juni tot 10 Augustus in het Gemeentemuseum te Den Haag wordt gehouden.

Een belangrijk onderdeel der tentoonstelling wordt gevormd door de producten der weefkunst en der batikunst, die de wanden sieren. Men is uitgegaan van het beginsel de schoonheid der voorwerpen te willen tonen, hetgeen inhoudt dat niet gestreefd werd naar volledigheid in welke zin ook. Van elk der duidelijk te onderscheiden kunststijlen zijn enige voorwerpen samengebracht, die karakteristiek te achten zijn voor zulk een bepaalde stijl. Zo ook zijn, wat de weefsels aangaat, van verschillende bevolkingsgroepen, wier producten van weefkunst duidelijk te onderscheiden zijn, voorbeelden bijeen gebracht. In de weefkunst treedt duidelijk naar voren de eenheid in verscheidenheid, die een typisch kenmerk mag heten van de kunst van de Indische Archipel. Van de Sangir-eilanden in het Noorden tot Roti in het Zuiden en van Atjeh tot in Nieuw Guinea wordt geweven op een wijze, die onderling merkwaardig veel punten van overeenkomst vertoont, doch die in haar eindproducten verschillen laat zien, waardoor de weefsels zelfs voor de oppervlakkige kenner te bestemmen zijn naar plaats of streek van herkomst.

Zo is het met de weefsels, doch zo is het ook met andere materiële uitingen. Naast het doel de schoonheid te tonen, heeft men door het maken van een fijnzinnige keuze uit verzamelingen van particulieren in den lande en uit de inhoud van kleine musea die voorwerpen uit de overzeese gebiedsdelen

Omroeper Vollenga
van Radio-Soerabaja.

in hun collectie tellen, aan het daglicht gebracht wat weinig of niet bekend was. De grote musea uit Leiden, Amsterdam en Rotterdam hebben enkele voorwerpen als aanvulling van het elders verkregen afgestaan. Van het Gemeentemuseum zelve zijn voorwerpen opgenomen uit de fraaie verzameling, die geschonken werd door de Heer en Mevrouw mr. J. G. Huijser—Gasille en de verzameling Compagniesmeubelen, de schenking van wijlen mevrouw Van Gijbland-Oosterhoff.

Bij een bezoek aan de tentoonstelling betrede men eerst de grote middenzalen van het Museum, waar de Hindoe-Javaanse kunst, vertegenwoordigd is met een reeks beeldhouwwerken van de Boroboedoer en van Javaanse tempels. Bronzen voorwerpen, gegoten à cire perdue, vullen hier de vitrines. Zij vormen steeds nog de schoonste en belangrijkste uitingen van de kleinkunst die Java ooit gekend heeft. Dat de goudsmeedkunst in deze periode een hoogte bereikte die nooit geëvenaard werd, moge blijken uit een collectie gouden sieraden van Oost-Javaanse herkomst. Vervaardigd werden zij in de Kedirische tijd van de 11e tot de 13e eeuw. Een gouden priestersieraad uit de 8e eeuw, gedreven en met ruwe sierstenen bezet, aan de andere zijde geciseleerd, kan niet onopgemerkt blijven.

Aansluitend op de Hindoe-Javaanse kunstschaten is aan de vijfzijdige van het Museum een keuze uit de verzameling van de zogenaamde Compagniesmeubelen te vinden.

Ook van de ceramische producten, vooral de zo genoemde „grove porceleinen“, die sinds de tijd der Sung-dynastie uit China geregeld naar de uitgestrekte Archipel werden gebracht, zijn enige representanten, vooral uit het Museum „Het Prinsessehof“ te Leeuwarden, in de tentoonstelling opgenomen.

Van Sumatra willen wij hier in het bijzonder de hoog ontwikkelde houtsnij kunst der Bataks vermelden. Deze voorwerpen behoren vrijwel alle tot het sanctuarium van de datoe, de Batakse toverpriester.

Voorbeelden van primitieve kunst zijn verder te vinden in de kabinetten ter rechterzijde van de grote hal. Van de Dajaks is hier snijwerk met de voor dat volk typische spiraal- en krulvormige motieven te vinden.

Van Noord-Borneo (het Britse gebiedsdeel) is een reeks prachtige voorbeelden van metaalgietkunst aanwezig. Dit zijn de zogenaamde Broenei-bronzen, waarin de Chinese invloed, groot in deze streken, duidelijk waarneembaar is.

De bewoners der Zuidooster- en Zuidwester-eilanden snijden van hout zittende of hurkende mensfiguren, die een uitvloeisel zijn van een animistische wereldbeschouwing. Dat wij Westerlingen zulke primitieve uitingen als kunst waarden, is als een volkomen subjectiviteit te zien. De Oosterling immers maakt zulk een voorwerp slechts met de bedoeling een magisch bezield object te bezitten. Ons begrip schoonheid is hem vreemd.

Van het bekende polychrome houtsnijwerk van Bali zijn hier slechts enkele, doch met zorg gekozen vertegenwoordigd. Het zijn kleine beeldjes van grote schoonheid.

De tentoonstelling Kunst van de Indische Archipel is in ons land als een novum aan te merken. Immers, nooit nog eerder werd schoonheid alleen als criterium gesteld voor een algemene tentoonstelling van voortbrengselen van de Indische Archipel. Moge deze bijzondere zomertentoonstelling in het Haagse Gemeentemuseum veel bezoekers trekken.

GEZINSHERENIGING

(door een medewerker te Medan)

De woorden, die Minister Beel gesproken heeft, hebben ons nieuwen moed gegeven. Hoe dan ook, er zal nu, als de tekenen niet al te zeer bedriegen, een eind komen aan de periode van afwachten en daarmee zullen de moeilijkheden, die het economische leven op het ogenblik ondervindt, wel vervagen.... Het onzinnige Japanse geld, dat, op niets, maar dan ook op niets steunende, in het Binnenland nog circuleert, zal verdwijnen en de daarmee bedreven speculaties zullen tot het verleden behoren. De Straits Dollar, die officieel f 1.25 waard is, maar op de zwarte markt verhandeld wordt voor f 7.—, zal, zoals mag worden aangenomen, dalen en tot normaler proporties terugkeren en daardoor zal het leven, dat op het ogenblik schreeuwend duur is, goedkoper worden.

Immers, de waarde van datgene, wat nog van de Overwal hier binnenkomt, wordt nu op basis van de „zwarte“ verhouding verhandeld. Het aantal dollars dat er voor betaald is, wordt dus eenvoudig vermenigvuldigd met 6 of 7 en, als gevolg daarvan, niet alleen datgene, wat binnenkomt, maar ook datgene, wat hier plaatselijk nog verkrijgbaar was. Het is voor de Directies in het Vaderland niet aangenaam steeds brieven te ontvangen over de duurte en over de wanverhouding, die er ontstaan is tussen de salarissen en de kosten van levensonderhoud. Nog onaangener is het echter uit deze salarissen deze kosten niet te kunnen bestrijden en in die phase is praktisch ieder terecht gekomen.

We wachten en hopen. Hopen, dat nu eindelijk een eind komt aan dat zenuwslappende wachten in een omsloten kring en dat we aan de arbeid kunnen gaan. Eén ding is zeker, we zijn voldaan over het feit, dat nu een eind is gekomen aan die veelheid van conferenties, onderhandelingen en besprekingen... inleidend, oriënterend of informatief, die alle één ding gemeen hebben, n.l. een volkomen negatief resultaat.

Wij hebben ons afgevraagd, waarom het een Minister uit Holland moest zijn, die het eerst inzag, dat er met de republikeinse leiders geen land te bezeilen is. We leven hier te geïsoleerd om die vraag te kunnen beantwoorden. Misschien dat er later een tijpje wordt opgelicht van de sluier, die alles nu nog verborgen houdt. Op het ogenblik interesseert het ons ook niet zo heel erg. Er zijn belangrijker dingen, die onze aandacht gevangen houden. Ik denk in dit verband in de eerste plaats aan gezinshereniging, waaraan onvoldoende aandacht besteed wordt. Waarom? Omdat men in Regeringskringen het grote belang, dat hiaraan verbonden is, volkomen onderschat.

Ik wil U niet vragen of ge U kunt voorstellen, welke tormen ten jonge mannen uitstaan, die van hun vrouwen gescheiden worden. Ik wil U niet wijzen op de gevaren, die daaraan verbonden zijn. Ik wil U niet vragen hoeveel huwelijken schipbreuk zullen lijden.

Op elke boot zijn vele vrouwen, die, daar ben ik van over-

tuigd, in Indië best nog even gemist kunnen worden. Ik vind het veel belangrijker, dat een echtgenote naar haar man toegaat dan dat een Marva vertrekt, die wanneer zij voet aan boord zet, in vele gevallen nog niet eens weet, wat eigenlijk haar taak zal zijn.

Waar ik het over wilde hebben is — zoals ik zei — gezinshereniging. Het is in dit verband niet ondienstig, ja zelfs, zeer nuttig eens na te gaan, welke gedachten heersen in officiële kringen en ik heb als uitgangspunt genomen een brief van de Heer Mr. K. F. R. Jansen, die secretaris is van het Nederlands Indische Rubberfonds. Het Rubberfonds is een semi-officiële instelling. De heer Jansen dan heeft een bezoek gebracht aan de afdeling Gezinshereniging van het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen en heeft daar een bespreking gehad met de heren Eilerts de Haan en Brussaart. Deze bespreking heeft hem aanleiding gegeven een brief te schrijven over de gang van zaken en het NIRUB heeft het nodig gevonden deze brief in circulairevorm te vermenigvuldigen en toe te zenden aan belanghebbenden. Ik mag dus aannemen, dat, wat in deze circulaire gezegd wordt, de gedachte weergeeft, die door de Afdeling Gezinshereniging gekoesterd wordt. De circulaire is in verschillende punten onderverdeeld. Onder punt 9 lees ik: „Gelijktijdig teruggaan met het gezin is uiteraard uitgesloten, dus ook niet mogelijk met een schip onder 8“. (Ik cursiveer).

Onder 8 lees ik: „In Indië gewortelden, die geen baan hebben, maar toch terug willen, gaan met een schip, *gestuwd in de ruimen*, dus zoals zij gekomen zijn“. (Ik cursiveer).

Lezer, ik vraag U: Is dat nu eigenlijk niet heel erg? Hebben deze mensen niet een andere waardering verdiend, dan dat men spreekt van „stuwen in het ruim“, alsof het vee is, dat naar Indië terug wil?

De heer Jansen schrijft onder 5: (Hij cursiveert):

„Schijnbaar zijn er tal van afwijkingen in de numerieke volgorde. Deze verkeerde indruk vindt zijn oorzaak in het navolgende. Momenteel heeft men strikt genomen slechts de beschikking over de „Oranje“. Soms nog eens een enkel vrachtschip met passagiersaccommodatie, doch dat zet weinig zoden aan de dijk. Op het m.s. „Oranje“ heeft de Regering plaats voor 450 personen, *kinderen inbegrepen*. Het maximum aantal kinderen dat de „Oranje“ kan en mag herbergen bedraagt 200.

De 1e prioriteitslijst bedraagt thans 451 *gezinnen*, d.w.z. *veel en veel* meer plaatsen.

De 2e prioriteitslijst bedraagt thans 1498 *gezinnen*, d.w.z. *veel en veel* meer plaatsen.

Zodra nu het totaal aan *kinderen* bereikt is, worden de resterende plaatsen bezet door vrouwen zonder kinderen. Deze hebben dus een voorsprong op vrouwen met kinderen.

Zoals reeds gezegd: 200 kinderen mogen er mee en *meer niet*. Zodoende lijkt het vaak zeer onbillijk als Mevrouw X en 5 kinderen en No. 250 op de lijst *niet* vertrekt, maar

(Vervolg op pag. 18)

VERENIGINGSNIEUWS

DE JAARVERGADERING

Kort verslag van het behandelde ter algemene vergadering, gehouden op Vrijdag 20 Juni 1947 aan boord van de stoomboot „Rotterdam” van de Nederlandsche Stoomboot Reederij te Rotterdam

De voorzitter, de Heer Ch. J. I. M. Welter, opent om 11 uur v.m. de vergadering en heet de aanwezigen, hoofdbestuur-leden en vertegenwoordigers der afdelingen, zomede het voltallig dagelijks bestuur, hartelijk welkom.

- 2 De notulen van de vergadering van 21 November 1946 worden goedgekeurd.
3. a Het jaarverslag 1946 geeft geen aanleiding tot opmerkingen.
b. Goedgekeurd wordt de rekening en verantwoording over het beheer in 1946, onder aantekening, dat de begroting 1947 reeds vastgesteld is in de algemene vergadering van 21 November 1946.
c. Benoemd worden tot leden van de commissie tot onderzoek der rekening en verantwoording over 1947 (art. 31 sub d van het huishoudelijk reglement) de Heren J. W. van Aalst, J. M. Sloos en L. R. Wentholt.
4. Goedgekeurd wordt de nieuwe samenstelling van het hoofdbestuur overeenkomstig de bepalingen van art. 9, lid 2 der gewijzigde statuten, waardoor de na te noemen personen zitting hebben in dat bestuur:
 - a. de voorzitters der afdelingen, welke ledental 2 jaren achtereen op 1 Januari tenminste 150 leden bedroeg;
 - b. de voorzitters der afdelingen Maastricht, Delft, Enschedé en Ede, dat zijn de afdelingen met minder dan 150 leden, welke ledental de 150 het dichtst nabij komt;
 - c. de vertegenwoordiger van de afdeling Suriname;
 - d. de Heren W. R. Menkman, Ir. M. H. C. Vreede, Mr. G. H. Eskes en J. C. de Vos;
 - e. de algemeen voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en penningmeester(esse).

De leden worden de Heren F. van Peski, W. R. Menkman en Ir. M. H. C. Vreede, die ingevolge het bepaalde in art. 14 sub 1 van het huishoudelijk reglement thans aan de beurt zijn om af te treden als lid van het hoofdbestuur en direct herkiesbaar zijn.

6. Rondvraag. Op een vraag van de voorzitter van een der afdelingen, of het geen aanbeveling verdient om met het oog op de toestand in Indië in politiek opzicht kleur te bekennen, verwijst de Heer Welter naar art. 3 van de statuten, luidende: „De vereniging stelt zich ten doel om, getrouw aan de historisch gegroeide roeping en taak van Nederland ten aanzien van de gewesten overzee, de betrekkingen van het Rijk in Europa met deze gebieden te ontwikkelen en te versterken”. Hij zegt nog, dat de vereniging leden van verschillende politieke denkrichtingen telt. In verband hiermede komt het hem, te meer daar het Indische vraagstuk in een definitief stadium gaat geraken, wenselijk voor een scheuring in de vereniging te vermijden.

Ten slotte wordt o.m. besloten:

1. een schrijven te richten aan de Studiecommissie van de vereniging, waarbij de dank der vereniging, in algemene vergadering bijeen, wordt overgebracht voor haar nuttige en succesvolle arbeid, welke zij, ondanks de vele moeilijke omstandigheden, waarvan het verslag over 1946 van haar gedelegeerden blijk geeft, onvermoeid en met kennis van zaken blijft voortzetten;

2. de toeslag van f 1.— als bijdrage in de kosten van het orgaan integraal te handhaven voor hen, die in het tijdvak 1 Juli—31 October als lid toetreden en volgens het bepaalde bij art. 5 sub 2 (slotalinea) van het huishoudelijk reglement de helft der contributie ad f 2.50 verschuldigd zijn voor het lopende kalenderjaar.

Na de rondvraag sluit de voorzitter de vergadering om pl.m. 11.45 v.m. Daarna, omstreeks 12 uur v.m. varen de stoomboten „Rotterdam” en „Hollandia”, welke beide schepen 2328 deelnemers(sters) aan boord hebben, af naar Hoek van Holland.

Afdeling Amsterdam

Voor deze afdeling sprak Luitenant J. P. C. van Dam over zijn reeds bekend geworden onderwerp: Nederlands taak in Indië waarin een overzicht wordt gegeven van de gebeurtenissen in Ned. Oost Indië van 1939 tot heden en de oorzaken en gevolgen van deze gebeurtenissen duidelijk en objectief worden uiteengezet. Het gesprokene viel zo zeer in goede aarde, dat de afdelingsvoorzitter bij zijn dankwoord tot de spreker de wenselijkheid uitsprak, dat diens stem door geheel Nederland zou worden gehoord.

Uit de inhoud van dit nummer :

	Pag.
<i>Naar een nieuwe toekomst</i>	3
<i>Indisch Allerlei</i>	5
<i>Reeds te veel stuk gemaakt</i>	7
<i>Herleefde radio in Indië</i>	8
<i>Tentoonstelling</i>	8
<i>Gezinshereniging</i>	9
<i>Verenigingsnieuws</i>	10
<i>Een vrouw vertelt over Makassar</i>	11
<i>30 Kempei-leden boeten</i>	12
<i>Oes'-Borneo naar eigen status</i>	12
<i>Het Verre Oosten</i>	13
<i>Licht en donker</i>	14
<i>Kroniek van Curaçao</i>	15
<i>Boeken over Indië</i>	17

EEN VROUW *vertelt over* MAKASSAR

An brieven van een vriendin uit Makassar ontleent een onzer lezeressen het volgende:

Dus Oost-Indonesië is als staat ingesteld; verschillende rechten blijven gereserveerd voor de te vormen Federatie, die ik evenwel nog zo gauw niet zie komen. De ministers zijn gekomen en worden nu met „excellentie” aangesproken. De overgang van een gewoon ambtenaar tot minister is groot en brengt ook wel eens even bij de betrokkene het hoofd op hol. Maar alle ministers hebben Nederlanders als Secr. Generaal gekregen. Zij zelve rijden nu in sleën van wagens.

Er was weinig keuze voor ministers, al was er wel *wat* keus; het aantal intellectuelen in Oost-Indonesië is zeer gering; de meesten zijn te vinden in de gekerstende streken.

Over het staatshoofd sprak ik nog niet. De keuze is, volgens hen die het kunnen beoordelen, zeer goed; de beste die genomen konden worden. Wij hebben hem reeds van nabij gezien want bij het eerste bezoek van hem hier is er een kleine receptie geweest. Het is een prettig man om te ontmoeten.

Soekawati, het staatshoofd, zal wonen in het zeer moderne gouverneurshuis, een groot, ruim gebouw, waarvan 't beneden-gedeelte voor ontvangsten is gebouwd. De familie woont boven. Het is gelegen op een zeer ruim erf, zodat het zeker een waar-dige woning is. De invasie van alle ambtenaren, hoog, laag, nodig voor deze nieuwe staat, heeft het probleem van behuizing tot iets hopeloos gemaakt. De afgetreden Nederlandse burge-meester is nu belast met de oplossing hiervan. Gelukkig is er nu begonnen met enkele restauraties van gebombardeerde per-celen en het bouwen van een enkele woning. Verder zijn op diverse plaatsen conset-hutten gezet; je weet zeker wel hoe deze er uit zien. Eerst leek het mij heel erg toe in zo'n metalen mollegang te moeten wonen, maar het schijnt best mee te vallen en het voordeel is dat men een woning heeft voor zich alleen. Maar ook zijn er nog doortrekkampen, waar men zeer bekrompen woont. De gewone huizen zijn alle door meer fami-lies bewoond, d.w.z. elk een of twee privé vertrekken en het aantal, dat in garages woont, is legio.

Maar nu wonen er ook Indonesiërs in de betere huizen. De gelijk-schakeling heeft zich vrij spoedig voltrokken. Lidmaatschap van soos en zwembad staat voor iedere landaard open. De rechtbank, het z.g.n. „landgerecht” is voor allen en weldra zullen ook de scholen, naar ik hoorde, van één type zijn. Maar ook andere dingen, kleinigheden, zijn oorzaak dat het onderscheid tussen de landaarden meer en meer op de achtergrond raakt. Een der kleinigheden is de kleding. De meeste mannen dragen nog steeds militaire kleding; de heren vinden het erg prettig wegens de open hals. De mannen uit de kampen hebben niet anders. Daarbij komt het feit, dat het lopen zonder hoed de meesten zo verbruind heeft, dat de verschillen vaak op het eerste gezicht niet op te merken zijn.

Verder is alle luxe verdwenen. Ons leven van vroeger lijkt vaak een sprookje. Sedert enige weken ziet men niet meer de afgesneden flessen waaruit we te drinken kregen bij bezoeken. Menigeen heeft slechts enkele ongelijke borden en eet uit de pannen. De kleding der dames wordt beter, d.w.z. ze hebben wat meer verschoot. Lang niet ieder heeft een lange japon. Kousen zijn in het bezit van enkelen en zelfs op de recepties bij de hoogste ziet men de eerste dames zonder kousen. Meubi-lair is vaak versleten en oud. Het leven is zeer duur. Een bos van 15 kleine pisang soesoe voor 70 cent te kopen op de passar is goedkoop. De rijst kost f 1.50 en meer per liter; zelfs groenten kosten voor een gezin f 1.50 en meer per dag. De bediende lonen zijn daarnaar evenredig: f 30.— per maand plus voeding is gewoon. Hoewel de huizen van buiten vrijwel alle opgekalkt zijn, zijn de meeste tuinen nog niet veel, ook al bij gebrek aan kebons (tuinlui).

Een nieuw iets zijn de tiga roda's, waarin we nu vervoerd worden. Taxi's zijn in Makassar zeer zeldzaam en alleen op bestelling: sado's zijn een rariteit, maar de driewielers behoren bij het straatbeeld. De trapper zit achter en voor is een bak, een ruime zitplaats met brede armleuningen, waarop ook nog wel iemand kan zitten. Er in zittend, voelt men zich in het eerst als een oude dame, die niet lopen kan.

Maar wat er veranderd is, niet de bloemen, die 's avonds zo heerlijk kunnen geuren, niet de flamboyant die zijn felle bloemen in zijn rijkdom draagt en niet de zon, die haar licht giet over de mensen, die het elkaar vaak zo heel erg moeilijk maken.

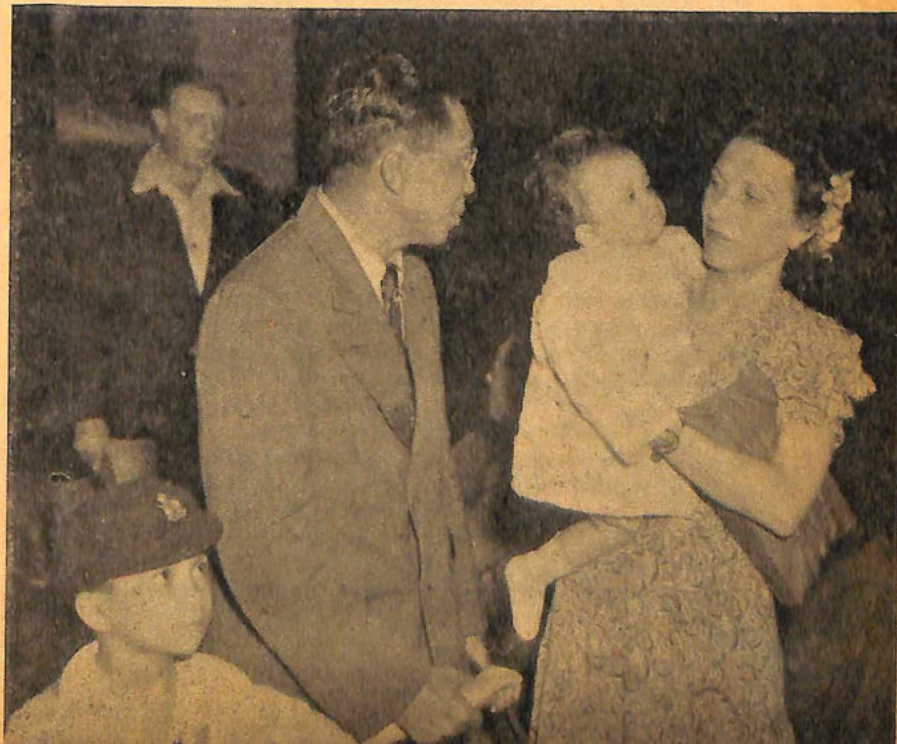
Het presidentshuis is nu bewoond. Soekawati is met zijn vrouw en de twee kindertjes van 1½ en 6 jaar afgehaald door de autoriteiten. Aller ogen gingen natuurlijk naar deze nieuwe presidentsvrouw, die blijkt een sympathieke vrouw te zijn. Het is een klein, fijn vrouwtje, donkerharig, vaak met bloemen in het kapsel, geverfde wenkbrauwen enz., maar wat bij haar wel past. Bij sommige gelegenheden maakt ze een Oosterse indruk door haar rustige bewegingen en haar stille wezen. De vrouwenverenigingen van Makassar hebben zich alle verenigd tot een Unie. We hadden het plan opgevat haar te verwelkomen. We kregen op ons verzoek daartoe de gelegenheid enige dagen geleden en zijn door haar ontvangen in de grote zaal. Met bloemen en korte toespraakjes in het Frans, Nederlands, Indo-nesisch en Chinees (dat vertaald is) hebben we haar welkom geheten en ze heeft bedankt in vrij goed Nederlands en in eenvoudig Maleis, wat ze met een charmante schuchterheid deed. Maar ze zei: „Ik ben hier gekomen met het plan naar mijn beste krachten mede te werken aan de maatschappij”. En er ging van haar spreken de echtheid uit, die het geheel van haar persoon ons zeer sympathiek deed voorkomen.

Dat het leven een voortdurende ontwikkeling en voortgang is, heb ik nooit zo gemerkt en gevoeld als gedurende de weinige maanden, dat we hier zijn en gedurende welke tijd we een nieuwe staat zien worden.

De nieuwe ministers zijn aan het werk, departementen worden ingericht. Over enige tijd wordt de Raad van Appèl hier een gewoon Hof van Justitie. Het hoogste gerechtshof zal in Batavia zijn en voor de gehele Federatie gelden. Op het ogenblik is mr. Geurssen daarvoor aangewezen, maar het is er nog niet. De toestand is op Z. Celebes zeer verbeterd. Toen we in Sept. 1946 kwamen, was het ongewenst buiten de Europese wijk te gaan, zelfs bij daglicht. Na zonsopgang verliet men het huis niet meer. Bijna iedere avond hoorde men schieten of werden handgranaten geworpen. Zelfs eens overdag; goedangs zijn tweemaal in brand gestoken. Wie naar andere plaatsen moest, ging met militair geleide.

Dit alles is zo geworden na de Malino-conferentie. Java, de Republiek, kon het niet zetten, dat het hier goed gaat en stuurde mensen om hier op te hitsen. Maandenlang is dat zo voortgegaan, zelfs kwamen er kazernes met opleiding tot op verzoek van de resident de staat van oorlog is afgekondigd en men is gaan „zuiveren”. Hoewel dit met groot overleg is geschied, is het met kracht aangepakt. Men begon met de kampings vlak om de stad, waar de hoofden de vreemde elementen moesten aanwijzen; alle mensen moesten enige uren buiten hun huizen staan, terwijl naar wapens en verborgen raddraaiers werd gezocht. Ter plaatse werden deze gefusilleerd. De loyale elementen voelden zich bedreigd, zijn vaak als slachtoffer gevallen, omdat wij ze niet voldoende konden steunen. Nu is dat veranderd: de bevolking heeft nu gemerkt, dat wij ze kunnen beschermen en nu werken ze mee en leveren de booswichten uit, berichten als er een landing zal plaats vinden enz.

Vervolg op pag. 17

President Soekawati met echtgenote en beide kinderen

30 kempei-leden boeten

De rechtszaak tegen dertig leden van de Kempeitai, afdeling Batavia, waarmee de temporaire krijgsmacht te Batavia begonnen is, vormt ongetwijfeld een van de grootste in de geschiedenis van de Indische rechtspraak. Men nam aan, naar mr. J. la Rivière, de president verklaarde, dat de behandeling ongeveer veertien dagen in beslag zou nemen. De verdachten, waaronder zeven officieren, met de 29-jarige majoor Choo Koonosuke als nummer één, zullen gedurende die tijd het grootste gedeelte van de dag door brengen op speciaal voor deze gelegenheid in de zittingzaal geplaatste lange banken. Twee der verdachten, Sugiyama en Morimoto Arata zijn onlangs bij een uitbrek-poging uit de gevangenis ontvlucht; een derde, Ono Chuji, berucht om zijn wreedheden, is bij dezelfde gelegenheid dood-geschoten. De auditeur-militair, mr. R. J. Beer, heeft aan de verdachten ten laste gelegd, dat zij gedurende de Japanse bezetting in dienst van de Kempeitai oorlogsmisdaden hebben gepleegd of hebben doen plegen door, in strijd met het oorlogsrecht, onder de gearresteerde mannen en vrouwen een systematische terreur uit te oefenen en hen te folteren door de af te nemen vohoren op onmenselijke wijze te verrichten. Zij hebben onder meer de arrestanten met de vuisten, zweep en stokken tot bloedens toe geslagen, hen met geschoeide voet overal en hevig getrapt, hen met jiu-jitsu-grepen tegen de grond ge-

slingerd en hen met brandende sigaretten op het lichaam ge-brand. Tot andere door de verdachten gebruikte methodes be-hoorde, dat zij de arrestanten urenlang lieten hurken onder streng verbod zich te bewegen of het gelaat te wenden.

Voorts werd op hen in vele gevallen de waterkuur toegepast, bestaande uit het in bovenmatige hoeveelheden water door een slang in de mond te gieten en vervolgens op de buik van aldus behandelde slachtoffers te trappen en te dansen. Zij hebben hun arrestanten op de meeste gevoelige plaatsen van het lichaam onder elektrische stroom gezet. Zij hebben hen op een soort van schaaf, voorzien van aangescherpte randen laten knielen, waarna een bamboe of stuk hout in hun knieholte werd gelegd aan welker uiteinden zware gewichten werden gehangen. Zij hebben hen aan stijf vastgebonden polsen en enkels opgehangen en ten slotte systematisch uitgehongerd, of opgesloten in overvolle lokalen, waar het niet mogelijk was het lichaam te strekken. „Door deze systematische terreur, slechte behandeling en foltering, werd de dood van vele arrestanten, veroordeelden en geïnterneerden veroorzaakt”, zegt de dagvaarding.

Verskillende gerucht makende zaken, waarin deze Kempeitai-leden een rol hebben gespeeld, zouden bij de behandeling aan de orde komen. De thans gedagvaarde Japanners zijn o.m. verantwoordelijk voor de S.S. zaak, waarin vele vooraanstaande ingenieurs werden vermoord, voor de zaak van het landbouw-syndicaat, waarvan vele leden, die een loyaliteitsverklaring weigerden te tekenen, om het leven werden gebracht, voor de zaak tegen de I.E.V. actie tot steunverlening aan armlastigen, waarbij o.m. de burgemeester drs. Bogaardt en de heer Ursone betrokken waren, voor de afranseling van acht pastoors en de mishandeling van vele vrouwen van hooggeplaatsten in den lande, waaronder mevrouw Van Mook. Aan de verdachten zijn twee Japanse verdedigers toegevoegd. Voorts zijn twee Japanse en een controlerende tolk bij de zittingen aanwezig.

Oost-Borneo naar eigen status

Een speciale correspondent van het „A.I.D.” meldde:

Na West-Borneo, het Groot-Dajakgebied en Borneo Tenggara, is thans ook Oost-Borneo op weg naar verkrijging van een eigen status in de vorm van een Oost-Borneo federatie. De wens om te komen tot een groter, geheel Oost-Borneo omvat-tend verband leeft reeds geruime tijd in de vier zelfbesturende landschappen van Oost-Borneo: Koetei, Boeloengan, Goenoeng-taboer en Sambalioeng, vooral sedert met de aanvang van ontginning der rijke olie- en steenkoollagen de economische betekenis van het gewest groeiende is en met de tekening van de overeenkomst met de Sultans van de vier genoemde rijken in Samarinda op 12 Mei j.l. is een belangrijke stap naar dat doel gedaan. Gelijktijdig en volkomen logisch passend bij het verlangen naar aaneensluiting, is de drang, zowel bij de zelfbesturen als bij de grote massa waarneembaar geworden, om zoveel mogelijk zelf de verantwoordelijkheid voor het landsbestuur te dragen. Deze drang naast zelfstandigheid is uiteraard het sterkst in Koetei, het grootste, belangrijkste en meest ver-gevorderde van de vier rijken en de bevolking hier wordt in haar streven voorgedaan door haar vorst, Sultan Adji Moham-med Parikesit, die terstond na de Japanse capitulatie is be-gonnen het landschapsbestuur te hervormen op democratische grondslag. Dit heeft er o.m. toe geleid dat op 29 Mei j.l. te Tenggarong een Koetei-raad is geïnstalleerd bestaande uit 23 leden, waarvan 20 volgens democratische beginselen werden gekozen en de overige 3 — een Nederlander en 2 Chinezen — benoemd werden. Inmiddels hebben de Europese bestuursamb-tenaren zich reeds uit het binnenland teruggetrokken en de functies van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur, zijn thans in hoofdzaak overgegaan op een vijftal door het zelfbestuur aan-gestelde patih's, resp. zetelend in Longirang, Tenggarong, Moeara Amoentai, Samarinda en in Balikpapan; slechts in Longirang en het Boven-Dajakgebied staat nog een Nederlands bestuurs-adviseur de Patih terzijde.

Om de bevolking ook in de lagere sfeer in de gelegenheid

te stellen deel te nemen aan de regeling der lokaalbelangen en het lokaalbestuur is thans ook een instelling van plaatse-lijke raden in overweging genomen, terwijl bovendien het ont-werp in behandeling is voor het in leven roepen van een stads-gemeenteraad onder een Indonesische burgemeester voor Samarinda, terwijl men in afwachting is, tot dit ook voor Balikpapan mogelijk zal zijn, waarvan de herbouw na de nage-noeg algehele verwoesting door de oorlog momenteel met rasse schreden vordert. Met slechts 200.000 inwoners op een opper-vlakte van circa 100.000 km² is het landschap, ondanks de grote natuurrijkdommen, nog het dunst bevolkt; deze rijkdommen — olie, steenkool, de uitgestrekte bossen en de visrijke meren — openen echter de meest gunstige economische per-spectieven, al wordt dan ook de industriële ontplooiing van het gebied nog belemmerd door het feit, dat de voedsellandbouw er slechts weinig ontwikkeld is, zodat rijstinoer van buiten noodzakelijk is. Van de kolenmijnen die door de Jappen in een desolate toestand werden achtergelaten, zijn de vlak boven-strooms Samarinda gelegene echter spoedig weer in productie gebracht, zodat reeds enkele maanden na de Japanse capitu-latie de kolen naar de bunkerhavens in Makassar konden worden afgevoerd; de B.P.M. is van haar zijde ijverig bezig het miljoenenproject te verwezenlijken, terwijl de uitermate be-langrijke bosexploitatie door het sultanaat in overeenstemming met de dienst van boswezen in dien zin is geregeld, dat met het belang der bevolking uitvoerig rekening wordt gehouden.

Evenals in Oost-Indonesië, West-Borneo en het Groot-Dajak-gebied, is ook hier dus — en economisch misschien met nog minder ophef dan elders — langs evolutionnaire weg een staatkundige organisatie in opbouw, welke vrijwel geheel tot stand zal komen onder leiding van eigen bevolkingskrachten.

Wat Borneo betreft raakt nu de staatkundige organisatie van drie grote gebieden voltooid. Alleen Zuid-Borneo blijft afzijdig. Daarover vindt men onder „Indisch allerlei” bijzonderheden.

HET VERRE OOSTEN

Voor Indië - en daarmee voorshands ook voor Nederland — blijft Japan een der voornaamste landen van Oost-Azië. Zou Nederland metterdaad, zoals velen ondanks het regeringsbeleid van deze dagen blijven geloven, nog vele jaren bij het wel en wee van Indië betrokken blijven, zo zal het daarbij altijd met de factor „Japan” moeten rekenen.

Dit moge velen vreemd klinken. Er bestaat een neiging vooral naar India te zien. Anderen wijzen er — terecht — op, hoe belangrijk Singapore en Malakka reeds thans weer voor Indië zijn. Weer anderen zien in China de komende grote macht in Azië. Nochtans: het verslagen Japan, het Japan waar thans inflatie en voedselgebrek heersen, het Japan waar de enige ware machthebber de Amerikaanse generaal MacArthur is, ditzelfde Japan blijft potentieel een uiterst belangrijke factor in het staatkundig en economisch bestel van Oost-Azië. Zo belangrijk, dat voor ieder, wien het lot en de toekomst van Nederlands-Indië ter harte gaat, nuttig is de ontwikkeling der verhoudingen in Japan te volgen.

Hierbij zijn thans drie voornaamste factoren van overwegende betekenis.

De eerste factor is de welhaast onaantastbare positie van generaal MacArthur als bijna almachtig heerser over Japan. Japan heeft een keizer en een eigen ministerie, Japan heeft een eigen parlement, de geallieerden hebben de geallieerde controleraad over Japan, nochtans hebben MacArthur en zijn naaste omgeving meer invloed, ja, meer werkelijke *macht*, dan al deze andere instanties tezamen. Men neemt in het algemeen als vaststaand aan, dat generaal MacArthur's taak als hoogste autoriteit van Japan voortreffelijk vervuld wordt. In Amerika is iedereen en zijn alle partijen daarvan zo volkomen overtuigd, dat Japan in de overwegingen der publieke opinie volkomen op de achtergrond is geraakt. Een ander gevolg is dat de unieke reputatie van deze unieke figuur, die een unieke positie inneemt oorzaak is, dat onder zijn gezag door zijn omgeving soms fouten worden begaan, die te langen leste op zijn rekening zouden worden gesteld.

De tweede factor wordt door het feit gevormd, dat Japans economische toestand zeer ongunstig is. De nieuwe premier, Tetsu Katayama, verklaarde: „Japan verkeert in een economische crisis, zoals in zijn historie nog niet voorkwam”. Er heerst inflatie, er heerst voedselgebrek, de meeste grondstoffen zijn praktisch verdwenen en er heerst massale werkeloosheid. Het Japanse volk is aan een zeer sober bestaan gewend; de Japanse massa heeft altijd maar weinig boven het bestaansminimum geleefd. Nochtans ondervindt men zowel de inflatie als het voedselgebrek en de werkeloosheid als ware nationale rampen. Men verdraagt die, deels omdat men ze als oorlogsgevolgen ondergaat, deels ook omdat Japan, ondanks de kleine omvang van het Amerikaanse bezettingsleger, begrijpt hoezeer dit de werkelijke machtsfactor vormt. Nochtans geloven vele kenners van Japanse verhoudingen, dat, tenzij binnen enkele maanden een economische verbetering intreedt, een situatie zal ontstaan, welke explosieve mogelijkheden in zich bergt.

De derde factor vormt de zeer positieve politiek, welke, doordat generaal MacArthur en generaal Marshall elkaar zo goed verstaan, door de V. S. ten opzichte van Japan gevoerd wordt. Deze politiek reikt zeer ver. Zij reikt verder in de toekomst en haar grondslagen zijn dieper, dan velen, wier oppervlakkige mening in de Amerikaanse politiek slechts oppervlakkigheid kan aantreffen, zich voorstellen. De grondslag van deze politiek ligt in het feit, dat de V. S. zo pas de kracht hebben ondervonden waartoe Japan als voornaamste Aziatische mogendheid was gegroeid. Japan, zo meent men, zal ook wanneer men het permanent ontwapend kon houden, toch altijd een grote kracht vormen. Daarom moet ons gehele Amerikaanse beleid er op gericht zijn, aldus deze redenering, van Japan een bondgenoot te maken. Het was een Amerikaan, Commodore Peery, welke Japan tot materiële Westerse ontwikkeling bracht. Laat het een Amerikaan zijn, aldus deze gedachtengang, die Japan tot een geestelijke wedergeboorte brengt, welke nodig is opdat Japan zich veilig in Amerikaans gezelschap en Amerika zich veilig met de Japanse overburen

aan de Pacific kan gevoelen. Wat Amerika wil, zeide een hoog Amerikaans officier uit MacArthurs naaste omgeving, is dit: het wil Japan bewoond zien door 80 miljoen bondgenoten van Amerika.

Dit is, zoals men ziet, hoog gegrepen.

De factoren, die wij noemden; de inflatie, het voedselgebrek, de werkeloosheid, waaraan men nog kan toevoegen, de wijd vertakte zwarte handel en een zekere verwildering der zeden, die het gevolg is van de geforceerde overgang van absolutisme naar althans uiterlijke democratie, staan natuurlijk aan deze ontwikkeling in de weg. De sterke factor van de eerste tijd, namelijk de verrassende populariteit van de Amerikaanse militairen in Japan, begint na twee jaar bezetting natuurlijk zwakker te worden. Daar staat tegenover dat de laatste verkiezingen een vrij geruststellende uitslag hadden. Voorts schijnt de onderwijshervorming wel te slagen. Ten slotte blijft de verhouding tussen de Amerikaanse soldaten en de Japanse burgerij nog opvallend goed. De zeer ervaren redacteur-buitenland van „Newsweek”, Harry F. Kern, vatte hetgeen gebeuren moet aldus samen: 1. vóór alles moet de buitenlandse handel worden hersteld; 2. voor dat handelsherstel mogelijk is moet de yenkoers tegenover de dollar gestabiliseerd worden; 3. vóór die stabilisering mogelijk is moet de inflatie overwonnen worden.

Als men nu daaraan de stelling toevoegt, dat alvorens de inflatie tot staan gebracht kan worden, hervatting van de export nodig is, dan heeft men de vicieuze cirkel dicht gesloten. Vele deskundige Amerikanen zijn van mening, dat zij doorbroken kan worden hetzij door toch de export te forceren, hetzij door stoutmoedig tóch de yen te stabiliseren.

Voor beide oplossingen is iets anders nodig: een Amerikaanse lening. Het is zeker opmerkelijk dat, terwijl ieder begint in te zien, hoe op herstel van Europa alleen kans is zo de verwerkelijking van het plan-Marshall een Amerikaanse credietstroom naar Europa doet vloeien, men ook inzake Japan alweder tot de conclusie komt, dat de Amerikaanse dollar het enig bruikbare medicijn vormt. De schattingen van het crediet dat daarvoor nodig is, zijn nog vrij bescheiden; de hoogste loopt tot een miljard dollar. Daarbij wordt er op gewezen, dat Japan vóór de oorlog een zeer goed debiteur was; zowel de particuliere Japanner als de Japanse staat zijn *financiële* verplichtingen steeds nagekomen.

Er zijn natuurlijk vele mogelijkheden, welke aan de hier geschetste ontwikkeling in de weg zoude kunnen treden. Sowjet-Rusland, dat pas in Augustus 1945 Japan de oorlog verklaarde, laat nochtans op grond van die oorlog, welke zegge en schrijve zes dagen heeft geduurd, talrijke rechten gelden op medezeggenschap over de vrede met Japan en met typisch Moskouse bescheidenheid maakt men zelfs aanspraak op Japanse herstelbetalingen....

Een andere hinderpaal ligt in de mogelijkheid dat Sowjet-Rusland, wellicht samen met andere mogendheden, een zo snelle vrede met Japan in een zo overhaast verdrag zou forceren, dat de V. S. de tijd niet krijgen hun politiek uit te voeren. Zeer opmerkelijk is in dit verband de uitspraak van belangrijke Japanse partijleiders, die verklaarden: het herstel van Japan is alleen dan mogelijk, indien MacArthur en zijn mannen nog geruime tijd in Japan blijven.... Een getuigenis op zichzelf.

Hiermede zijn enkele der voornaamste factoren in de Japanse situatie aangeduid, welke het verder volgen van de gebeurtenissen in Japan zullen vergemakkelijken.

Bij de handelaartjes langs de grote straten in Tokio is alles te koop....

LICHT en DONKER

Twee stalen helmen liggen op twee houten kruisen,
Een jonge kers beschadwt teer het graf,
Waarin de lichamen tot stof verstuiven
Van twee wier mannenmoed hen werd tot straf.

De paars' en roode bloemen op de groene zoden
Nijgen heur hoofdjes smeekend naar de wind
Als vroegen zij: laat deze lieve dooden
Met rust, ga verder, wees ons welgezind.

Wij staan hier zwijgend, schouwend naar dit plekje,
Dit eenzame en kleine stukje grond,
Waaronder afgeschermd door een grijs hekje
Een tweetal Hollanders zijn laatste rustplaats vond.

Wij laten lang, in vreemde wijding
De blikken glijden over dit tafereel
En schild'ren 't in den geest voor na de scheiding,
Het harte ons palet, de oogen ons penseel.

Wij gaan van hier naar onbekende dreven
En jullie, mannen, blijven weer alleen,
Alléén, onder je bloemen zonder 't leven,
Dat jullie nog zoo veelbelovend scheen.

Kende deez' vijand ooit wel mededoogen?
Je hebt je waagstuk met den dood geboet
En gingt als dapp're kerels, ongebogen,
Rechttop, je vrees'lijk vonnis tegemoet.

Het is ons, staande rond je laatste sponde,
Alsof in onze ooren ratelt 't moordend vuur,
Alsof wij staren in de stalen monden,
Waaruit het lood kwam voor je stervensuur.

Doch, ook al moest dat peloton dan jullie treffen,
En werd van toen af jullie harteklop vermoord,
Wat wij bij 't scheiden duidelijk beseffen,
Is, dat 't licht van heldengeesten immer gloort.

Wat afstierf was de stof, wat bleef de Glorie
Van Neerlands geest, die onverwinn'lijk in je was,
Den geest, die maakt' en maken zal d' historie,
Ondanks beklemming van het Nederlandsche ras.

Het zij een troost voor jullie vrouw en kinderen,
Die eenzaam achterblijven, smartelijk in rouw,
Dat niets je geestkracht kon verhinderen,
Dat jullie gingen den soldateneere trouw.

In het diepste dal van zijn leven vond Piet Kaart, opgesloten in een Japans interneringskamp op Java, ergens een potloodje en enige stukjes vuil papier en daarmee speelde hij wat om zich te verstrooien. De gedichtjes, die zo ontstonden, zijn thans met illustraties van P. van Boxsel verschenen bij W. van Hoeve te Den Haag. Een der meest geslaagde laten wij hier volgen. Het is gewijd aan een tweetal Nederlanders die, na uit het kamp ontvlucht te zijn, door de Japanners werden gegrepen en geëxecuteerd.

Wanneer wij straks weer vrij zijn, vrij weer leven,
Vrij werken, vrij weer denken, vrij weer doen,
Weet dan, dat jullie ons hebt meegegeven
Iets dat door 't harte schalt als een klaroen.

De wetenschap, dat er in Indië toch nog mannen,
Nog kerels leefden, waardig 't oud geslacht
Peetoom en Braam, twee heel gewone Jannen,
In Baros, 't hoofd omhoog, ter dood gebracht.

Panama-hoeden komen niet uit Panama, maar uit Ecuador of... Curaçao. Op Curaçao is de hoedenfabricage een huisindustrie, waaraan tallozen werken.

Kroniek van CURAÇAO

Verkiezingen I

Vermoedelijk zullen binnen niet al te lange tijd Statenverkiezingen in Curaçao moeten worden gehouden als gevolg van de invoering der nieuwe staatsregeling. Het partij-beeld zal dan wel grondig worden gewijzigd. Aan de laatste verkiezingen namen drie partijen deel: de Protestantsch-Christelijke (die, een totale, spectaculaire nederlaag leed); de Democratische (die, verenigd met de Arubaanse groep Eman, vijf zetels veroverde) en de Katholieke (die slechts drie zetels toegewezen kreeg). De heer Plantz werd (zonder stemming) tot Statenlid voor de Bovenwinden gekozen. De heer Gerharts voor Bonaire. De Democratische Partij, waarvan veel verwacht werd, schijnt enigszins in de neergang te zijn na het aanvankelijke enthousiasme. Haar Statenlid Dr. Wix verliet het eiland, zonder ontslag te hebben genomen of een adres te hebben achtergelaten; de Arubaanse fractie-genoten stemden vóór de begroting, waar de Curaçaoenaars tegen stemden. Men zal intussen hebben af te

wachten of de hoop die de tegenstanders omtrent deze afbroekeling koesteren, bewaarheid zal worden. De heren Jonckheer en Maal hebben nog gehoor bij de massa. Intussen worden nieuwe partijen voorbereid. De groep die rondom het weekblad „Curaçao” geschaard is, schijnt plannen van dien aard te koesteren. Zij bestaat uit bepaalde Nederlanders en figuren uit het Curaçaoese handelsleven. Het zou ons niet verwonderen wanneer ook een nieuwe Volkspartij tot stand zou komen, wellicht met mr. dr. M. F. da Costa Gomez als (pro)motor. In dat geval is de vraag gerechtvaardigd of de Katholieke Partij zou blijven bestaan. Zij heeft door innerlijke, principiële strubelingen, geleden. Er zijn steeds duidelijker aan het licht tredende verschillen in het politiek-principieel Katholieke volksdeel ontstaan. „Nos Lucha”, het officiële orgaan van de partij (een levendig, voornamelijk in papiamento gesteld, gehectografeerd blaadje) kiest openlijk stelling tegen het Katholieke Dagblad Amigoe di Curaçao (eigendom van het vicariaat). En een ernstig-gesteld artikel in een ander Katholiek blad: „Branding” (orgaan van de Sint Thomaskring) wijst op het groeiende anti-clericalisme in Curaçao. Het beeld is verward. De uitslag der verkiezingen zullen een antwoord geven op vele vragen. De politieke aanblik van Curaçao is, in al haar voorlopige onduidelijkheid, typerend voor de sfeer van een klein land dat zich langzaam politiek bewust gaat worden en dat voor een belangrijke wending in zijn staatkundige structuur staat. Typerend ook voor wat zich in het gehele Caraïbische gebied aan het voltrekken is. Wie in Curaçao en zijn ontwikkeling (op welk gebied dan ook) belang stelt, moet het thans méér dan ooit zien in het grote Caraïbische verband.

Verkiezingen II

Bij de Staten is een ontwerp aanhangig tot regeling van het kiesrecht. In de Memorie van Antwoord verwerpt het Bestuur een suggestie van de Staten, dat de procedure van de verkiezing der Staten van die van de Eilandraden (die wellicht later zullen worden ingesteld) behoort te worden gescheiden. De Gouverneur ziet geen aanleiding thans een splitsing tot stand te brengen in die zin, dat de bepalingen met betrekking tot de verkiezing van de leden daaruit worden gelicht. T.z.t. immers zou dan de verkiezingsprocedure voor de Staten afzonderlijk moeten worden geregeld, hetzij in een geheel nieuw ontwerp, waardoor de verkiezingsmaterie derhalve in twee regelingen zou worden neergelegd, hetzij door een niet eenvoudige wijziging en aanvulling van het onderwerpelijke ontwerp, zoals dat eventueel zal tot stand gekomen zijn, bevattende voorlopig alleen de bepalingen met betrekking tot de verkiezingen voor de Eilandraden. De Staten baseren deze noodzaak op de aanstaande wijziging van de Staatsregeling. De huidige Staatsregeling nu bevat met betrekking tot samenstelling en verkiezing slechts een viertal artikelen van materiële aard, welke in het huidige Kiesreglement zijn overgenomen. Niet bekend is van formele aard, regelende n.l. de procedure der verkiezing. De Gouverneur is van oordeel, dat hoe overigens de bepalingen der Staatsregeling op het punt van samenstelling der Staten in de gewijzigde Staatsregeling uiteindelijk zullen luiden, de procedure der verkiezing daardoor niet dan op een enkel punt zal worden beïnvloed, dat met name deze procedure in zijn globale opzet grotendeels ongewijzigd zal kunnen blijven.

Naar zijn oordeel zal dan ook — bereikt het onderhavige ontwerp voor wat de onderwerpelijke bepalingen aangaat het Publicatieblad zoals het daar ligt — na de wijziging der Staatsregeling de daardoor vereiste verandering met een niet ingewikkelde wijzigings-landsverordening kunnen worden verkregen. Hij geeft daaraan de voorkeur boven een geheel nieuw ontwerp voor verkiezing van de leden van de Staten, dat immers voor een zeer groot gedeelte slechts een herhaling zou kunnen zijn van de verordening, regelende de verkiezing van de leden van de Eilandraden. Met een beroep op de komende wijziging der Staatsregeling bovendien alle bepalingen betreffende de verkiezing van de leden van de Staten uit het ontwerp lichten, zoude zijn een vooruitlopen op de uitspraken van de Staten-Generaal en de Koninklijke sanctie. Invoering der decentralisatie zal, ook indien het ontwerp wordt aangenomen met behoud van de daarin voorkomende voorschriften met betrekking tot verkiezing van de leden van de Staten, niet behoeven te worden vertraagd, daar immers de verkiezingen voor de Eilandraden kunnen worden gehouden onafhankelijk van de verkiezingen voor de Staten; het ontwerp is daarop ingesteld.

Vraag

In de Statenvergadering van 6 Juni (er waren slechts zeven leden aanwezig en derhalve werd het quorum niet bereikt), kreeg dr. Maal gelegenheid een principiële vraag te stellen, welke beantwoording-in-laatste-instantie ons niet van belang ontbloomt lijkt te zijn. De Curaçaose student Maurice Petit is in Nederland onder de wapenen geroepen, volgens de heer Maal in strijd met de indertijd door de minister van Oorlog gedane toezegging dat studerende uit de Overzeese Gebiedsdelen niet zouden worden bemoeilijkt in hun studie. De heer Maal nu stelde voor dat aan het Bestuur van Curaçao zou worden verzocht zich telegrafisch met de Nederlandse regering te verstaan en er op aan te dringen deze jongeman onmiddellijk uit de dienst te ontslaan. Er is reden met belangstelling af te wachten wat de regering hierop zal antwoorden. Dr. Maal's vraag immers is van principieel belang.

Aruba

Aruba's kampioen in de Staten, de heer Eman (Shon Henny), heeft zich in de vergadering van 12 Juni doen gelden. Hij hield een vurig pleidooi voor de gelijkstelling der beide hoofdeilanden. Aan het (leerzame) verslag dat *Beurs- en Nieuwsberichten* hierover geeft, ontleen wij het volgende:

Eman: — De tijd is voorbij, dat een Arubaans lid van de Koloniale Raad moest staan te pleiten in deze zaal voor een lantaarnpaal op Aruba. Een timmerman op Aruba, die op het ogenblik *f* 10.— per dag verdient. . . .

Dr. Maal interrumpeert: „Hier verdient een timmerman *f* 13.— tot *f* 15.—.”

De Heer Eman: „Wat"? (gegrinnik). Enfin, een timmerman, die op het punt staat hoofdtimmerman te worden zal niet een arbeidscontract aangaan voor hulptimmerman. De Heer Romer lacht! roept de Heer Eman uit, maar Aruba is in werkelijkheid gelijkwaardig. Het heeft zijn goudmijnen. Het prachtigste gele goud komt uit de monsters en wij behoeven de exploratie niet tot het einde voort te zetten maar kunnen, nu al aan de exploitatie beginnen! Aruba heeft zijn „beaches" (gelach) en de toeristen komen! Het is logisch, dat de Arubanen niet met Curaçao een overeenkomst voor een ondergeschikte positie willen aangaan. Wij weten niet wat er uit Nederland komt, maar wanneer het Opperbestuur de beide eilanden niet gelijk stelt, dan verwacht ik, dat de Staten daar tegen op zullen komen. Straks komt uit Nederland de uitbreiding van het aantal leden van de Staten. Indien dit voor Aruba niet bevredigend is, wat zal Aruba doen. Naar Mijnheer Truman gaan, zoals Dr. Maal? (Daverend gelach). Neen! Maar zo voortgaan, dat bestaat niet onder Arubanen. Men kan de Arubaan misschien lichamelijk dwingen, maar de ziel van de Arubaan krijgt U niet!

Concluderend, zegt spreker, dat zijn eisen niet voorbarig zijn en dat Aruba terwille van de centen in het overkoepelend orgaan gelijkstelling moet krijgen, want anders krijgt het de centen nooit. Aan decentralisatie heeft Aruba niet genoeg, indien het niet in het overkoepelend orgaan gelijkstelling krijgt, niet uit vexatiezucht, maar opdat aan de gevoelens van de Arubanen recht zal wedervaren.

Tot zover de heer Eman.

Dit is het eeuwige, oude zeer: de incomptabiliteit Curaçao—Aruba. Voor wie Curaçao kennen is dit geen nieuws. Doch wie dit niet doen en wie Curaçao als een hechte eenheid zien, kunnen van deze zaken leren dat de problematiek van dit kleine land ingewikkeld en moeizaam is. Vele en grote stenen des aanstoots liggen op de liefelijke welvarende eilanden die, in de verre Caraïbische Zee, de Nederlandse vlag voeren.

Politie

Het dagblad *Beurs- en Nieuwsberichten* wijdde lezenswaardige artikelen aan de materie der politie in Curaçao. Hier is de samensmelting van politie en militaire taak een grote moeilijkheid. De tweede moeilijkheid ontstond doordat bij de invoering van het Curaçaose corps geen rekening was gehouden met de eis van specialisatie, nodig bij elk politiecorps dat belast is met de volledige politiedienst. Na de befaamde en beschamende overval van Urbina, waarbij vele lacunes aan het licht traden, is véél verbeterd, doch nog steeds dienen allerlei wensen te worden vervuld. De toekomstige organisatie verdient de belangstelling van wie dit deel van de overheidstaak kennen. Het is een vrij groot corps, meer dan vijfhonderd man sterk. De politie is een typisch Curaçao's onderwerp van belangstelling. Wij hopen er later eens wat van te vertellen.

Welkom!

Het bovengenoemde Katholieke blad „Nos Lucha“ verheugt zich op het vooruitzicht dat de ministers Beel en Jonkman wellicht Curaçao zullen bezoeken. Het blad roept de hoge heren een welgemeend en hartelijk welkom toe: „in U zien wij de verpersoonlijking van de wil van onze Hoge Regering om ons in ons streven tegemoet te komen. Wij wensen U een prettig verblijf op ons eiland en zijn ervan overtuigd, dat u dezelfde indrukken zult opdoen en dezelfde wensen en verlangens zult ervaren als de commissie Kropman in haar rapport zo duidelijk weergaf“. In dit verband is het wellicht nuttig te vermelden dat hetzelfde blad zich heftig verzet tegen de mening van de Amigoe di Curaçao als zoude het rapport Kropman zijn tegengevallen. „Nos Lucha“ verklaart het zijn plicht te verklaren „dat zeker negentig procent van de bevolking de Parlementaire Commissie dankbaar is en blijft voor haar rapport“.

Diversen

De heer A. G. Stadius Muller, een der laatste, oude regentenfiguren van Curaçao, oud-lid van de Raad van Bestuur, is naar Nederland gekomen om zich, blijvend, te 's Gravenhage te vestigen. Shon Eti volgt van hier uit met onverminderde belangstelling de loop der Curaçaose gebeurtenissen....; Onder de Curaçaonaars die zich in Nederland bevinden zijn de verlofgangers overste E. L. Venema (hoofd der politie), Breusers (postkantoor), Goilo (leraar), Sprock (importeur), Arts Engels,

oud-ambtenaar Boskaljon. De voorzitter der Staten dr. A. Desertine is met ziekteverlof hier te lande, evenals hoofdinspecteur der politie Gorsiza....; het Surinaamse Statenlid Bos Verschuur bezocht Curaçao en Aruba, waar hij uiteraard veel en nauw contact had met zijn landgenoten....; Majoie Hajary, Surinaams pianiste, concerteerde op Aruba....; op Curaçao treft men voorbereidingen voor een grote fancy fair ten bate van de uitbreiding van het Koningin Wilhelmina Tehuis, de Protestantse instelling voor ouden van dagen....; Er werd een commissie ingesteld die de verstrekking van studiebeurzen aan Curaçaose jongelui die in Nederland willen studeren, zal gaan beoordelen....; Simon Koster, de directeur van Aneta-New York was een week op Curaçao voor dienstzaken....; de tentoonstelling van het werk van Scribner Ames, de Noord Amerikaanse schilderes die reeds geruime tijd op Curaçao aan de arbeid is, heeft veel succes gehad. Zij schilderde portretten van vele Rijks(deel) groten....; een Staten Commissie heeft de Bovenwindse eilanden bezocht, haar rapport over de toekomst dezer dierbare plekjes grond is zeer pessimistisch....; er is echter wellicht kans dat Saba een bloeitijdperk tegemoet gaat wanneer de plannen verwezenlijkt worden die de K.L.M. ten opzichte van dit eiland schijnt te hebben....; wij hoorden dat een bekend Curaçaonaar (met het oog op die plannen) een groot deel van het kleine (13 km²) eiland zou hebben willen kopen....; Mr. Hustinx, de bekwame Limburgse cineast oogstte veel succes met de vertoning van zijn (Indische) films op Curaçao, waar hij een filmopdracht voor de C.P.I.M. vervult. EL.

BOEKEN *over* INDIË

„Nederland in de vijf werelddeelen“ Burgersdijk en Niermans, Leiden, 1947, f 20.-

Dr. C. W. Wormser, de bekende publicist, die aan zijn liefde voor Indië in zo vele boeken uiting heeft gegeven, heeft gedurende de gehele oorlog in Nederland vertoefd. Hij heeft ook de bevrijding van Indië nog beleefd, doch juist voordat hij naar zijn geliefde Indië vertrekken zou, is dr. Wormser overleden. Zo heeft hij het verschijnen van het lijvig boekwerk „Nederland in de vijf werelddeelen“ niet meer beleefd. Wel heeft hij aan de samenstelling al zijn werkkraft kunnen wijden. Onder zijn leiding is met medewerking van mr. W. J. van Balen, K. W. L. Bezemer, dr. W. Ph. Koolhaas, W. R. Menkman, dr. Th. Milo, K. Ratelband en dr. A. C. J. de Vrankrijker een fors uitgegeven boek ontstaan, waarin men de gehele geschiedenis kan vinden van de verbreiding der Nederlanders over verre landen en vreemde werelddelen.

Zijn wij gewend daarbij het allereerst aan Oost-Indië te denken, zo is er deze uitgave om ons er aan te herinneren naar hoeveel andere landen de Nederlanders plachten uit te trekken. Zelfs komt geheel Azië en dus ook Nederlands-Oost Indië in het thans verschenen eerste deel in het geheel niet ter sprake. Het opent met een wel zeer opmerkelijk hoofdstuk van dr. de Vrankrijker, waarin de geschiedenis vermeld staat van de vestiging der Nederlanders in Oostzee-landen en in landen aan de Middellandse Zee, van de reizen welke in die wateren werden ondernomen, van de handelsbetrekkingen waarop dit alles steunde, kortom van talloze blijken van forse ondernemingsgeest waarop eerst in de 18de eeuw een inzinking gevolgd is. Van de talloze reizen, door Nederlanders ondernomen ter zee en te land naar het hoge Noorden, naar de kusten van Lapland en Noord-Rusland, al zoekende naar een noordelijke weg naar Indië vertelt de heer Bezemer.

Met „twee dochterlanden in de Nieuwe Wereld“ duidt Mr. van Balen onze vestigingen in Noord- en Zuid-Amerika aan. Hij vertelt hoe de Oost-Indische Compagnie naar Noord-Amerika verzeilde, hoe een compagnie de pelshandel wilde beoefenen, hoe vier schepen een nieuwe stad gingen stichten, hoe Pieter Stuyvesant het bewind voerde en hoe ten slotte Nieuw Amsterdam tot New York werd. Zeer boeiend is wat verteld wordt over Nederlandse lotgevallen in Zuid-Amerika, een deel van Nederlands historie dat aan zo weinigen bekend is en dat men kan samenvatten met de aanduiding: „verzuimd Brasiel“. Uitermate belangwekkend, want evenzeer slechts in beperkte kring bekend, is de geschiedenis, welke W. Ratelband vertelt, van onze vestigingen in West-Afrika. Hoe weinigen kennen dit deel onzer historie! Hoe weinigen weten, welke grote arbeid door Nederlanders in Senegal, Sierra Leone, de Ivoorkust, Nigeria, en de Goudkust is verricht; slechts weinigen ook weten hoe deze schatkamer door Nederlandse veronachtzaming verloren ging. Dit laatste maakt dit hoofdstuk juist in deze dagen tot bittere, ja, onheilspellende lectuur: uit West-Afrika zijn de Nederlanders niet verdreven, zij zijn uit

Vervolg op pag. 18

EEN VROUW VERTELT OVER MAKASSAR. (Vervolg van pag. 11)

De orde en de rust zijn, God zij dank, weergekeerd. Volkomen goed is het nog niet, maar de bevolking werkt mee. In de stad is alles rustig en goed. 's Avonds kan ik alleen langs de spaarzaam verlichte wegen lopen, zonder enig gevaar. Op de passar zijn de mensen vriendelijk als voorheen.

Er is een veel grotere toenadering tussen de landaarden dan vroeger en dat is heerlijk. Wij, Hollandse vrouwen, hebben daartoe ook het onze bijgedragen door te trachten de verschillende vrouwenverenigingen met elkaar in contact te brengen en dat is heel prettig gelukt, zodat we nu vaak samenwerken. De vrouwenverenigingen hier zijn levendig en actief bezig. Van Indonesische zijde wordt hier b.v. een weeshuis opgericht.

In tegenstelling met Batavia heerst hier een opgewekte geest. Ieder tracht mede te werken en hoopt op het slagen van deze staat Oost-Indonesië.

eigen vrije wil gegaan. Wat verloren ging, ging door eigen schuld verloren....

Ten slotte bevat dit deel een uiterst leerzame studie door W. R. Menkman over de historie van onze vestigingen in de Guyana's en de Antillen. Zeer opwekkend kan men de historie van de West niet noemen; doch zij heeft tot een meer opwekkend heden geleid: met deze gebieden bleven althans de staatkundige banden nog behouden.

Dr. J. E. Dinger: „De ontwikkeling der tropische gezondheidszorg”

J. B. Wolters, Groningen, 1947, f 0.90.

De rede, door Prof. dr. J. E. Dinger uitgesproken bij de aanvaarding van het hoogleraarsambt te Leiden, eindigt met deze conclusie:

„Naarmate de maatschappij in de tropen zich ontwikkelt zal ook de gezondheidszorg de meer gecompliceerde vorm aannemen welke die der Westerse landen kenmerkt. Men kan zich afvragen of zij dan nog een eigen karakter zal behouden. In tweeërlei zin zal dit het geval zijn. Ten eerste zal te allen tijde persoonlijke hygiëne in de tropen een groter rol voor het instandhouden der gezondheid spelen dan in de gematigde zône. Ten tweede blijft het klimaat onveranderd met zijn invloed op bodemgesteldheid en insectenwereld waardoor de potentiële bedreiging van bepaalde infectieziekten blijft bestaan. Iedere assainering is een menselijke ingreep in — en een verstoring van — het door de natuur geschapen biologisch evenwicht en daardoor een labiele toestand. Om een vaderlands beeld te gebruiken: een geassaineerd en hygiënisch verzorgd gebied in de tropen is als een land ontwoekerd aan de zee en beschermd door dijken. Buiten woedt de oceaan; het zal steeds de taak der tropische gezondheidszorg blijven de dijken in goede staat te houden”.

H. B. van Dam: „Handleiding”

W. van Hoeve, Den Haag, 1947, f 1.35.

De heer Van Dam vertelt in de inleiding tot zijn boekje twee verhaaltjes. Eén over Mijnheer Jansen, die, als nieuweling in Indië gekomen, weigerde een slamatan te geven toen hij een nieuw huis betrok, vernam dat al zijn bedienden zouden weglopen en derhalve de slamatan liet aanrichten. Het tweede vertelt van iemand, die een Javaan aan zijn dis nodigde en meende, hem met ham te kunnen onthalen. De schrijver wil daarmee maar zeggen, dat het goed is voor hen die in Indië gaan werken wat meer van de opvattingen, de zeden en de gewoonten van de Indonesiërs te weten. Daarom vertelt hij in zeer simpele en begrijpelijke taal iets over de bevolking, haar talen — 500 verschillende — haar godsdiensten, over de rechtspraak, over het toneel, het spinnen, het weven, het batikken, de kleding, de sieraden, het eten en drinken, de flora en de fauna. In het algemeen is de schrijver in zijn streven wel geslaagd. Men kan zich afvragen of het nuttig was één van de 65 pagina's te besteden aan beschrijvingen van de vuurzaam en de vuurboor. Men kan aannemen dat, wáár de meeste Nederlanders ook zullen komen, altijd wel lucifers of een aansteker aanwezig zullen zijn.... Men kan zich ook afvragen of het wel juist is dat onder het opschrift Rechtspraak vrijwel alleen van allerlei vormen van inheemse rechtspraak wordt verteld onder vermelding van velerlei vormen van voltrekking van de doodstraf, van lijfstraffen en van eed-aflegging.

Dit moge een kwestie van accent zijn. In elk geval kan men zeggen: wat de lezer, die naar Indië gaat, er uit leert, is meegenomen.

GEZINSHERENIGING. (Vervolg van pag. 9)

Mevrouw A, pas gehuwd en No. 600 op de lijst wel met de boot medegaat; echter, Mevrouw A heeft geen kinderen.

Bovendien komt het herhaaldelijk voor, dat de personen, die reeds geboekt zijn, zich vlak voor het vertrek door dringende redenen terugtrekken, het is dan moeilijk iemand te vinden die in twee dagen kant en klaar kan zijn (pas en visa etc. etc.). Ook dan kan het gebeuren, dat men, ofschoon veel hooger in rangorde, doordat men meteen weg kan, *vóór gaat*”.

Hieruit blijkt dus, dat vrouwen zonder kinderen een prioriteit hebben boven vrouwen met kinderen. „Zodoende lijkt het vaak onbillijk, zegt Mr. Jansen, dat Mevrouw X met 5 kinderen en als No. 250 op de lijst niet vertrekt, maar Mevrouw A. pas gehuwd en No. 600 op de lijst, wel met de boot meegaat”.

Meneer Jansen, dat *lijkt* niet onbillijk, dat *is* onbillijk! Waaron kan de „Oranje” slechts 200 kinderen vervoeren. Dat is een papieren maatregel, die onmiddellijk afgeschaft moet worden.

Wat onder 7 vermeld wordt luidt als volgt:

„Eind September komt vermoedelijk de Willem Ruys in de vaart en zijn ook de troepenverplaatsingen afgelopen. Hopelijk komen er dan meer plaatsen beschikbaar. In ieder geval, tot September zijn er voor de gezinshereniging dus om de 2 maanden ongeveer 450 plaatsen beschikbaar. Op de huidige (naarmate er meer werkers uitgaan, komen er meer gezinnen bij) 1e prioriteitslijst staan 451 gezinnen, op de 2e prioriteitslijst ongeveer 1500. De 2e prioriteit maakt dus een *kleine* kans, en is men No. 1500, dan zal men vermoedelijk (als men kinderen heeft) het volgend jaar aan de beurt komen, tenzij de capaciteit van de schepen wordt opgevoerd”.

Ik sta hier even stil. Denk U eens in, lezer, wat het zeggen wil zolang gescheiden te zijn van Uw gezin. Het volgende jaar zult ge, wanneer de Schepper U gezegend heeft met kinderen, de Uwen misschien terugzien.

Toen Mr. Jansen zijn brief schreef, die ik enige malen heb aangehaald, was het hoogste nummer op de wachtlijst voor de Oostkust van Sumatra 1500. We zijn nu tien weken verder en ik heb nummer 3000 reeds horen noemen. En we staan nog slechts aan het begin van de Exodus uit Holland. Tot welke hoogte zal het aantal der wachtende stijgen. Tot 15.000? Hoe lang zal het dan duren voordat het laatste gezin herenigd is?

Aan de Regering het antwoord. *En de daad!*

U bezocht onze jaarvergadering,
gaat U nu meer leden werven

Prot. instelling van Weldadigheid
in het oosten des lands zoekt

ADMINISTRATEUR
indien gehuwd, huis beschikbaar.

Brieven aan Directeur Centrale P. H.
Zevenheuvelenweg 25 te Groesbeek.

NIJMEEGSE SCHOOLVERENIGING

Driehuizerweg 45, Nijmegen. Telef. 22459.

Neutraal Bijzonder Onderwijs Afdeling M.U.L.O.
Leidt op voor M.U.L.O. diploma's A en B, M.T.S.,
Zeevaarschool e.d.

Gelegenheid tot huisvesting bij het Hoofd der School
Inlichtingen en
aangifte bij deze

J. M. MARSMAN

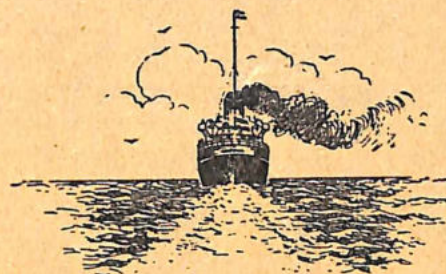
Leraar Paedagogiek M.O.

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

ROTTERDAMSCH
LLOYD

Oost West - Thuis Best
met *Cjamin* 't allerbest!

Restaurant „**Corner House**”

ROTTERDAM

Telef. 31764 Mathenesserplein 31

Voor speciaal *Indische Rijsttafel*

Café-Restaurant „**WEST-END**”

Telefoon 84817 AMSTERDAM, Overtoom 87
81576
86075 Aanbevelend: W. Planje

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Golfcarton en Papierwarenfabriek N.V.

Nijverheidstraat 39-49,
Rotterdam
Telefoon 72714
(2 lijnen)

DE BRON
VAN PAKPAPIER
EN GOLFCARTON

Hoû en Trouw

bij „**De Schouw**”

Witte de Withstr. 80

J. J. Dekker

ROTTERDAM

Operastudio

VAKOPLEIDING VOOR JONGE KUNSTENAARS
in vocaal-dramatische kunst, operette- en opera-koor

Instuderen ensembles en fragmenten, dramaturgie en analyse
inbegrepen. Opvoeringen door de jonge kunstenaars worden
voorbereid.

Inlichtingen: SCHEPENSTRAAT 89A, Tel. 45499, ROTTERDAM

Unox

fijnste
vleeschwaren

VAI 0365

Engageert voor Uw Voorstellingen, Feesten, Partijen, het
„Musica Cabaret” van „MARTIN RIJKEN”

Uitsluitend prominente Ned. artisten en musici
Verstrekt U vrijblijvend alle gewenste inlichtingen

MARTIN RIJKEN

Artist en Ondernemer, Nieuwe Binnenweg 346b
ROTTERDAM (West) Telefoon 30126 (K 1800)

Programma's in iedere prijs en genre

NEDERLANDSCH
INDISCHE **HANDELSBANK**, N.V.

AMSTERDAM
Singel 250

ROTTERDAM
Mathenesserlaan 235

'S-GRAVENHAGE
Lange Vijverberg 11

**Behartiging van
Uw belangen
in Indië en het
Verre Oosten**

DEVIEZENBANK

„Snatager” Bureau voor
Recherche en Informatie
's-Gravenhage

INFORMATIES EN NASPORINGEN
OP ELK GEBIED

Stationsweg 133c, Telefoon 116510—110565

J. & K. SMIT's Scheepswerven
KINDERDIJK Machinefabrieken

Baggermaterieel
Goud- en Tinmolens

Zeesleepboten

Vracht- en Passagiersschepen

Stoommachines

Scheeps- en Landketels

SMIT-M. A. N.

DIESELMOTOREN

Bij Uw bezoek
aan Rotterdam

ROCHUSSENSTRAAT 172
Cor van Eck

„L' Ambassadeur”